

LIEPĀJAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2015.-2020. GADAM

VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMS
2019.gada 13.maijs

SATURA RĀDĪTĀJS

Satura rādītājs	2
Saīsinājumi un lietotie termini	4
Tabulu saraksts	6
Attēlu saraksts	7
Kopsavilkums.....	9
1. Ievads	11
2. Vidusposma Izvērtējuma darba uzdevums, metodika un struktūra	12
2.1 Vidusposma Izvērtējuma darba uzdevums	12
2.2 Vidusposma Izvērtējuma metodika	12
2.2.1 Informācijas avotu pārskats	12
2.2.2 Ilgtermiņa teritorijas attīstības rādītāju analīzes metodes	13
2.2.3 Rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju analīzes metodes	13
2.2.4 Rīcību un investīciju projektu iznākuma rādītāju analīzes metodes	18
2.2.5 AP2020 rādītāju analīzes rezultāti	18
2.3 Vidusposma Izvērtējuma struktūra.....	19
3. Tiesiskais ietvars	20
3.1 Latvijas Republikas normatīvie akti.....	20
3.1.1 Likumi.....	20
3.1.2 Ministru Kabineta noteikumi un rīkojumi	20
3.1.3 Valsts attīstības plānošanas dokumenti	21
3.1.4 Valsts pārvaldes iestāžu metodiskie ieteikumi un vadlīnijas	22
3.2 Liepājas pašvaldības normatīvie akti un metodiskie norādījumi.....	23
3.2.1 Liepājas pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti	23
4. AP2020 struktūra.....	25
4.1 AP2020 plānošanas hierarhija	25
4.1.1 Liepāja 2030 un AP2020 mērķi.....	25
4.1.2 AP2020 Stratēģiskā daļa	26
4.1.3 AP2020 Rīcību plāns	27
4.1.4 AP2020 Investīciju plāns.....	27
4.1.5 Pašvaldības kārtējā gada budžets.....	28
4.2 Nozaru plānošanas dokumenti.....	29
4.3 Liepājas pilsētas politiskās vadlīnijas.....	29
5. Liepājas pašvaldības attīstības plānošanas uzraudzības sistēma	30
5.1 AP2020 uzraudzības rādītāju sistēma	30
5.2 AP2020 uzraudzības kārtība.....	31
6. Liepājas pilsētas attīstības programmas 2015.-2020. gadam vidusposma rezultātu izvērtējums	32
6.1 AP2020 uzraudzības rādītāju izpilde.....	32
6.1.1 Attīstības rādītāju izpilde.....	32
6.1.2 Rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju izpilde	60

6.1.3	Rīcību iznākuma rādītāju sasniegšanas un investīciju plāna īstenošanas pakāpe.....	76
6.2	AP2020 mērķu sasniegšanas izvērtējuma secinājumi.....	81
7.	AP2020 uzraudzības sistēmas izvērtējums un ieteikumi uzlabojumiem.....	82
7.1	Teritorijas attīstības rādītāji.....	82
7.1.1	Teritorijas attīstības rādītāju izvērtējuma rezultāti.....	82
7.1.2	Teritorijas attīstības rādītāju pilnveidošanas ieteikumi.....	83
7.2	Rīcībpolitiku rezultatīvie rādītāji.....	84
7.3	Rīcību iznākuma rādītāji un Investīciju plāns.....	84
8.	Priekšlikumi AP2027 izstrādei.....	86
8.1	Saturiskais ietvars.....	86
8.1.1	ES Kohēzijas un reģionālās politikas prioritātes 2021.-2027. gadā.....	86
8.1.2	Latvijas NAP2027 koda piedāvājums.....	87
8.2	Strukturālie priekšlikumi.....	87
8.2.1	Priekšlikumi AP2027 tematikas grupu izstrādei.....	87
8.2.2	Priekšlikumi rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju izvēlei.....	89
8.2.3	Priekšlikumi strukturāliem uzlabojumiem AP2027.....	94
8.2.4	Priekšlikumu apkopojums.....	96
	Izmantotās literatūras un avotu saraksts.....	97

SAĪSINĀJUMI UN LIETOTIE TERMINI

Saīsinājums, termins	Skaidrojums
AP2020	Liepājas pilsētas attīstības programma 2015.-2020. gadam
AP2027	Liepājas pilsētas attīstības programma 2020.-2027. gadam
AR	Liepājas pilsētas ilgtermiņa teritorijas attīstības rādītāji
CSNg	Ceļu satiksmes negadījumi
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
ES	Eiropas Savienība
EUR	Euro, Eiropas vienotā valūta
Iedz.	Iedzīvotāji
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IR	Rīcību iznākuma rādītāji
ITI	Integrēto teritoriju investīcijas. Apvienots finansējums no vienas vai vairāku Eiropas Savienības Kohēzijas politikas darbības programmu vairākiem prioritāriem virzieniem, lai realizētu daudzdimensiju un starpnozaru intervences pasākumus
Izvērtējuma autori	Vidusposma izvērtējuma autori SIA "Ardenis"
LIAS2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam. Latvijas Republikas attīstības plānošanas sistēmā hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments
Liepāja 2030	Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
LP	Liepājas pašvaldība
LR	Latvijas Republika
LRTIB	Liepājas Reģiona tūrisma informācijas birojs
LSEZ	Liepājas speciālā ekonomiskā zona
LSO	Liepājas simfoniskais orķestris
Milj.	miljons
MK	Ministru kabinets
NAP2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam. Latvijas ilgtspējīgās attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam pakārtots vidējā termiņa attīstības plānošanas dokuments
NAP2027	Latvijas Nacionālā attīstības plāna projekts 2021.-2027. gadam. Izstrādē esošais Latvijas ilgtspējīgās attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam pakārtotais vidējā termiņa attīstības plānošanas dokuments. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam pēctecības dokuments
Normatīvās vērtības	Izvērtējumā lietots termins, kas apzīmē AP2020 attīstības rādītāju aprēķinātās mērķa vērtības vidusposma izvērtējuma atskaites gadam
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
pp	Procentpunkti
RAIM	Reģionālās attīstības indikatoru modulis
RI	Rīcību iznākumi
RP	Rīcībpolitika
RR	Rīcībpolitiku rezultatīvie rādītāji
SAM	Specifiskais atbalsta mērķis

	Rezultāts, kura panākšanu konkrētos valsts vai reģiona apstākļos mērķtiecīgi veicina ar Eiropas Savienības Kohēzijas politikas finanšu instrumentu atbalstītajiem ieguldījumiem
TAI	Teritorijas attīstības indekss
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra

TABULU SARAKSTS

Tabula 2-1 Rādītāju skaits atbilstoši rīcībpolitikām	14
Tabula 2-2. Rezultatīvo rādītāju kopums rīcībpolitikai Nr. 2.1.....	15
Tabula 2-3. Rezultatīvo rādītāju rīcībpolitikai Nr. 2.1. novērtējuma piemērs (ballēs).....	17
Tabula 4-1. Stratēģijas 2030 un AP2020 mērķu daļa.....	25
Tabula 4-2. AP2020 struktūras elementu shematisks kvantificēts attēlojums	26
Tabula 4-3. Attīstības virzienu, mērķu un rīcībpolitiku saistība	27
Tabula 5-1. AP2020 Uzraudzības rādītāju raksturojums.....	31
Tabula 6-1. AP2020 uzraudzības sistēmas attīstības rādītāju ietvars	33
Tabula 6-2. Attīstības rādītāju vidusposma normatīvo vērtību aprēķina rezultāti	35
Tabula 6-3. Kopsavilkums par AP2020 AR izpildi	49
Tabula 6-4. AR noviržu analīzes secinājumu un priekšlikumu apkopojums	58
Tabula 6-5. AP2020 Rīcībpolitiku mērķu sasniegšanas pakāpe	76
Tabula 6-6. Ierakstu veidu dažādības piemēri Rīcību plāna izpildes datubāzē	77
Tabula 6-7. Rīcību iznākuma rādītāju analīzes kopsavilkums	77
Tabula 6-8. Pārklāšanās piemēri rīcību plāna izpildes ierakstos	78
Tabula 6-9. TOP 10 investīciju projekti pēc finansējuma apjoma	79
Tabula 6-10. Investīciju projektu sadalījums pēc plānotā realizācijas termiņa.....	79
Tabula 6-11. Investīciju projektu sadalījums pēc realizācijas statusa	80
Tabula 6-12. Investīciju projektu sadalījums pēc attīstības virzieniem un rīcībpolitikām	80
Tabula 7-1. Izvērtējuma rezultātā identificētās AR nepilnības	82
Tabula 8-1. NAP2027 prioritāšu sasaiste ar Liepāja 2030 un AP2020 mērķiem un attīstības virzieniem	87
Tabula 8-2. Priekšlikums tematikas grupu izstrādei AP2027	88
Tabula 8-3. Ieteikumi rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju pilnveidošanai	90
Tabula 8-4. Priekšlikumu kopsavilkums strukturālajiem uzlabojumiem AP2020 un AP2027.....	94

ATTĒĻU SARAKSTS

Attēls 2-1. Grafiskais attēlojums rīcībpolitikas 2.1. rezultatīvajiem rādītājiem.....	16
Attēls 2-2. Piemērs. Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits, 2013.-2017. gads	18
Attēls 3-1. Liepājas attīstības plānošanas dokumentu vieta Latvijas plānošanas dokumentu hierarhijā	23
Attēls 4-1. Attīstības budžeta pieprasījumu kopsomma un sadalījums pa rīcībpolitikām 2019. gadam	29
Attēls 6-1. Faktiskais un AP2020 prognozētais Liepājas iedz. skaits 2013.-2020. gadā	37
Attēls 6-2. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Liepājā un pārējās republikas pilsētās no 2013. līdz 2017. gadam	37
Attēls 6-3. Faktiskais un prognozētais bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam Liepājā 2013.-2020. gadā.....	38
Attēls 6-4. Bērnu līdz 15 gadu vecumam īpatsvars Liepājā un pārējās republikas pilsētās 2017. gadā	39
Attēls 6-5. Bērnu skaita līdz 15 gadu vecumam izmaiņas 2017. gadā salīdzinot ar 2013. gadu	39
Attēls 6-6. Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits 2013.-2017. gadā.....	40
Attēls 6-7. Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars Liepājā un pārējās republikas pilsētās 2017. gadā	40
Attēls 6-8. Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņas 2017. gadā pret 2013. gadu	41
Attēls 6-9. Faktiskie un normatīvie IIN ieņēmumi uz 1 iedz. Liepājā 2013.-2017. gadā	41
Attēls 6-10. IIN ieņēmumi uz 1 iedz. Liepājā un pārējās republikas pilsētās 2017. gadā	42
Attēls 6-11. IIN uz 1 iedz. izmaiņas Liepājā un republikas pilsētās 2013.-2017. gada periodā	42
Attēls 6-12. Liepājas ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits uz 1000 iedz. no 2012. līdz 2020. gadam.	43
Attēls 6-13. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits uz 1000 iedz. republikas pilsētās 2017. gadā	44
Attēls 6-14. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaita uz 1000 iedz. relatīvās izmaiņas republikas pilsētās 2013.-2017. gadā.....	44
Attēls 6-15. IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita 2013.-2017. gada periodā.....	45
Attēls 6-16. IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita republikas pilsētās 2017. gadā	45
Attēls 6-17. IIN maksātāju īpatsvara no kopējā iedzīvotāju skaita izmaiņas republikas pilsētās 2013.-2017. gadā	46
Attēls 6-18. Privātā sektorā strādājošo īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita no 2013.-2017. gadam	46
Attēls 6-19. Privātā sektorā strādājošo īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita republikas pilsētās 2017. gadā	47
Attēls 6-20. Privātā sektorā strādājošo īpatsvara izmaiņas republikas pilsētās no 2013.-2017. gadam	47
Attēls 6-21. Pakalpojumu sektorā nodarbināto īpatsvars kopējā strādājošo skaitā Liepājas pilsētā 2013.-2017. gadā	48
Attēls 6-22. Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas dabiskās kustības un migrācijas saldo ietekmē 2013.-2017. gadā	50
Attēls 6-23. Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas vecuma kategoriju griezumā 2013.-2017. gadā	51
Attēls 6-24. Liepājas darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņas paaudžu nomaiņas un pārējo demogrāfisko aspektu ietekmē 2013.-2017. gadā	52
Attēls 6-25. Sagaidāmās Liepājas darbspējas vecuma iedz. skaita izmaiņas paaudžu nomaiņas ietekmē 2018.-2032. gadā.....	53
Attēls 6-26. IIN maksātāju īpatsvars kopējā iedz. skaitā Liepājā un vidēji republikas pilsētu grupā 2013.-2017. gadā	54
Attēls 6-27. Bezdarbnieku īpatsvara un nodarbināto skaita izmaiņas Liepājā un vidēji republikas pilsētās 2013.-2017. gadā.....	54
Attēls 6-28. Ekonomiski neaktīvo iedz. īpatsvara un ekonomiski aktīvo iedz. skaita izmaiņas Liepājā un vidēji republikas pilsētās 2013.-2017. gadā.....	55

Attēls 6-29. Darba samaksas un IIN ieņēmumu līmenis uz 1 strādājošo Liepājā un republikas pilsētās 2013.-2017. gadā	56
Attēls 6-30. Rīcībpolitikas 1.1 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	60
Attēls 6-31. attēls. Liepājā dzimušo bērnu skaits	61
Attēls 6-32. Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri reģistrējušies rindā uz PII	61
Attēls 6-33. Integrēto izglītojamo skaita ar speciālajām vajadzībām īpatsvars	61
Attēls 6-34. Obligātās izglītības vecumā esošo bērnu īpatsvars, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē ..	62
Attēls 6-35. Studentu skaits Liepājas Universitātē	62
Attēls 6-36. Rīcībpolitikas 1.2 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	63
Attēls 6-37. Ārstu skaits uz 1000 iedz.	63
Attēls 6-38. Piesaisītie jaunie medicīnas speciālisti	64
Attēls 6-39. Rīcībpolitikas 1.3 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	64
Attēls 6-40. Interesu izglītībā, tai skaitā sporta programmās, iesaistīto bērnu skaits	65
Attēls 6-41. Liepājas teātru apmeklētāju skaits	65
Attēls 6-42. Liepājas simfoniskā orķestra apmeklētāju skaits	66
Attēls 6-43. Liepājas bibliotēku apmeklētāju skaits	66
Attēls 6-44. Liepājas muzeju apmeklētāju skaits.....	67
Attēls 6-45. Rīcībpolitikas 1.4 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	67
Attēls 6-46. Rīcībpolitikas 2.1 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	68
Attēls 6-47. Energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās	68
Attēls 6-48. Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits	69
Attēls 6-49. Rīcībpolitikas 2.2 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	69
Attēls 6-50. Tūristu vidējais uzturēšanās laiks (dienas)	70
Attēls 6-51. Ceļu satiksmes negadījumu (CSNg) skaits.....	70
Attēls 6-52. Rīcībpolitikas 3.1 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	71
Attēls 6-53. No jauna reģistrēto uzņēmumu skaits	71
Attēls 6-54. Strādājošo skaits rūpniecībā	72
Attēls 6-55. Uzņēmumu skaits rūpniecības nozarē	72
Attēls 6-56. Rīcībpolitikas 3.2 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	73
Attēls 6-57. Radošo industriju nozarē strādājošo īpatsvars	73
Attēls 6-58. Enerģētikas nozares uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā	74
Attēls 6-59. Rīcībpolitikas 4.1 rezultatīvo rādītāju novērtējums.....	74
Attēls 6-60. Autokravu apgrozījums (milj. t).....	75
Attēls 6-61. LRTIB dalība starptautiskās tūrisma izstādēs	75

KOPSAVILKUMS

Liepājas pilsētas attīstības programmas 2015.-2020. gadam (AP2020) vidusposma izvērtējumu pēc Liepājas pilsētas pašvaldības pasūtījuma no 2019. gada aprīļa līdz maijam veica SIA "Ardenis".

Vidusposma izvērtējuma mērķis ir novērtēt AP2020 īstenošanas progresu un sniegt priekšlikumus esošās AP2020 uzlabošanai un jaunās Liepājas pilsētas attīstības programmas 2020.-2027. gadam (AP2027) sagatavošanai, tai skaitā:

1. Novērtēt AP2020 īstenošanas progresu, izmantojot AP2020 lietoto uzraudzības rādītāju sistēmu;
2. Novērtēt uzraudzības sistēmu, izvirzot priekšlikumus tās pilnveidošanai;
3. Sniegt rekomendācijas AP2020 stratēģiskās daļas uzlabošanai un AP2027 izstrādei.

Vidusposma izvērtējuma darba uzdevums, tā veikšanas metodika un struktūra aprakstīta 2. nodaļā.

Izvērtējumam izmantotais tiesiskais ietvars aprakstīts 3. nodaļā.

AP2020 struktūra un tās sastāvdaļas (stratēģiskā daļa, rīcību plāns, investīciju plāns, pašvaldības budžets, nozaru plānošanas dokumenti un politiskās vadlīnijas) aprakstītas 4. nodaļā.

Liepājas pašvaldības attīstības plānošanas uzraudzības sistēma (uzraudzības rādītāji un uzraudzības kārtība) aprakstīta 5. nodaļā.

Pats izvērtējums detalizēti aprakstīts 6. nodaļā. Tajā analizēta AP2020 mērķu sasniegšanas pakāpe, ņemot vērā trīs galvenos rādītāju kopumus:

1. AP2020 attīstības rādītāji (AR);
2. Rīcībpolitiku rezultatīvie rādītāji (RR);
3. Rīcību iznākuma rādītāji (RI) un investīciju plāns.

Analizējot AR izpildi, secināts, ka:

1. Četriem (4) no astoņiem (8) jeb 50% AR izvirzītās vidusposma normatīvās vērtības ir sasniegtas.
2. Trīs (3) AR - divu demogrāfisko (2) un viena (1) ekonomiskā rādītāja nepilnīga izpilde konstatēta ne tikai uz vidusposma izvērtējuma atskaites gadu, bet uzrāda noturīgu nelabvēlīgas dinamikas tendenci visā apskatāmajā laika periodā.
3. AR "Pakalpojumu sfēras darbavietu īpatsvars kopējā darbavietu skaitā" 2017. gada faktiskā izpilde nenozīmīgi atpaliek no normatīvās vērtības, tomēr rādītāja izmaiņu dinamika liecina par augstu potenciālu 2020. gadā sasniegt AP2020 mērķa vērtību.

Padziļināti tika analizēti AR, kuru izpilde 2020. gadā ir apdraudēta:

- Kopējais un darbības vecuma iedzīvotāju skaits;
- IIN ieņēmumi uz 1 iedz.;

Apakšnodaļas noslēgumā tiek izdarīti secinājumi par neizpildes iemesliem un sniegti priekšlikumi situācijas uzlabošanai.

Tika novērtēta katras rīcībpolitikas rezultatīvo rādītāju izpilde, kā arī padziļināti analizēti rādītāji, kas uzrāda negatīvu tendenci.

Konstatēts, ka rīcībpolitiku mērķu sasniegšanas pakāpe ir ļoti dažāda – tā svārstās no 100% rīcībpolitikai 1.4 *Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem* līdz 30% rīcībpolitikai 4.1. *Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība*.

Analizējot mērķu sasniegšanas pakāpi, var izdarīt zināmus secinājumus par to, kuros attīstības virzienos darbs veicies labāk un kuros turpmākajos gados jāiegulda vairāk pūļu, lai rezultātus uzlabotu. Tomēr ne visi rādītāji objektīvi atspoguļo reālo situāciju – dažos gadījumos nav pieejami atbilstošie dati, citos rādītāju formulējums neatbilst pašreizējai situācijai un būtu jāmaina. Virknē gadījumu rādītāju skaits ir pārāk liels un labāku pārskatu par mērķu sasniegšanas pakāpi varētu iegūt, atsakoties no nebūtiskajiem rādītājiem un atstājot tikai dažus nozīmīgākos.

Analizējot rīcību iznākuma rādītājus, konstatēts, ka analizēt varēja daļu no rādītājiem, kuriem bija kvantificējami izteikti plānotie un izpildes rādītāji (apmēram 50% no ierakstiem). No analizētās kopas lielākā daļa (80%) rādītāju ir izpildīti, 11% daļēji izpildīti, bet 9% nav izpildīti.

Sniegtas arī rekomendācijas rīcību plāna sastādīšanas, uzturēšanas un kontroles uzlabojumiem nākotnē.

Investīciju plāna (projektu) analīze tika veikta pēc sekojošiem parametriem:

- Indikatīvais finansējuma apjoms;
- Plānotais realizācijas termiņš;

- Realizācijas statuss;
- Sadalījums pa attīstības virzieniem un rīcībpolitikām.

Secināts, ka visvairāk projektu šobrīd ir realizācijas posmā (42 %) vai plānošanas/ sagatavošanas posmā (ap 40%), savukārt pabeigti vai daļēji pabeigti, ir apmēram 5% no Investīciju plāna projektiem.

6. nodaļas noslēgumā apkopoti AP2020 mērķu sasniegšanas izvērtējuma secinājumi.

Kopējais AP2020 uzraudzības sistēmas izvērtējums un ieteikumi uzlabojumiem aprakstīti 7. nodaļā. Tā ietver teritorijas attīstības rādītāju, rīcībpolitiku rezultātīvo rādītāju, rīcību iznākumu rādītāju un investīciju plāna uzraudzības sistēmas izvērtējumu.

Priekšlikumi AP2027 izstrādei apkopoti 8. nodaļā. Tie satur sekojošas sadaļas:

- Priekšlikumi AP2027 tematikas grupu izstrādei;
- Priekšlikumi rīcībpolitiku rezultātīvo rādītāju izvēlei;
- Priekšlikumi saturiskajiem uzlabojumiem AP2027;
- Priekšlikumi strukturāliem uzlabojumiem AP2027.

Izvērtējuma rezultātā identificēti sekojoši galvenie secinājumi un priekšlikumi:

1. Nepieciešamība mainīt AP2020 vai Liepāja 2030 stratēģisko daļu nav identificēta. Pamatā tas ir saistīts ar AP2020 realizācijas termiņa beigām, jo nepieciešams saglabāt izsekojamību un pēctecību; kā arī ar to, ka AP2020 mērķi un attīstības virzieni ir noteikti pamatoti, ieskaitot atbilstību NAP2020, LIAS2030, Liepāja 2030 un, visticamāk, nākotnē arī NAP2027.
2. Esošajā AP2020 uzlabojumus var sākt realizēt Rīcību un Investīciju plāna pārvaldībā, uzlabojot izmantotās MS Excel datnes un veicot investīciju un rīcību pierakstu inventarizāciju pierakstu nepilnību novēršanas nolūkā.
3. Veiksmīgākai AP2027 īstenošanai vēlams mainīt uzraudzības rādītāju sistēmu, kuras priekšlikumi detalizēti ir aprakstīti attiecīgajās nodaļās.
4. Labākai investīciju projektu pārvaldībai ieteicams ieviest investīciju projekta definīciju.

1. IEVADS

2019. gada 22. martā Liepājas pilsētas pašvaldības administrācija noslēdza līgumu ar SIA "Ardenis" (Izvērtējuma Autori) par projekta "Vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments "Liepājas pilsētas attīstības programma 2015.-2020. gadam" (AP2020)" vidusposma izvērtējumu.

Liepājas pilsētas AP2020 ir vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kura īstenošana ir jāvērtē ik pa trīs gadiem. Tas ir ciešā sasaistē ar ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentu "Liepājas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam" (Liepāja 2030). Abiem dokumentiem ir vienāda pilsētas attīstības vīzija un virsmērķis, kā arī attīstības virzieni un ilgtermiņa teritorijas attīstības rādītāji (AR). AP2020 hierarhiski ir pakārtots Liepāja 2030.

Vidusposma izvērtējuma mērķis ir novērtēt AP2020 īstenošanas progresu un sniegt priekšlikumus esošās AP2020 uzlabošanai un jaunās Liepājas pilsētas attīstības programmas 2020.-2027. gadam (AP2027) sagatavošanai, tai skaitā:

1. Novērtēt AP2020 īstenošanas progresu, izmantojot AP2020 lietoto uzraudzības rādītāju sistēmu;
2. Novērtēt uzraudzības sistēmu, izvirzot priekšlikumus tās pilnveidošanai;
3. Sniegt rekomendācijas AP2020 stratēģiskās daļas uzlabošanai un AP2027 izstrādei.

Vidusposma izvērtējumam tika izmantota Liepājas pašvaldības sniegtā informācija un statistikas datu avoti.

2. VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMA DARBA UZDEVUMS, METODIKA UN STRUKTŪRA

2.1 VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMA DARBA UZDEVUMS

Darba uzdevums ietver AP2020 īstenošanas progressa novērtēšanu, kas sastāv no sekojošiem darba uzdevumiem:

- 1) AP2020 stratēģiskās daļas izpildes progressa izvērtējuma īstenošana atbilstoši apstiprinātajam uzraudzības ietvaram, tai skaitā:
 - a. Īstenošanas progress katrā no deviņām Rīcībpolitikām (RP).
 - b. Ieviešanas efektivitātes un ietekmes novērtējums un analīze par AP2020 definēto rezultātu un rādītāju sasniegšanas pakāpi, rīcību un projektu izpildes progressu.
- 2) Vadoties no vidusposma izvērtējuma rezultātiem un labās prakses principiem, izvirzīt priekšlikumus AP2020 stratēģiskās daļas un uzraudzības sistēmas pilnveidošanai, tai skaitā:
 - a. AP2020 strukturāls izvērtējums un priekšlikumi jaunās AP2027 dokumenta struktūrai.
 - b. Secinājumi un priekšlikumi par izmaiņu nepieciešamību esošajā Liepāja 2030, ņemot vērā 2015-2018. gadā paveikto un plānojot jauno AP2027.
 - c. Sniegt priekšlikumus nākamā plānošanas perioda AP2027 stratēģiskās daļas struktūras piedāvājumam un uzraudzības sistēmas uzlabošanai.

2.2 VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMA METODIKA

2.2.1 INFORMĀCIJAS AVOTU PĀRSKATS

Vidusposma rezultatīvo rādītāju izvērtējuma veikšanai tika izmantoti šādi informācijas un datu avoti:

- 1) Publiskie pieejamie statistikas datu avoti;
- 2) Liepājas pašvaldības (LP) sniegtā informācija;
- 3) Intervijas un diskusijas ar LP Attīstības pārvaldes atbildīgajiem darbiniekiem.

Analīzei izmantoti šādi Liepājas pašvaldības (LP) dokumenti un datnes:

- AP2020 Stratēģiskā daļa;
- AP2020 Esošās situācijas analīze;
- AP2020 Rezultatīvie rādītāji 2017., 2018. gada pārskatam;
- AP2020 Uzraudzības ziņojumi par 2015., 2016., 2017., gadu;
- Rīcības plāns 2015.-2020. gadam;
- Rīcību plāna izpilde (2017., 2018. gads);
- Investīciju plāns 2015.-2020. gadam;
- Liepāja 2030 rādītāji.

AP2020 uzraudzības sistēmā ir izveidots zināms datu bāzu un dokumentu kopums, kurš satur trīs galvenās rādītāju grupas:

- 1) Teritorijas attīstības (ilgtermiņa un vidējā termiņa rādītāji) (AR) ir 8 rādītāji, kuri kopumā raksturo attīstības izpildes progresu Liepājas pilsētā un kuru aktualizāciju veic ik pa trim gadiem;
- 2) Rīcībpolitiku rezultatīvie rādītāji (RR) ir rādītāju kopums katrai no 9 rīcībpolitikām, kopā 92 rādītāji, kurus izmanto AP2020 uzraudzības ziņojuma gatavošanai katru gadu;
- 3) Rīcību iznākuma rādītāji (RI) ir katrai rīcībai sasniedzamie RI katrā gadā atbilstoši aktualizētajam Rīcību plānam un Investīciju plāna sasniegtie projektu rezultāti.

Katram rādītāju veidam raksturīgs atšķirīgs uzskaites un pierakstu veids, tāpēc tiek izmantotas trīs dažādas analīzes metodes:

- 1) AR (8): dinamiskā un salīdzinošā analīze;
- 2) RR (92) sasniegšanas pakāpes noteikšanas analīze;
- 3) RI (2018. gadā Rīcību plāns ar izpildi saturēja 330 ierakstus) - izpildes pakāpe un Investīciju plāna (263 projekti) izpildes pakāpe.

Katras kopas analīze nepieciešama šādu mērķu sasniegšanai:

- 1) Rādītāju sasniegšanas pakāpes novērtējums;
- 2) Nevēlamu noviržu cēloņu noteikšana;
- 3) Uzraudzības rādītāju sistēmas uzlabošanas priekšlikumu izstrāde;
- 4) Rīcībpolitiku ar zemāko efektivitātes pakāpi noteikšana.

Nākamās nodaļas apraksta katrai rādītāju kopai piemērotās analīzes metodes.

Rezultātā tiks iegūti šādi izvērtējuma rezultāti:

- 1) Visu trīs rādītāju veidu sasniegšanas pakāpe.
- 2) Sniegts skaidrojums par nelabvēlīgu tendenču cēloņiem.
- 3) Identificēti trūkumi un vājās vietas pašreizējā rādītāju uzraudzības sistēmā un sniegti priekšlikumi tās uzlabošanai.
- 4) Noteiktas rīcībpolitikas ar zemāko efektivitātes pakāpi, tādējādi norādot uz nepieciešamību pēc rīcībpolitikas īstenošanas veida pārskatīšanas.

2.2.2 ILGTERMIŅA TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU ANALĪZES METODES

Šīs rādītāju kopas analīzei izmanto:

- 1) Rādītāju izpildes progresu salīdzinājumā ar sasniedzamo vidējā termiņa vērtību;
- 2) Rādītāju dinamiku laika nogrieznī;
- 3) Rādītāju salīdzinošo analīzi (republikas pilsētu griezumā), paredzot:
 - a. Statistisko rādītāju salīdzinošo analīzi (2017. g.)
 - i. Bērnu līdz 15 gadu vecumam īpatsvars;
 - ii. Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars;
 - iii. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumi uz 1 iedz.;
 - iv. Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.;
 - v. IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita;
 - vi. Privātā sektorā strādājošo īpatsvars no strādājošo kopskaita.
 - b. Rādītāju dinamisko analīzi (2017./2013. g.)
 - i. Iedzīvotāju skaita izmaiņas;
 - ii. Bērnu līdz 15 gadu vecumam īpatsvara izmaiņas;
 - iii. Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara izmaiņas;
 - iv. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu uz 1 iedz. izmaiņas;
 - v. Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaita uz 1000 iedz. izmaiņas;
 - vi. IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita izmaiņas;
 - vii. Privātā sektorā strādājošo īpatsvara izmaiņas.

2.2.3 RĪCĪBPOLITIKU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU ANALĪZES METODES

Rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju (RR) analīzi veic divos soļos:

- 1) Rīcībpolitikas sasniegšanas pakāpes summārais novērtējums;
- 2) Individuāls izvērtējums rādītājiem, kas uzrāda negatīvu tendenci.

2.2.3.1 RĪCĪBPOLITIKAS SASNIEGŠANAS PAKĀPES SUMMĀRAIS NOVĒRTĒJUMS

Katrai rīcībpolitikai (9) ir dažāds rezultatīvo rādītāju kopums, skatīt tabulu 2-1. Katrs rīcībpolitikas rezultatīvais rādītājs nav izteikts tiešā korelācijā ar rīcībpolitiku vai atsevišķu rīcību, kā arī nav prioritizēts, tāpēc nepieciešams veids, kā parādīt rīcībpolitikas sasniegšanas pakāpi kopumā.

Tabula 2-1 Rādītāju skaits atbilstoši rīcībpolitikām

Rīcībpolitika	Rādītāju skaits
RP (1.1.) Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana	15
RP (1.2.) Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki	16
RP (1.3.) Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, tai skaitā mūsdienīga un kvalitatīva kultūrizglītība, atpazīstami sasniegumi kultūrā, sportā un piederības sajūtas stiprināšanā	18
RP (1.4.) Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem	3
RP (2.1.) Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids	13
RP (2.2.) Iedzīvotājiem un tūristiem interesantas, draudzīgas publiskās infrastruktūras uzlabošana	6
RP (3.1.) Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgās nozarēs	11
RP (3.2.) Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstīšana	5
RP (4.1.) Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība	5
Kopā	92

Avots: AP2020 Uzraudzības ziņojums

Pirmajā solī metodika piedāvā noteikt kopējo rīcībpolitikas mērķa sasniegšanas pakāpi procentos.

Lai parādītu sasniegšanas pakāpes procentos noteikšanas veidu, zemāk ir parādīts vienas rīcībpolitikas izvērtējuma analīzes piemērs.

Piemērs. Dzīves vide Liepājā; Rīcībpolitikai Nr. 2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids.

Rīcībpolitikas Nr. 2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids uzraudzībai ir dots 13 rezultatīvo rādītāju kopums, skat. tabulu 2-2. zemāk.

Tabula 2-2. Rezultatīvo rādītāju kopums rīcībpolitikai Nr. 2.1.

Dzīves vide Liepājā			
Rīcībpolitika un tematikas	Rezultatīvais rādītājs	Mērvienība	Vēlamā tendence
2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids Tematikas: - Vides komunikācija un 'zaļa' dzīvesveida popularizēšana - Teritoriju apsaimniekošana (pludmale, ūdensmalas, ezeru dabas teritorijas) - Degradēto teritoriju revitalizācija - Mājokļi un labiekārtota apkārtējā vide - Enerģētika un energoefektivitāte - Komunālā infrastruktūra - Ērta, droša un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā	Informēšanas pasākumu un kampaņu skaits par videi draudzīgu dzīvesveidu un tā sasaisti ar vides kvalitāti	skaits	Pieaug
	Peldūdeņu kvalitāte (trīs peldvietās)	skaits	Uzlabojas
	Gaisa kvalitāte PM 10 (pieļaujami pārsniegumi līdz 35 reizes gadā)	reizes	Samazinās
	Rekreācijai piemērotas teritorijas Liepājas ezera piekrastē	Ha	Pieaug
	Elektroenerģijas patēriņš ielu apgaismojumam	kWh/gadā	Samazinās
	Iedzīvotāju apmierinātība ar atkritumu apsaimniekošanu	aptauja	Pieaug
	Dalītās atkritumu vākšanas punktu skaits	skaits	Pieaug
	Iedzīvotāju vērtējums par ielu, ceļu stāvokli	aptauja	Uzlabojas
	Iedzīvotāju vērtējums par sabiedrisko transportu pilsētā	aptauja	Uzlabojas
	Veloceliņi	km	Pieaug
	Dzīvnieku pastaigu laukumi	skaits	Pieaug
	Energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās	skaits	Pieaug
	Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits	skaits	Pieaug

Avots: AP2020, LP sagatavotie dati

Savukārt uzraudzības ziņojumos rīcībpolitikas rezultāts tiek izvērtēts saskaņā ar to, vai tas virzās vēlamās tendences virzienā; attiecīgi tas tiek parādīts vizuāli ar grafiskiem līdzekļiem (bultiņas uz augšu – pozitīva tendence, uz leju – negatīva tendence vai horizontāli – neitrāla tendence).

Tā kā ir jāapkopo dažādi rādītāji vienai rīcībpolitikai, tad Izvērtējuma autori piedāvā veikt šo analīzi divos soļos:

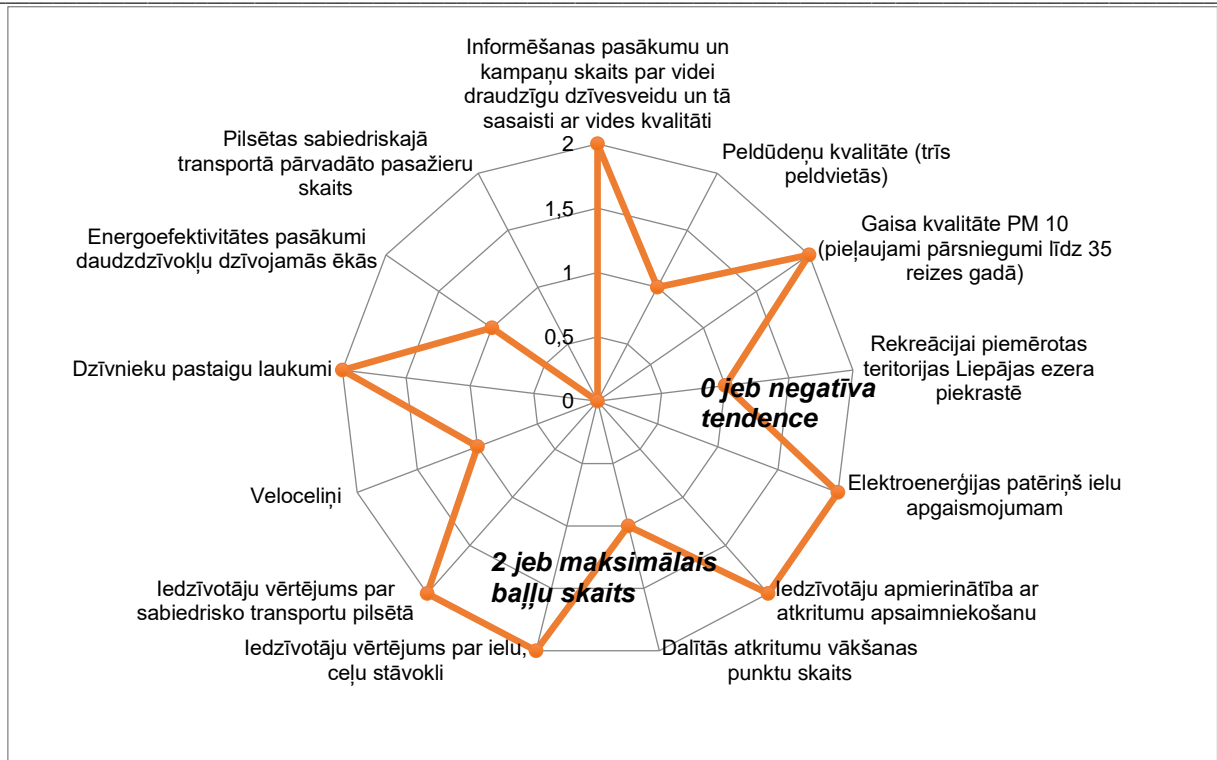
- 1) Kopējais rīcībpolitikas izvērtējums, izmantojot visu rezultatīvo rādītāju kopu;
- 2) Atsevišķu rādītāju izvērtējums, kur sastopama negatīva vai neitrāla tendence, ar nolūku analizēt tās cēloņus.

2.2.3.2 KOPĒJAIS RĪCĪBPOLITIKAS IZVĒRTĒJUMS, IZMANTOJOT VISU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU KOPU

Par pamatu izmanto pēdējo Uzraudzības ziņojumu un izsaka Uzraudzības ziņojumā norādīto tendenci ballēs no 0 līdz 2:

- tendence rādītājam ir pozitīva - piešķir "2";
- tendence ir neitrāla (ne uzlabojas, ne pasliktinās) – piešķir "1";
- tendence ir negatīva – piešķir "0".

Iegūtie rezultāti tiek parādīti grafiskā veidā katrai rīcībpolitikai, skat. piemēru zemāk attēlā 2-1. rīcībpolitikai 2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids.

Attēls 2-1. Grafiskais attēlojums rīcībpolitikas 2.1. rezultativajiem rādītājiem
Avots: AP2020, LP sagatavotie dati

Katrai rīcībpolitikai matemātiski var novērtēt sasniegšanas pakāpi, izrēķinot vidējo rādītāju ballēs un salīdzinot to ar "2", pieņemot, ka vidējā balle "2" nozīmē pozitīvu tendenci un virza uz 100% mērķa realizāciju.

Tabula 2-3. Rezultatīvo rādītāju rīcībpolitikai Nr. 2.1. novērtējuma piemērs (ballēs)

(2) Dzīves vide Liepājā				
Rīcībpolitika un tematikas	Rezultatīvais rādītājs	Mērvienība	Vēlamā tendence	Balles saskaņā ar pēdējo uzraudzības ziņojumu
2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids Tematikas: - Vides komunikācija un 'zaļa' dzīvesveida popularizēšana - Teritoriju apsaimniekošana (pludmale, ūdensmalas, ezeru dabas teritorijas) - Degradēto teritoriju revitalizācija - Mājokļi un labiekārtota apkārtējā vide - Enerģētika un energoefektivitāte - Komunālā infrastruktūra - Ērta, droša un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā	Informēšanas pasākumu un kampaņu skaits par videi draudzīgu dzīvesveidu un tā sasaisti ar vides kvalitāti	skaits	Pieaug	2
	Peldūdeņu kvalitāte (trīs peldvietās)	skaits	Uzlabojas	1
	Gaisa kvalitāte PM 10 (pieļaujami pārsniegumi līdz 35 reizes gadā)	reizes	Samazinās	2
	Rekreācijai piemērotas teritorijas Liepājas ezera piekrastē	ha	Pieaug	1
	Elektroenerģijas patēriņš ielu apgaismojumam	kWh/gadā	Samazinās	2
	Iedzīvotāju apmierinātība ar atkritumu apsaimniekošanu	aptauja	Pieaug	2
	Dalītās atkritumu vākšanas punktu skaits	skaits	Pieaug	1
	Iedzīvotāju vērtējums par ielu, ceļu stāvokli	aptauja	Uzlabojas	2
	Iedzīvotāju vērtējums par sabiedrisko transportu pilsētā	aptauja	Uzlabojas	2
	Veloceliņi	km	Pieaug	1
	Dzīvnieku pastaigu laukumi	skaits	Pieaug	2
	Energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās	skaits	Pieaug	1
	Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits	skaits	Pieaug	0
Izvērtējuma rezultāti	Vidējā vērtība			1.46
	Maksimālais baļļu skaits			2
	Mērķa sasniegšanas pakāpe, % (vidējā vērtība pret maksimālo)			73%

Avots: AP2020

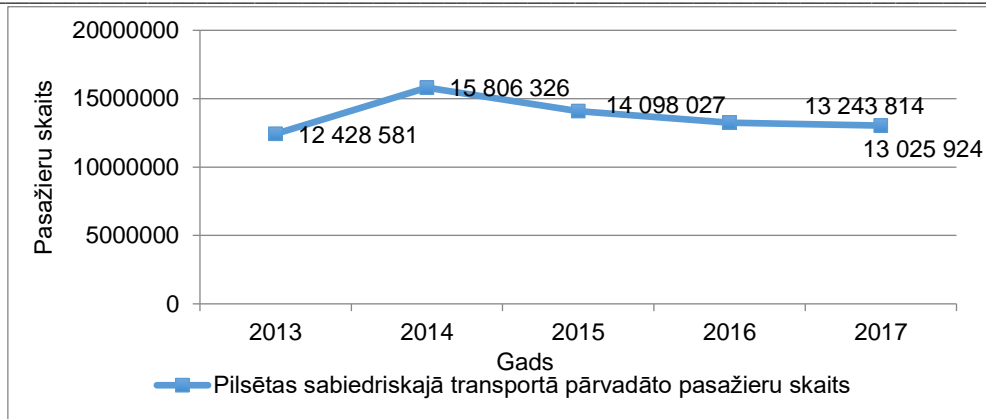
Šādi tiek analizētas visas deviņas rīcībpolitikas.

2.2.3.3 ATSEVIŠKI IZVĒLĒTU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU NOVĒRTĒJUMS

Katrā rīcībpolitikā izvēlas tos rādītājus, kuriem, pirmkārt, ir negatīva tendence. Ja konkrētās analizējamās rīcībpolitikas kopā tādas nav, analizē to, kuram ir neitrāla tendence.

Rādītāju analizē kvantitatīvi laika dinamikā (izmantojot datus no 2013. gada, lai norādītu vispārējo tendenci, kur tas iespējams) un kvalitatīvi, novērtējot rādītāja negatīvās vai neitrālās tendences iemeslus.

Piemēram, rīcībpolitikā 2.1. negatīvu tendenci uzrāda rādītājs "Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits". Rādītājs uzrāda negatīvu tendenci vairāku gadu garumā (skat. attēlu 2-.2.).

Attēls 2-2. Piemērs. Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits, 2013.-2017. gads
Avots: LP sagatavotie dati

Attiecīgi no uzraudzības ziņojumiem atklāj rādītāja negatīvās tendences iemeslus: piemēram, šajā gadījumā kā viens no tiem ir minēts pārvadāto pasažieru uzskaites metodes izmaiņas.

2.2.4 RĪCĪBU UN INVESTĪCIJU PROJEKTU IZNĀKUMA RĀDĪTĀJU ANALĪZES METODES

Rīcību iznākuma (RI) rādītāji tiek fiksēti Rīcības plāna izpildes datu bāzē, kura veidota MS Excel datnē. Rādītāji ir sniegti katrai atsevišķai rīcībai, kopā par 2018. gadu ir 330 ieraksti. Par cik rādītāji un to izpilde ir doti dažādos – gan aprakstošās, gan kvantificējamās veidos, izpildes pakāpi skaitliskā izteiksmē 330 rādītājiem nav iespējams noteikt. Tāpēc Izvērtējuma autori piedāvā veikt šāda tipa analīzi:

- 1) nosaka, vai attiecīgās rīcības plānotais un faktiskais rezultāts ir noteikti vienādās mērvienībās un ir kvantificējams;
- 2) Tiem rādītājiem, kuri ir vienotās mērvienībās un kvantificējami, nosaka izpildes pakāpi 3 veidos: “izpildīts”, “nav izpildīts”, “daļēji izpildīts”.

Investīciju plāna projektu rezultātu līmenis arī tiek apskatīts vienā līmenī ar RI, jo pēc būtības tie ir RI vai nu rīcībām, vai projektiem.

Investīciju plāna analīze tiek veikta pēc sekojošiem kritērijiem:

- Investīciju projektu realizācijā iesaistītās institūcijas;
- Investīciju projekti ar lielāko finansējuma apjomu;
- Plānotie projektu realizācijas termiņi;
- Investīciju projektu pašreizējais attīstības statuss;
- Investīciju projektiem atbilstošie attīstības virzieni un rīcībpolitikas.

Investīciju plāna analīze pēc projektu finansējuma avota diemžēl šobrīd nav iespējama, jo plānā nav norādīts projektu finansējuma avotu sadalījums.

2.2.5 AP2020 RĀDĪTĀJU ANALĪZES REZULTĀTI

Rezultātā tiks iegūti šādi izvērtējuma rezultāti:

- Visu trīs rādītāju veidu sasniegšanas pakāpe.
- Sniegts skaidrojums par nelabvēlīgu tendenču cēloņiem.
- Identificēti trūkumi un vājās vietas pašreizējā rādītāju uzraudzības sistēmā un sniegti priekšlikumi tās uzlabošanai.
- Noteiktas rīcībpolitikas ar zemāko efektivitātes pakāpi, tādējādi norādot uz nepieciešamību pēc rīcībpolitikas īstenošanas veida pārskatīšanas.

2.3 VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMA STRUKTŪRA

Vidusposma izvērtējuma ziņojums ir sadalīts šādās galvenajās nodaļās:

Nodaļas no 1. līdz 5. ir aprakstošās nodaļas, kurās aprakstīta AP2020 veidojošo attīstības plānošanas dokumentu kopa, hierarhija, tiesiskais ietvars, mērķi, rīcībpolitikas, rīcības un AP2020 uzraudzības sistēma.

6. nodaļa ir analītiskā nodaļa, kurā izvērtēta AP2020 mērķu sasniegšanas pakāpe, ņemot vērā trīs galvenos rādītāju kopumus - AR, RR un RI.

7. un 8. nodaļā apkopoti secinājumi un priekšlikumi AP2020 uzlabošanai, nākotnes AP2027 izstrādei un AP2020 uzraudzības sistēmas pilnveidošanai.

3. TIESISKAIS IETVARS

Vidusposma izvērtējuma tiesiskais ietvars attiecas uz Liepājas attīstības programmas 2015.-2020. gadam izstrādāšanu un īstenošanu, t.sk. uzraudzības procesu un aktualizācijas nepieciešamības izvērtējumu.

Tiesiskais ietvars vidusposma izvērtējuma veikšanai ietver:

- 1) Latvijas Republikas normatīvos aktus, t.sk. likumus un MK noteikumus un rīkojumus;
- 2) Valsts politikas plānošanas dokumentus;
- 3) Latvijas valsts pārvaldes iestāžu metodiskos ieteikumus un vadlīnijas;
- 4) Liepājas pašvaldības saistošos noteikumus un metodiskos norādījumus;
- 5) Liepājas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentus.

3.1 LATVIJAS REPUBLIKAS NORMATĪVIE AKTI

3.1.1 LIKUMI

Attīstības plānošanu Latvijā regulē divi galvenie likumi. Tie ir ņemti vērā, izstrādājot Liepājas pilsētas attīstības programmu un attiecīgi veicot vidusposma izvērtēšanu.

Attīstības plānošanas sistēmas likums (spēkā no 01.01.2009.) nosaka, ka katrai vietējai pašvaldībai ir jāizstrādā ilgtermiņa (līdz 25 gadiem) un vidēja termiņa (līdz 7 gadiem) attīstības plānošanas dokumenti, kurus apstiprina Liepājas pilsētas Domes deputāti domes sēdē. Likums arī nosaka, ka attīstības plānošanas dokumentā izvirza mērķus un sasniedzamos rezultātus attiecīgajā teritorijā, apraksta problēmas un plāno rīcības.

Teritorijas attīstības plānošanas likums (spēkā no 01.12.2011) detalizētāk nosaka pašvaldību kompetenci teritorijas attīstības plānošanā, dokumentu veidus un to saturisko ietvaru, kā arī uzsver sabiedrības līdzdalības nepieciešamību teritorijas plānošanā.

3.1.2 MINISTRU KABINETA NOTEIKUMI UN RĪKOJUMI

Vidusposma izvērtējuma veikšanai ir izmantoti MK noteikumi un rīkojumi:

MK 2014. gada 2. decembra Noteikumi Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi"

Noteikumi nosaka attīstības plānošanas dokumentos ietveramo saturu, to izstrādāšanas, apstiprināšanas, aktualizācijas un spēka zaudēšanas kārtību, darbības termiņu un pārskatu sniegšanas kārtību, kā arī to ietekmes izvērtēšanas (izņemot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu) kārtību.

Atbilstoši noteikumiem, vidusposma izvērtējuma, t.sk. šī AP2020 vidusposma izvērtējuma mērķis ir novērtēt īstenotās politikas ietekmi un palīdzētu lēmumu pieņemšanā par vidēja termiņa politikas plānošanas dokumenta izstrādes nepieciešamību nākamajam plānošanas periodam.

MK 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem"

Noteikumi nosaka pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu – ilgspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas, teritorijas plānojuma, lokālpilnoējuma un to grozījumu, detālpilnoējuma un tematiskā plānojuma – saturu un izstrādes kārtību.

Noteikumi nosaka arī attīstības programmas sastāvdaļu – rīcības un investīciju plāna aktualizācijas kārtību, kuru Liepājas pašvaldība atbilstoši noteikumiem realizē reizi gadā.

MK 2015. gada 10. novembra rīkojums Nr.709 "Par integrēto teritoriālo investīciju specifisko atbalsta mērķu finansējuma kopējo apjomu katram nacionālas nozīmes attīstības centram un kopējiem rezultatīvajiem rādītājiem nacionālas nozīmes attīstības centru grupai"

Rīkojums nosaka katram nacionālas nozīmes attīstības centram kopējo septiņu integrēto teritoriālo investīciju (ITI) specifisko atbalsta finansējuma apjomu pašvaldību attīstības programmu investīciju plānu īstenošanai un integrēto teritoriālo investīciju specifisko atbalsta mērķu kopējos sasniedzamos rezultātus nacionālas nozīmes attīstības centru grupai.

Liepājas pilsētai kā nacionālas nozīmes attīstības centram šī rīkojuma ietvaros ir pieejams 33 785 021 EUR specifisko atbalsta mērķu (SAM) realizācijai.

3.1.3 VALSTS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019. gadam ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku līdz 2019. gadam. Pamatnostādnēs ir definēti reģionālās politikas risināmās problēmas, mērķi un principi, rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Pamatnostādnes ietver rīcības plānu ar konkrētiem pasākumiem definēto mērķu sasniegšanai.

Pamatnostādnēs izvirzīti šādi mērķi:

1) sekmēt teritorijās uzņēmējdarbības attīstību un darba vietu radīšanu, veicināt darba vietu un pakalpojumu sasniedzamību, kā arī uzlabot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību (galvenokārt ar investīciju atbalsta pasākumiem);

2) stiprināt reģionu un pašvaldību rīcībspēju un lomu savas teritorijas attīstības veicināšanā (galvenokārt ar neinvestīciju pasākumiem).

Pamatnostādnes detalizē NAP2020 reģionālajā politikā, piemēram, attiecībā uz Liepājas pilsētu:

- tās definē Liepāju kā gan starptautiskas, gan nacionālas nozīmes attīstības centru;
- Liepāja ietilpst Baltijas jūras piekrastes zonā, kurai ir izstrādāts speciāls tematiskais plānojums "Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai" (apstiprināts ar MK Rīkojumu Nr. 692 2016. gada 17. novembrī), kā arī noteikti atbalsta pasākumi piekrastes infrastruktūras attīstībai.

Latvijas ilgspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (LIAS2030) ir hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Latvijas ilgspējīgas attīstības stratēģija nosaka valsts ilgtermiņa attīstības prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu. Latvija 2030 ir apstiprināta Saeimā 2010. gada 10. jūnijā. Tās pamata uzstādījumi ir laimīgs cilvēks labklājības valstī, ilgspējīgs un veselīgs dzīvesveids, radoša, iecietīga un toleranta sabiedrība, sadarbībā radīta konkurētspēja un valsts kā ātrspējas partneris.

LIAS2030 ir izvirzītas septiņas prioritātes:

- ieguldījumi cilvēkkapitālā;
- paradigmas maiņa izglītībā;
- inovatīva un eko-efektīva ekonomika;
- daba kā nākotnes kapitāls;
- telpiskās attīstības perspektīva;
- inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība;
- kultūras telpas attīstība.

Katra no tām ietver vienu vai vairākus galvenos attīstības virzienus un atbilstoši definētus ilgtermiņa mērķus.

LIAS2030 būtiska un neatņemama sastāvdaļa ir Latvijas telpiskā attīstības perspektīva. Latvijas telpiskās attīstības perspektīva akcentē trīs galvenos aspektus:

- sasniedzamība un mobilitātes iespējas;
- apdzīvojamība kā ekonomiskās attīstības, cilvēku dzīves un darba vide;
- nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai;
- LIAS2030 atspoguļo arī ilgtermiņa uzstādījumus nacionālajai reģionālās attīstības politikai, t.i., valsts teritoriju līdzsvarota attīstība un Latvijas un tās reģionu un pilsētu starptautiskā konkurētspēja.

Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (Liepāja 2030) ir veidota saskaņā ar LIAS2030 (detalizēti skatīt 4.nodaļu).

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam (NAP2020) ir galvenais vidēja termiņa valsts attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir rīcības plāns Latvijā 2030 ieviešanai un valsts attīstības un lielāko investīciju ceļa karte septiņu gadu garumā. NAP ir apstiprināts Saeimā 2012. gada 22. decembrī. Tā vadmotīvs ir "Ekonomikas izrāviens – katra Latvijas iedzīvotāja un valsts labklājības pieaugumam!", un tas izvirza trīs prioritātes:

- Tautas saimniecības izaugsme,
- Cilvēka drošumspeja;
- Izaugsmi atbalstošas teritorijas.

Liepājas pilsētas attīstības programma AP2020 ir veidota saskaņā ar NAP2020 (detalizēti skatīt 4. nodaļu).

Nacionālā attīstības plāna projekts 2021.-2027. gadam šī izvērtējuma veikšanas laikā ir sagatavošanā. NAP2027 būs turpinājums NAP2020. Pašreizējais NAP2027 kodola piedāvājums par valsts izaugsmes mērķi izvirza paaugstināt ikviena cilvēka dzīves kvalitātes aspektus šā jēdziena plašā nozīmē.

Projekts izvirza sekojošas prioritātes:

- tautas ataudze un dzīvildze;
- zināšanas un prasmes;
- materiālā labklājība;
- dzīves vide;
- kultūra, sports, atpūta;
- valstiskums un pilsoniskā apziņa.

LP piedalās NAP2027 izstrādes procesā.

Šajā sakarā vēl jāpiemin, ka Liepājas pilsētas attīstības plānošanas dokumenti ņem vērā arī reģionālo politiku, kuru plāno un īsteno Kurzemes plānošanas reģions, t.sk. "Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030. gadam" un "Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2015-2020. gadam", kā arī kaimiņu novadu – Nīcas un Grobiņas attīstības plānošanas dokumentus.

3.1.4 VALSTS PĀRVALDES IESTĀŽU METODISKIE IETEIKUMI UN VADLĪNIJAS

VARAM 2019. gada 7. janvāra Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī ir praktisks metodisks materiāls, kas paredzēts plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas speciālistiem, politiķiem un citām ieinteresētajām pusēm. Metodiskā materiāla mērķis ir sniegt ieteikumus plānošanas reģioniem un vietējām pašvaldībām savstarpēji saskaņotu un kvalitatīvu attīstības programmu izstrādei.

VARAM 2019. gada janvāra Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām (nozaru politiku vadlīnijas, kas būtu jāņem vērā, izstrādājot pašvaldības attīstības programmu) ir VARAM un nozaru ministriju izstrādātas vadlīnijas nozaru attīstības plānošanai pašvaldībās. To mērķis ir sekmēt nacionālā, reģionālā un vietējā plānošanas procesa koordināciju, informēt par nozaru politiku prioritātēm, kas būtu jāievēro plānojot un īstenojot vietējā līmeņa attīstības plānošana dokumentus, un sekmēt nozaru politiku prioritāšu īstenošanu "uz vietām". Nozaru politiku vadlīnijās ir sniegts detalizēts nozaru ministriju redzējums par būtiskākajiem uzstādījumiem (politiku mērķiem, likumu prasībām utt.) saistībā ar pašvaldību darbību un attīstības plānošanu.

Valsts kancelejas 2017. gada 22. augusta Nozarēs veikto ieguldījumu efektivitātes analīzes metodikas mērķis ir sniegt metodoloģiskus norādījumus nozarēs veikto ieguldījumu efektivitātes analīzei ministrijās un to padotības iestādēs. Metodikas mērķis ir palīdzēt analizēt mērķu un rīcības virzienu sasniegšanas pakāpi, kā arī ļaut salīdzināt un analizēt ieguldījumu efektivitāti, t.i., analizēt politikas rezultātīvos rādītājus salīdzinājumā ar veiktajiem ieguldījumiem.

Finanšu ministrijas 2013. gada 26. novembra Vadlīnijas, kas nosaka ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda Darbības programmā iekļaujamo rādītāju izveides principus. Lai nodrošinātu, vienotu izpratni par ES struktūrfondu un ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda darbības programmā iekļaujamo rādītāju intervences loģiku, kā arī lai novērstu potenciālos riskus, ka par rādītājiem atbildīgajām institūcijām varētu būt atšķirīga pieeja rādītāju izvēlei un pamatojumam, Finanšu ministrija ir izstrādājusi vadlīnijas. Šo vadlīniju mērķis ir detalizēti raksturot ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas perioda darbības programmas prioritāro virzienu, investīciju prioritāšu un to specifisko atbalsta mērķu ieviešanas rādītājus, kā arī to izveles pamatprincipus un loģisko ietvaru.

Šī ziņojuma sagatavošanai ir izmantota arī Pārresoru koordinācijas centra Politikas veidošanas rokasgrāmata, kura sniedz vienotu izpratni par politikas veidošanas pamatprincipiem, dokumentu hierarhiju un saturu, kā arī

politikas veidošanas procesu un palīdz sekmēt dažādos varas līmeņos pieņemto politiku saskaņotību. Šī ziņojuma ietvaros tā izmantota, lai analizētu AP2020 un sniegtu rekomendācijas AP2020 aktualizācijai.

3.2 LIEPĀJAS PAŠVALDĪBAS NORMATĪVIE AKTI UN METODISKIE NORĀDĪJUMI

Liepājas pašvaldības 2018. gada 11. oktobra Metodiskie norādījumi par 2019. gada budžeta projekta izstrādes un ieviešanas kārtību nosaka pamatprincipus, kā pašvaldības budžeta iestādes izstrādā un iesniedz Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijas Finanšu pārvaldē budžeta pieprasījumus 2019. gadam. Budžeta prioritātes nākamajam gadam tiek noteiktas, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, plānotos valsts mēroga pasākumus ar pašvaldības daļību, pašvaldības apstiprināto Liepājas pilsētas attīstības programmu 2015.-2020. gadam. Budžeta pieprasījumi ietver izdevumus gan pamatdarbības nodrošināšanai, gan attīstībai.

Liepājas pašvaldības 2018. gada 11. oktobra Metodiskie norādījumi par 2019. gada budžeta projekta izstrādes un ieviešanas kārtību kapitālsabiedrībām nosaka pamatprincipus, kā kapitālsabiedrības izstrādā un iesniedz Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijas Finanšu pārvaldē budžeta pieprasījumus 2019. gadam pašvaldības finansējuma saņemšanai.

3.2.1 LIEPĀJAS PAŠVALDĪBAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

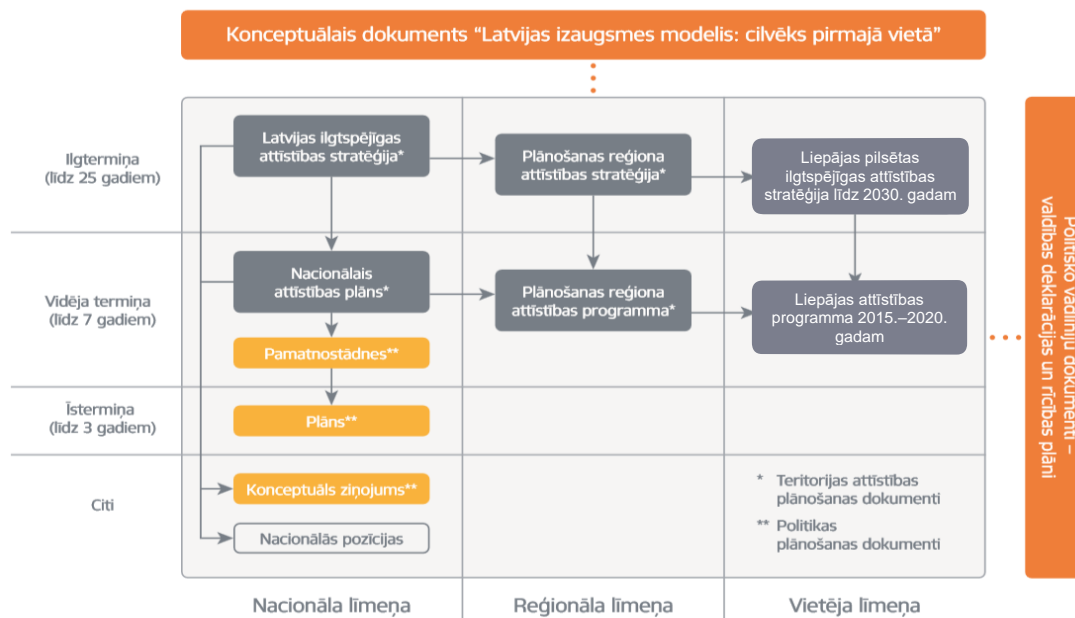
Liepājas pilsētas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam ir Liepājas pilsētas galvenais teritorijas plānošanas dokuments. Tas nosaka pašvaldības attīstības ilgtermiņa stratēģiskos mērķus un prioritātes, un iezīmē pašvaldības attīstības telpisko perspektīvu kartogrāfiskā veidā.

Stratēģijas galvenais mērķis ir kalpot par ilgtermiņa ietvaru teritorijas plānojumam un attīstības programmai, radot priekšnoteikumus pilsētas ilgtspējīgai un integrētai attīstībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Liepājas pilsētas attīstības programma 2015.-2020. gadam (turpmāk AP2020) ir Liepājas pilsētas vidēja termiņa plānošanas dokuments (7 gadiem) ir. Tas ir cieši saistīts ar Liepāja 2030 un Liepājas pilsētas teritorijas plānojamu.

Šis dokuments ir vidusposma izvērtējuma priekšmets.

Liepājas pilsētas attīstības plānošanas dokumentu atrašanās vieta Latvijas plānošanas dokumentu hierarhijā ir parādīta attēlā 3-1.

Attēls 3-1. Liepājas attīstības plānošanas dokumentu vieta Latvijas plānošanas dokumentu hierarhijā

Avots: Izvērtējuma autori, izmantojot Pārresoru koordinācijas centra Politikas veidošanas rokasgrāmatu

Liepājas pilsētas attīstības programma sastāv no galvenās, stratēģiskās daļas un pielikumiem, kas ir neatņemamas programmas daļas. Pielikumi ietver detalizētāku informāciju un ir dokumenta ieviešanas instrumenti. Pielikumos daudz izvērstākā veidā ir atspoguļotas rīcības, izpildītāji, atbildīgie, kā arī konkrēti plānotie investīciju projekti.

Rīcību plāns dažādām pašvaldības institūcijām kalpo par pamatu ikgadējo darbības plānu izstrādei, budžeta veidošanai un citu investīciju piesaistei, lai īstenotu attīstības programmu.

Abu plānošanas dokumentu – Liepāja 2030 un AP2020 vīzija, virsmērķis, attīstības virzieni un mērķi ir parādīti attēlā Attēls 3-1. Liepājas pilsētas vīzija un virsmērķis ir vienādi abiem plānošanas dokumentiem, un abi plānošanas dokumenti izvirza četrus attīstības virzienus:

- Liepājnieks;
- Dzīves vide;
- Ekonomika;
- Sasniedzamība, atpazīstamība,

kuru mērķi ir attiecīgi traktēti ilgtermiņa un vidēja termiņa perspektīvā (skatīt attēlu 1-2).

Liepāja 2030 mērķi un attīstības virzieni ir sasaistē ar LIAS2030 uzstādījumiem, kuri Liepājas attīstības ilgtermiņa mērķos ir pārnesti Liepājai specifiskos mērķos un attīstības virzienos, piemēram:

- LIAS2030 mērķis “Laimīgs cilvēks labklājības valstī” attiecas uz attīstības virzienu “Liepājnieks”;
- LIAS2030 prioritāte “Ilgtspējīgs un veselīgs dzīvesveids, radoša, iecietīga un toleranta sabiedrība” – attīstības virziens “Liepājnieks”, kā arī Liepājas mērķis būt par radošu pilsētu;
- LIAS2030 prioritāte “Inovātīva ekonomika” – Liepājas attīstības virziens “Ekonomika” ietver mērķi, ka Liepājā ir līdzsvarota un dažāda ekonomika - ražošanas un pakalpojumu nozares ir konkurētspējīgas starptautiskā mērogā;
- LIAS2030 prioritāte “Teritorijas attīstības perspektīva” parādās Liepājas ambīcijā kļūt par ērti un ātri sasniedzamu attīstības centru Baltijas jūras reģionā un starptautiskā mērogā (attīstības virziens “Sasniedzamība, atpazīstamība”);
- LIAS2030 prioritātes “Daba kā nākotnes kapitāls” un “Kultūras telpas attīstība” atspoguļojas Liepāja 2030 Dzīves vides attīstības virzienā, lai izveidotu Liepājā kvalitatīvu dzīves vidi iedzīvotājiem un viesiem.

Savukārt NAP2020 un AP2020 sasaisti veido galvenais NAP2020 uzstādījums “Ekonomikas izrāviens”; kur Liepājas mērķi vidējā termiņā saskan ar NAP2020 prioritātēm:

- NAP2020 prioritāte “Tautas saimniecības izaugsme”, atbilstošais Liepājas attīstības virziens ir Ekonomika, un tā ietvaros vidēja termiņa mērķis ir “Liepājā ir stabila mazo un vidējo uzņēmumu darbība un modernizētas tradicionālās ražošanas nozares”;
- NAP2020 prioritāte “Cilvēka drošumspēja” saskan ar attīstības virzienā Liepājnieks izvirzīto mērķi, ka “Liepāja ir nacionālas nozīmes attīstības centrs un pilnvērtīga dzīves un darba vieta; kā arī ar daļu no virsmērķa, ka Liepāja ir pilsēta, kurā cilvēki pilnvērtīgi dzīvo, izglītojas, strādā un atpūšas”;
- NAP2020 prioritāte “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” saskan ar Liepājas attīstības virzienu Dzīves vide ar attiecīgo mērķi, ka “Liepājā ir saglabātas un atjaunotas dabas vērtības un kultūrvēsturiskais mantojums, pilsētas apsaimniekošana ir ilgtspējīga”;
- NAP2020 prioritāte “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” saskan ar Liepājas attīstības virzienu “Sasniedzamība, atpazīstamība”, kura mērķis ir “Liepāja ir daudzveidīgi sasniedzama Baltijas jūras reģionā”; kā arī šeit Liepājas mērķis atbilst Reģionālās politikas pamatnostādņem 2013.-2019. gadam attiecībā uz Baltijas jūras piekrastes zonu.

4. AP2020 STRUKTŪRA

4.1 AP2020 PLĀNOŠANAS HIERARHIJA

4.1.1 LIEPĀJA 2030 UN AP2020 MĒRĶI

Liepājas pašvaldības attīstības virsmērķis, kā arī ilgtermiņa mērķi (līdz 2030. gadam) un vidēja termiņa mērķi (līdz 2020. gadam) ir noteikti Liepāja 2030. AP2020 ir attīstības plānošanas dokuments šo mērķu sasniegšanai. Vidusposma izvērtējuma ietvaros ir ņemts vērā tikai laika posms līdz 2020. gadam.

LS2030 un AP2020 mērķu daļas skaidrojums ir dots tabulā 4-1.:

Tabula 4-1. Stratēģijas 2030 un AP2020 mērķu daļa

Liepājas Vīzija 2030			
Liepāja ir radoša un aktīva pilsēta jūras krastā, kurā cilvēki pilnvērtīgi dzīvo, izglītojas, strādā un atpūšas			
Virsmērķis			
<i>Stiprināt Liepājas lomu un atpazīstamību starptautiskā mērogā, piesaistot pilsētai zinošus un radošus cilvēkus, investīcijas, tūristus</i>			
		Mērķis 2030	Mērķis 2020
Attīstības virzieni	Liepājnieks	Liepāja ir labklājības pilsēta – draudzīga ģimenēm un radošiem cilvēkiem	Liepāja ir nacionālās nozīmes attīstības centrs un pilnvērtīga dzīves un darbavieta
	Dzīves vide	Liepājai ir kvalitatīva dzīves vide iedzīvotājiem un pilsētas viesiem	Liepājā ir saglabātas un atjaunotas dabas vērtības un kultūrvēsturiskais mantojums, pilsētas apsaimniekošana ir ilgtspējīga
	Ekonomika	Liepājā ir līdzsvarota un dažāda ekonomika - ražošanas un pakalpojuma nozares ir konkurētspējīgas starptautiskā mērogā	Liepājā ir stabila mazo, vidējo uzņēmumu darbība un modernizētas tradicionālās ražošanas nozare
	Sasniedzamība, atpazīstamība	Liepāja ir ērti un ātri sasniedzams attīstības centrs Baltijas jūras reģionā un starptautiskā mērogā	Liepāja ir daudzveidīgi sasniedzama Baltijas jūras reģionā

Avots: AP2020

Tālāk tekstā ir analizēta AP2020, kas sastāv no divām daļām: Stratēģiskās daļas un Pielikumiem.

AP2020 ir šādi Pielikumi:

- Esošās situācijas raksturojums, tai skaitā SVID analīze (2014. gads, informācija aktualizēta 2017. gadā);
- 2.1. Rīcību plāns;
- 2.2. Investīciju plāns;
- Vides pārskats;
- Sabiedrības iebildumu un priekšlikumu kopsavilkums;
- Vides pārraudzības valsts biroja atzinums par Liepājas pilsētas attīstības programmas 2015.-2020. gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatu.

Turpmāk Vidusposma Izvērtējumā ir analizēta AP2020 Stratēģiskā daļa, bet no Pielikumiem attiecīgi Rīcību plāns un Investīciju plāns, jo šiem dokumentiem ir tieša saistība ar AP2020 rezultatīvo rādītāju izpildi.

4.1.2 AP2020 STRATĒĢISKĀ DAĻA

Balstoties uz Liepāja 2030 noteiktajiem vidēja termiņa mērķiem un attīstības virzieniem, AP2020 Stratēģisko daļu veido mērķi un attīstības virzieni, rīcībpolitikas, tematikas un rīcības šo mērķu sasniegšanai.

AP2020 stratēģiskās daļas ietvaros ir definēti četri mērķi, kuri raksturo Liepājas pilsētas veļamo situāciju 2020. gadā un kuri atbilst vienam no četriem attīstības virzieniem.

Rīcībpolitikas ir pakārtotas kādam no četriem mērķiem, un kopumā ir deviņas rīcībpolitikas.

Katra no rīcībpolitikām apvieno rīcību kopumu, kas izvirzītas vidēja termiņa mērķa īstenošanai. Par cik rīcībpolitika aptver lielu skaitu rīcību, lai atvieglotu uztveramību, rīcības ir grupētas pa tematikām.

AP2020 ir 42 tematikas (sadalītas pa rīcībpolitikām) un 199 rīcības (sadalītas pa tematikām un rīcībpolitikām).

Rīcības ir detalizēti atspoguļotas Rīcību plānā, kur katrai no rīcībām ir norādīts atbildīgais par īstenošanu, izpildes periods un finansējuma avots (AP2020 pielikums Nr.2.1. Rīcību plāns).

Konkrēti investīciju projekti (263 projekti, ieskaitot 20 integrēto teritoriālo investīciju projektus (ITI)) savukārt ir atspoguļoti Investīciju plānā, kuru aktualizē vairākas reizes gadā.

AP2020 struktūra un tās mērķu, rīcībpolitiku, tematiku un rīcību saistība un skaits parādīti tabulā 4-2.:

Tabula 4-2. AP2020 struktūras elementu shematisks kvantificēts attēlojums

Skaitis	AP2020 stratēģiskās daļas līmeņi
4	Attīstības virzieni un mērķi
9	Rīcībpolitikas
42	Tematikas
200	Rīcības
263	Investīciju projekti

Avots: AP2020

Kopumā AP2020 satur:

- Vienu virsmērķi līdz 2020. gadam;
- 4 attīstības virzienus;
- 4 mērķus līdz 2020. gadam;
- 8 vidēja termiņa attīstības rādītājus;
- 9 rīcībpolitikas (sadalās pa mērķiem);
- 42 tematikas (sadalās pa rīcībpolitikām);
- Ap 200 rīcības (sadalās pa tematikām un rīcībpolitikām);
- 92 RR rīcībpolitikām;
- Ap 300 investīciju projektus, tai skaitā 18 integrēto teritoriālo investīciju projekti (turpmāk ITI projekti).

Tabula 4-3.r parāda attīstības virzienu (AV), mērķu un rīcībpolitiku saistību.

Tabula 4-3. Attīstības virzienu, mērķu un rīcībpolitiku saistība

(1.) Attīstības virziens - Liepājnieki un viņu labklājība	
Mērķis (M1-2020) Liepāja ir nacionālas nozīmes attīstības centrs un pilnvērtīga dzīves un darba vieta	<i>Rīcībpolitika (1.1.)</i> Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana
	<i>Rīcībpolitika (1.2.)</i> Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki
	<i>Rīcībpolitika (1.3.)</i> Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, tai skaitā mūsdienīga un kvalitatīva kultūrizglītība, atpazīstami sasniegumi kultūrā, sportā un piederības sajūtas stiprināšana
	<i>Rīcībpolitika (1.4.)</i> Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem
(2.) Attīstības virziens - Dzīves vide Liepājā	
Mērķis (M2-2020) Liepājā ir saglabātas un atjaunotas dabas vērtības un kultūrvēsturiskais mantojums, pilsētas apsaimniekošana ir ilgtspējīga	<i>Rīcībpolitika (2.1.)</i> Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids
	<i>Rīcībpolitika (2.2.)</i> Liepājas iedzīvotājiem un viesiem pievilcīgas publiskās infrastruktūras attīstība
(3.) Attīstības virziens – Liepājas ekonomikas attīstība un jaunas darba vietas	
Mērķis (M3-2020) Liepājā ir stabila mazo, vidējo uzņēmumu darbība un modernizētas tradicionālās ražošanas nozares	<i>Rīcībpolitika (3.1.)</i> Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgajās nozarēs
	<i>Rīcībpolitika (3.2.)</i> Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstīšana
(4.) Attīstības virziens – Liepājas sasniedzamība un pilsētas atpazīstamība	
Mērķis (M4-2020) Liepāja ir daudzveidīgi sasniedzama Baltijas jūras reģionā	<i>Rīcībpolitika (4.1.)</i> Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība

Avots: AP2020

4.1.3 AP2020 RĪCĪBU PLĀNS

AP2020 Rīcību plāns ir izveidots 2014. gadā un tiek aktualizēts katru gadu.

Rīcību plāns ir strukturēts atbilstoši Liepājas pilsētas Attīstības programmas stratēģiskajai daļai, saglabājot katras rīcības sasaisti ar kādu no četriem attīstības virzieniem, tās mērķi, atbilstošo rīcībpolitiku un tematiku (rīcību kopumu). Rīcību plānā parāda darbības konkrētās rīcības ieviešanai, atbildīgos, izpildītājus, plānotos rezultātus, finansējumu un tā avotus.

Rīcību plānā ir integrēti arī nozaru darbību plāni 2018. gadam, atspoguļojot rīcību īstenošanu konkrētās nozaru darbībās.

Rīcību plānu izmanto arī rīcību izpildes novērtēšanā, sagatavojot datu bāzi ar izpildi par attiecīgo pārskata periodu.

Rīcību plāns tiek uzturēts tiešsaistes režīmā MS Excel formātā, kur pašvaldības iestādes, struktūrvienības un kapitālsabiedrības var veikt ierakstus par plānotajām darbībām un izpildi atbilstoši Rīcību plāna formai.

4.1.4 AP2020 INVESTĪCIJU PLĀNS

Investīciju plāns ir AP2020 pielikums un neatņemama sastāvdaļa, kas plāno un apraksta nepieciešamās investīcijas (investīciju projektus) Rīcības plāna ieviešanai. Atbilstoši normatīvajam regulējumam Investīciju plāns tiek aktualizēts katru gadu ar Liepājas pilsētas domes lēmumu, nemainot Attīstības programmas stratēģisko daļu. Investīciju plāna aktualizācijas nepieciešamību nosaka tā izpildes progress, kārtējam gadam apstiprinātais pašvaldības budžets un pieejamais ES fondu finansējums.

Investīciju plāns parāda no 2015. līdz 2020. gadam plānotos investīciju projektus, kuriem papildus pašvaldības ikgadējam budžetam ir nepieciešams ārējais finansējums (rīcības, kuras var tikt realizētas bez ārējā finansējuma piesaistes, piemēram, organizatoriska rakstura vai funkcionālas izmaiņas – ir ietverti Rīcību plānā un neatspoguļojas Investīciju plānā). Investīciju projektu izmaksas ir indikatīvas un tām ir informējošs raksturs. Detalizēta projektu izmaksu tāme tiek sastādīta pirms katra projekta īstenošanas.

Investīciju plāns ietver:

- Projekta numuru un nosaukumu;
- Atbildīgo institūciju;
- Plānotās darbības;
- Rezultātus;
- Realizācijas termiņu;
- Projekta statusu;
- Indikatīvo finansējumu;
- Ārējā finansējuma apjomu;
- Finansējuma avotus;
- Atsauci uz AV, rīcībpolitiku un tematiku;
- Papildinošo sadaļu par Integrēto teritoriālo investīciju (ITI) projektiem.

Investīciju projekts nav definēts; investīciju plānošanā tiek izmantota pieeja, ka jebkāds projekts, kurš pārsniedz pilsētas uzturēšanas un pamatvajadzību apmierināšanu, var tikt definēts kā attīstības (investīciju) projekts.

Investīciju plāns arī ietver izvērstu izklāstu attiecībā uz integrēto teritoriālo investīciju (ITI) projektiem, saskaņā ar VARAM Informatīvajā ziņojumā "Par pilsētvides un policentriskās attīstības investīciju ieviešanas principiem Eiropas Savienības fondos 2014.-2020. gadam" ietvertajām prasībām. ITI ieguldījumi pilsētā plānoti izglītības, sociālajā, nodarbinātības, energoefektivitātes un saimnieciskās darbības veicināšanas jomās.

Saskaņā ar deleģējuma līgumu ar LR Finanšu ministriju Liepājas pašvaldība ir Eiropas Savienības fondu administrācijas sistēmas sastāvdaļa un tai ir jānodrošina ITI projektu iesniegumu atlase Liepājas pilsētas pašvaldībā saskaņā ar Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanu regulējošo normatīvu aktu prasībām.

4.1.5 PAŠVALDĪBAS KĀRTĒJĀ GADA BUDŽETS

Liepājas pilsētas pašvaldības kārtējā gada budžets tiek izstrādāts, izmantojot Liepājas pašvaldības 2018. gada 11. oktobra *Metodiskos norādījumus "Par 2019. gada budžeta projekta izstrādes un iesniegšanas kārtību"*. Metodiskie norādījumi paredz, ka budžeta prioritātes nākamajam gadam tiek noteiktas, ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī, plānotos valsts mēroga pasākumus ar pašvaldības dalību, pašvaldības apstiprināto Liepājas pilsētas attīstības programmu 2015- 2020. gadam un Liepājas pilsētas politisko vadlīniju uzdevumus 2017.-2021. gadam. Budžeta projekta izstrāde 2019. gadam notiek divos posmos:

1. posms "Budžeta projekts institūciju uzturēšanai un pamatdarbības nodrošināšanai";
2. posms "Budžeta projekts institūciju attīstībai".

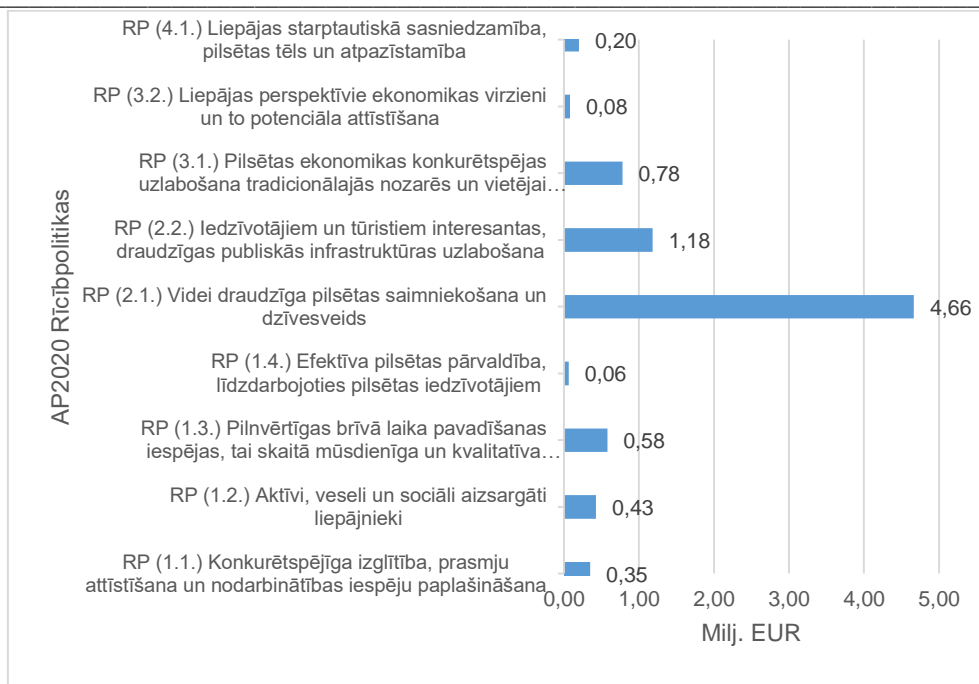
2. posms attiecas uz AP2020 īstenošanu.

Budžeta projektam institūciju attīstībai jānodrošina pilsētas attīstības plānošanas dokumentu īstenošana un rezultātu sasniegšana. Attīstības budžeta pieprasījumam iesniedz ne vairāk kā 20 attīstības darbības prioritārā secībā, un iekļauj tikai tās darbības, kuras īsteno saskaņā ar AP2020 Rīcību plānā noteiktajām rīcībām un AP2020 Investīciju plānā noteiktajiem investīciju projektiem.

Par katru attīstības darbību norāda:

- a. izmērāmu darbības rezultātu (kas tiks izdarīts veicot ieguldījumus);
- b. izmērāmu rādītāju (kāds būs ieguvums pilsētai no veiktajiem ieguldījumiem);
- c. nepieciešamo finansējumu no pašvaldības un, ja attiecināms, arī citu finansējumu.

Budžeta pieprasījuma forma ir apstiprināta un tiek lietota elektroniski. Budžeta pieprasījumam Liepājas pašvaldības struktūrvienība, iestāde vai kapitālsabiedrība norāda darbību (projektu) un tā saikni ar Rīcību plānu, rīcībpolitikām, rezultatīvajiem rādītājiem, Investīciju plānu un Liepājas pilsētas politiskajām vadlīnijām. Elektroniskā forma apkopo arī individuālā iesniegto budžeta pieprasījumu kopējā formā, kur var redzēt, cik kura iestāde, struktūrvienība vai kapitālsabiedrība ir pieprasījusi konkrētā mērķa un rīcībpolitikas īstenošanai. Piemēram, 2019. gada Budžeta pieprasījuma grozījumi Nr.1 (pieņemti 2019. gada 11. martā) attīstības programmas realizācijai parāda, ka AP2020 ir atvēlēti 8 323 888 EUR, no kuriem lielākā daļa (57%) ir pieprasīti rīcībpolitikai 2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids (skatīt attēlu 4-1).

Attēls 4-1. Attīstības budžeta pieprasījumu kopsumma un sadalījums pa rīcībpolitikām 2019. gadam
Avots: LP sagatavoti dati

4.2 NOZARU PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Atbilstoši Liepāja 2030 un AP2020, detalizētākai nozaru attīstībai pilsēta vēl ir izveidojusi pilsētas nozaru plānošanas dokumentus:

1. Mārketinga komunikācijas plāns;
2. Izglītības nozares attīstības koncepcija;
3. Kūrorta attīstības plāns;
4. Ilgtspējīgas enerģijas rīcības plāns;
5. Energo pārvaldības politika un atbilstības sertifikāts;
6. Pilsētvides pieejamība;
7. Speciālās ekonomiskās zonas attīstības plāns.

Nozaru plānošanas dokumenti ir veidoti kādam specifiskam mērķim – piemēram, kūrorta attīstības plāns ir bijis nepieciešams kūrorta statusa iegūšanai. Nākotnē LP vēlas pēc iespējas integrēt nozaru plānošanas dokumentus attīstības programmā un atteikties no atsevišķiem nozaru plānošanas dokumentiem.

4.3 LIEPĀJAS PILSĒTAS POLITISKĀS VADLĪNIJAS

Liepājas pilsētas attīstības plānošanai izmanto arī politikas plānošanas dokumentu – Liepājas pilsētas politiskās vadlīnijas. Tas ir dokuments, kas atspoguļo ievēlēto pašvaldības deputātu apņemšanos attiecīgā sasaukuma darbības laikā. Dokuments ir izstrādāts, izvērtējot hierarhiski augstākos Liepājas pilsētas ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentus. Vadlīnijas izstrādā deputātu pilnvaru laikam, tajās izvirza prioritāros virzienus un uzdevumus pašvaldību institūcijām.

Politiskās vadlīnijas nav šī izvērtējuma priekšmets.

5. LIEPĀJAS PAŠVALDĪBAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANAS UZRAUDZĪBAS SISTĒMA

Liepājas pašvaldības atbildīgā institūcija par AP2020 īstenošanu ir Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijas Attīstības pārvalde.

AP2020 ietver tās uzraudzības sistēmu, ko veido divi elementi:

1. Uzraudzības rādītāju sistēma;
2. AP2020 uzraudzības kārtība.

5.1 AP2020 UZRAUDZĪBAS RĀDĪTĀJU SISTĒMA

AP2020 uzraudzības sistēma ietver trīs galvenās uzraudzības rādītāju grupas:

1. Teritorijas attīstības (ilgtermiņa un vidējā termiņa rādītāji) (AR) ir 8 rādītāji, kuri kopumā raksturo attīstības izpildes progresu Liepājas pilsētā un kuru aktualizāciju veic ik pa trim gadiem;
2. Rīcībpolitiku rezultatīvie rādītāji (RR) ir rādītāju kopums katrai no 9 rīcībpolitikām, kopā 92 rādītāji, kurus izmanto AP2020 uzraudzības ziņojuma gatavošanai katru gadu;
3. Rīcību iznākuma rādītāji (IR) ir katrai rīcībai sasniedzamie iznākuma rādītāji katrā gadā atbilstoši aktualizētajam Rīcību plānam. Rīcību izpildes datne tiek izmantota tiešsaistes režīmā, kur katra struktūrvienība vai pašvaldības iestāde veic atbilstošus rīcību un darbību izpildes ierakstus.

2018. gada Rīcību plāns ar izpildi kopumā satur 330 ierakstus par rīcībām, darbībām un plānotajiem un sasniegtajiem rezultatīvajiem rādītājiem.

Arī Investīciju plāna projektu izpilde tiek uzraudzīta, bet pēc to rakstura tos var uzskatīt par RI, tāpēc varam uzskatīt, ka šī rādītāju grupa pieder pie RI kategorijas.

AP2020 uzraudzības procesa vajadzībām datu bāzes tiek uzturētas MS Excel datnēs.

Uzraudzības rādītāju aktualizācija notiek:

- AR – ik gadu veic pierakstus, bet izvērtējumu veic vienu reizi trīs gados. Dati pieejami no 2013. gada;
- RR – katru gadu no 2015. gada, dati par rādītājiem ir pieejami no 2013. gada;
- RI – katru gadu no 2015. gada.

Attīstības un rīcībpolitiku rādītāji ir kvantificējami, savukārt RI satur gan kvantificējamu, gan aprakstošu informāciju.

Tabula 5-1. AP2020 Uzraudzības rādītāju raksturojums

Plānošanas dokuments	Attīstības virzieni				Kopā	Uzraudzības rādītāji
	Liepājnieks	Dzīves vide	Ekonomika	Sasniedzamība, atpazīstamība		
AP2020 Stratēģiskā daļa	Vidēja termiņa mērķis	Vidēja termiņa mērķis	Vidēja termiņa mērķis	Vidēja termiņa mērķis	4 mērķi	8 ilgtermiņa attīstības rādītāji
	(M1-2020)	(M2-2020)	(M3-2020)	(M4-2020)		
AP2020 Stratēģiskā daļa	4 rīcībpolitikas	2 rīcībpolitikas	2 rīcībpolitikas	1 rīcībpolitika	9 rīcībpolitikas	92 politikas rezultātu rādītāji
AP2020 Stratēģiskā daļa	19 tematikas	13 tematikas	8 tematikas	2 tematikas	42 tematikas	Nav definēti
AP2020 Rīcību plāns	114 rīcības	51 rīcība	21 rīcība	14 rīcības	200 rīcības	Rīcību rezultātu rādītāji ir daļēji kvantificēti, lielākā daļa ir dota aprakstošā formā.
AP2020 Investīciju plāns*	163 investīciju projekti	71 investīciju projekts	27 investīciju projekti	2 investīciju projekti	263 investīciju projekti, t.sk. 20 ITI projekti	Investīciju projektu rezultātu rādītāji ir daļēji kvantificēti, lielākā daļa ir dota aprakstošā formā.

Piezīmes: * ja investīciju projekts atbilst vairākiem mērķiem, tad šajā tabulā tas tiek pieskaitīts pie tā pirmā minētā attīstības virziena, lai nerastos pārklāšanās

Avots: AP2020, Uzraudzības ziņojumi, Rīcību plāns, Investīciju plāns

5.2 AP2020 UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

Katrai rīcībai un investīciju projektam ir noteikts atbildīgais, t.i., kāda no pašvaldības institūcijām. Lai sasniegtu Liepājas pilsētas attīstības programmā minēto, katram atbildīgajam ir jāīsteno konkrētā rīcība vai investīciju projekts.

Katrai AP2020 Rīcībai un Investīciju projektam ir noteikta atbildīgā amatpersona no pašvaldības struktūrvienības, iestādes vai kapitālsabiedrības, kas vismaz reizi gadā atskaitās par izpildi Attīstības pārvaldei.

Rīcību plāns un Investīciju plāns tiek aktualizēti katru gadu, Investīciju plāns - pat vairākas reizes gadā pēc nepieciešamības.

Uz Vidusposma Izvērtējuma sagatavošanas brīdi publiski pieejami ir¹:

- Rīcību plāns 2018. gadam un izpilde par 2017. gadu (aktualizēts 10.05.2018.);
- Investīciju plāns (aktualizēts 03.04.2019.)
- Uzraudzības ziņojums par 2017. gadu.

Pamatojoties uz saņemto informāciju no Liepājas pašvaldības atbildīgajām institūcijām, Attīstības pārvalde sagatavo ikgadējos Uzraudzības ziņojumus par AP2020 ieviešanas progresu. Uzraudzības mērķis ir izvērtēt AP2020 izpildi un Liepājas pašvaldības teritorijas attīstības progresu.

Uzraudzības procesā iesaistās visas Rīcības plānā norādītās par aktivitāšu izpildi vai projektu īstenošanu atbildīgās pašvaldības institūcijas.

Uzraudzības procesā iegūtā informācija ir pamats Liepājas pilsētas attīstības programmas novērtējuma veikšanai.

Papildus iepriekš minētajam, Liepājas pašvaldība informē sabiedrību par AP2020 izpildes progresu, publicējot ikgadējo Publisko pārskatu.² Papildus tam, uzraudzības ziņojumi ir pieejami arī pašvaldības mājaslapā.

¹ Pieejami vietnē: <https://www.liepaja.lv/pasvaldibas-aktualizetie-ricibu-un-investiciju-plani/>

² LP Publiskie pārskati. Pieejami vietnē: <https://www.liepaja.lv/gada-publiskais-parskats/?q=publiskais%20p%C4%81rsk>

6. LIEPĀJAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS 2015.-2020. GADAM VIDUSPOSMA REZULTĀTU IZVĒRTĒJUMS

6.1 AP2020 UZRAUDZĪBAS RĀDĪTĀJU IZPILDE

Viens no šī pētījuma pamatzdevumiem paredz vērtēt Liepājas pilsētas attīstības programmas 2015.-2020. gadam ietekmi uz Liepājas pilsētas teritorijas attīstības aspektiem. Šim nolūkam tika izmantots spēkā esošais AP2020 uzraudzības sistēmas normatīvais ietvars, izmantojot Liepāja 2030 un AP2020 definētos teritorijas ilgtermiņa attīstības rādītājus.

Šajā nodaļā apskatīts attīstības rādītāju mērķu sasniegšanas progress.

Ietekmes izvērtējums veikts katram rādītājam, salīdzinot rādītāju faktiskās vērtības ar plānošanas perioda beigās sasniedzamo vērtību un tā vēlamo izpildi izvērtējuma laika periodā.

Analīzes rezultātā ir identificētas jomas, kurās nav sasniegts vēlamais rezultāts. Šīm jomām ir veikta padziļināta analīze saistībā ar konstatēto noviržu cēloņiem. Šī analīze tiks izmantota AP2020 īstenošanas un uzraudzības sistēmas pilnveidošanas priekšlikumu izstrādei.

6.1.1 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU IZPILDE

6.1.1.1 IESKATS AP2020 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU ATTĪSTĪBAS IETVARA UZBŪVĒ

Atbilstoši nodaļā par Liepājas pašvaldības uzraudzības sistēmu minētajam, Liepājas attīstības programmas hierarhiski augstāko rādītāju līmeni veido attīstības rādītāju kopa. Tas mērķēts pašvaldības ieguldījuma attīstības aktīvos vispārējās atdeves satveršanai uz atbildības teritorijā rezidējošo māsaimniecību labklājību.

AP2020 uzraudzības ietvars redzams zemāk tabulā 6-1:

Tabula 6-1. AP2020 uzraudzības sistēmas attīstības rādītāju ietvars

Rādītājs	Bāzes vērtība	2020. gadā sasniedzamā vērtība
Iedzīvotāju skaits	71 926 (2013)	70 000
Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam	11 576 (2013)	10 800
Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits	43 334 (2013)	42 500
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN) uz 1 iedz., EUR	Liepāja - EUR 480 Vidēji 9 nacionālas nozīmes pilsētās - EUR 564 (2013)	Virs vidējā 9 nacionālas nozīmes pilsētu rādītāja
Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.	33 (2012)	35
Iedzīvotāji, kuri maksā IIN, % no kopējā iedzīvotāju skaita	44,0% (2013)	44%
Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita	68,5% (2012)	70%
Pakalpojumu sfēras darba vietu īpatsvars kopējā darba vietu skaitā	64,6% (2013)	65%

Avots: AP2020

No tabulas 6-1. redzams, ka Liepājas attīstības programmas realizācijas ietekmi uzraugošo sistēmu veido 8 rādītāji un to attiecīgās vērtības, kas fiksē rādītāja skaitlisko vērtību pirms attīstības programmas stāšanās spēkā un vidējā termiņā sasniedzamās vērtības uzreiz pēc programmas realizācijas 2020. gadā.

AR kopu veido tā dēvētie pozitīvie rādītāji, kuriem būtu vēlama pieaugoša rādītāju izmaiņu tendence.

AP2020 attīstības rādītājus var iedalīt (1) demogrāfiskajos un (2) tautsaimniecības rādītājos.

Demogrāfiskie rādītāji

Par demogrāfiskiem rādītājiem dēvē visus tos indikatorus, kuri aptver ar teritorijas pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņām saistītos procesus. Liepājas AP2020 uzraudzības sistēmā ietilpst 3 demogrāfiskie rādītāji:

- Iedzīvotāju skaits;
- Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam;
- Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits.

No attīstības uzraudzības viedokļa demogrāfisko rādītāju dinamika norāda uz pilsētas pievilcību karjeras veidošanai, ģimenes dibināšanai, vecumdienu sagaidīšanai u.c. cilvēka dzīves prioritātēm. Vienlaikus šie rādītāji ļauj spriest par pilsētas sociāli ekonomisko ilgtspēju, piemēram, demogrāfiskās slodzes apmēru.

Jāatzīmē, ka divi no trim demogrāfiskajiem rādītājiem ("Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam" un "Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits") izmantojami arī pašreizējās un nākotnes darbaspēka pieejamības izvērtējumam.

Tautsaimniecības rādītāji

Tautsaimniecības rādītāji ir tie, kas aptver teritorijas ekonomiskās sistēmas spēju nodrošināt tajā dzīvojošo iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu. Liepājas AP2020 uzraudzības sistēmā iekļauti 5 tautsaimniecības rādītāji:

- Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (ieņēmumi) uz 1 iedz., EUR
- Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.
- IIN maksātāju īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā
- Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars no kopējā strādājošo skaita
- Pakalpojumu sfēras darba vietu īpatsvars kopējā darba vietu skaitā

Šeit uzskaitītie ekonomiskie rādītāji aptver Liepājas sabiedriskā sektora finansiālās rocības līmeni (IIN uz 1 iedz. un IIN maksātāju īpatsvars), Liepājas saimnieciskās darbības intensitāti (Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits uz 1000 iedz.), sabiedriskā un privātā sektora apjomu samērību (privātajā sektorā nodarbināto īpatsvars), kā arī nodarbināto sadalījumu pēc saimnieciskās darbības veida (Pakalpojumu sfērā strādājošo īpatsvars).

Pētāmais laika posms

Par rādītāju bāzes vērtības gadu lielākoties kalpo 2013. gada dati, taču uz AP2020 izstrādes brīdi par diviem rādītājiem ("Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz." un "Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita") nebija pieejami minētā gada dati, tāpēc tika izmantoti 2012.gada dati. Mērķa vērtības plānots sasniegt 2020.gadā.

Datu avoti

Kā attīstības rādītāju datu avoti izmantotas gan valsts iestāžu (Centrālā statistikas pārvalde, Valsts reģionālās attīstības aģentūra, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, Valsts ieņēmumu dienests), gan Liepājas pašvaldības administrācijas, pašvaldības iestāžu un pašvaldības kapitālsabiedrību pārziņā esošās datu bāzes.

Cits

Lai arī visiem rādītājiem bāzes gada vērtības izteiktas skaitliski, rādītājam "IIN ieņēmumi uz 1 iedz." sasniedzamā vērtība aprakstīta kvalitatīvi – IIN ieņēmumu apmērs uz 1 iedz. pārsniedz vidējo rādītāju republikas pilsētu grupā.

6.1.1.2 AP2020 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU IZPILDES VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMA METODOLOĢIJA

Vidusposma izvērtējums paredz:

- 1) Dinamisko analīzi: uz pašreizējo brīdi pieejamo AR faktiskās izpildes datu salīdzināšana ar vidusposma normatīvajām vērtībām, kas atvasinātas no AP2020 sasniedzamām rādītāja mērķa vērtībām, ko papildina prognoze par rādītāja sagaidāmo 2018. gada izpildes vērtību;
- 2) Salīdzinošo analīzi: Liepājas un pārējo republikas pilsētu AP2020 attīstības rādītāju salīdzināšanu;
- 3) Noviržu analīzi: vidusposmā novēroto faktisko vērtību izmaiņu cēloņu analīzi, pievēršot īpašu uzmanību nevēlamo tendenču skaidrošanai.

Dinamiskās analīzes ietvars

Ņemot vērā, ka jaunākie pieejamie dati AP2020 stratēģiskajā daļā iekļautajiem AR ir par 2017. gadu, vidusposma izvērtējums tika veikts laika periodam no 2013.(2012.) līdz 2017. gadam.

Lai varētu veikt faktiskās indikatoru izpildes izvērtējumu, katrai pētāmā perioda laika vienībai nepieciešams aprēķināt vēlamo AR vidusposma mērķa jeb normatīvo vērtību. Šim nolūkam AP2020 uzraudzības sistēmā noteiktā vēlamā AR izmaiņa starp bāzes vērtību un mērķa vērtību tika lineāri sadalīta pa gadiem šādā veidā:

1. Tika aprēķināta starpība starp bāzes vērtību un vidējā termiņā sasniedzamo vērtību;
2. Iegūtā starpība tika sadalīta atbilstoši gadu skaitam no rādītāja bāzes gada līdz rādītāja vidējā termiņa mērķa sasniegšanas gadam;
3. Aprēķinātais rādītāja solis tika reizināts ar gadu skaitu no bāzes gada līdz vidusposma izvērtējuma atskaites gadam (2017. gads) un pieskaitīts rādītāja bāzes gada vērtībai.

Aprakstītais rādītāju vidusposma normatīvo vērtību aprēķins redzams nākamajā tabulā 6-2.:

Tabula 6-2. Attīstības rādītāju vidusposma normatīvo vērtību aprēķina rezultāti

Nr.	Rādītājs	2012./2013.gada bāzes vērtība	2017. gada vidusposma normatīvā vērtība		2020. gadā sasniedzamā vērtība
			Izpilde % no starpības starp bāzes vērtību un sasniedzamo vērtību	Absolūtā izteiksmē	
1.	Iedzīvotāju skaits	71 926 ¹	57,0%	70 825	70 000 ¹
2.	Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam	11 576 ¹	57,0%	11 133	10 800 ¹
3.	Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits	43 334 ¹	57,0%	42 857	42 500 ¹
4.	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedz., EUR	481	57,0%	647	Virs vidējā 9 republikas pilsētu rādītāja ¹
5.	Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.	33,0 ¹	62,5%	34,3	35,0 ¹
6.	Iedzīvotāji, kuri maksā IIN, % no kopējā iedzīvotāju skaita	44,2% ¹	57,0%	44,1%	44,0% ¹
7.1.	Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita	68,5% ¹	62,5%	69,4%	70,0% ¹
7.2.	Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita	76,0% ³	62,5%	77,0% ³	77,6% ³
8	Pakalpojumu sfēras darba vietu īpatsvars kopējā darba vietu skaitā	64,6% ¹	57,0%	64,8%	65,0% ¹

Piezīmes:

1. AP2020 stratēģiskā daļa,
2. Liepājas pašvaldības sagatavotie dati
3. Izvērtējuma autori

Avots: Izvērtējuma autori

Attiecīgi salīdzinot rādītāju 2017. gada izpildes vērtības ar tabulā 6-2. dotajām 2017. gada vidusposma normatīvajām vērtībām, tiks veikti secinājumi par rādītāju faktisko izpildi un novirzēm no plānotā. Turpmāk izvērtējumā uz vidusposma atskaites gadu sasniedzamās AR mērķa vērtības tiks sauktas par "normatīvajām vērtībām".

Atsevišķi jāpaskaidro AR "Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedz." vidusposma normatīvās vērtības iegūšana. AP2020 uzraudzības sistēmā dotā rādītāja sasniedzamā vērtība ir dota aprakstoši – IIN apjomam uz 1 iedz. jābūt virs vidējā 9 republikas pilsētu rādītāja. Tāpēc vidusposma normatīvās vērtības aprēķinam nebija iespējams aprēķināt starpību starp bāzes un sasniedzamo vērtību, lai to lineāri augošā secībā sadalītu pa gadiem. Tā vietā tika izmantota bāzes gada faktiskās vērtības procentuālais lielums attiecībā pret tā paša gada sasniedzamo vērtību (85,4%). Bāzes gada starpība no mērķa vērtības (14,6%) tika lineāri augošā secībā sadalīta pa 2013.-2020. gada perioda gadiem, tādējādi norādot uz normatīvo procentuālās izpildes līmeni katram apskatāmā perioda gadam. Šī normatīvā procentuālā vērtība savukārt tika attiecināta konkrētā gada vidējam IIN līmenim republikas pilsētu grupā. Līdz ar to 2017. gada normatīvā vērtība aprēķināta kā 4/7 daļa jeb 57% no starpības starp bāzes gada un 2017. gada rādītāju republikas pilsētu grupā.

Papildus tam, kā redzams, rādītājam "Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita" tabulā 6-2 ir dotas divas uzraudzības vērtību rindas. Rindā 7.1. iekļautie rādītāji ir aprēķināti, balstoties uz AP2020 ietvertajiem datiem, bet rindā 7.2. iekļautie rādītāji noteikti, izmantojot citas datubāzes faktisko rādītāja vērtību par 2012. gadu. Turpmākais rādītāja izpildes izvērtējums veikts, ņemot vērā rindā 7.2. redzamo aprēķinu. Šī izvēle pamatota ar to, ka dati, kas tika izmantoti rādītāja "Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita" izstrādē un kalpoja par pamatu bāzes un sasniedzamās vērtības noteikšanai, ir pieejami tikai līdz 2012. gadam³. Izvērtējuma autori piedāvā izmantot rindā 7.2. iekļautās normatīvās vērtības, kas aprēķinātas, balstoties uz regulāri atjaunojamajiem oficiālajiem datiem par nodarbinātību administratīvi teritoriālajās vienībās, tādējādi nodrošinot metodoloģiski saskaņotu datu izmantošanu.

Runājot par 2018. gada faktiskās izpildes prognozi, tiem AR, par kuriem nav pieejamas statistisko datu sniedzēju provizoriskās 2018. gada rādītāju vērtības aplēses, tiek pielietota rādītāju vēsturisko datu punktu tendences

³ Centrālās statistikas pārvaldes 2014. gada statistikas gadagrāmata. Pieejama vietnē: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/ekonomika/ikp/meklet-tema/176-latvijas-statistikas-gadagramata-2014>

matemātiskā ekstrapolēšana. Tiek pielietota tās tendences līknes funkcija, kura visciešāk pieguļ vēsturisko datu punktu dinamikas trajektorijai.

Salīdzinošā analīze

Šī analīze paredz salīdzināt Liepājas attīstību raksturojošo rādītāju sniegumu ar tai tipoloģiski radniecīgāko teritoriju - republikas pilsētu – sniegumu to pašu rādītāju griezumā. Tas ļauj vērtēt Liepājas kā dzīvesvietas konkurētspēju cīņā par mobilo cilvēkresursu piesaisti.

Šī analīze paredz izmantot rādītāju vērtības relatīvā izteiksmē. Viens indikatora relatīvais aspekts atspoguļo 2017. gadā sasniegto rādītāja līmeni, savukārt otrs aspekts izceļ republikas pilsētas sniegumu attiecīgā indikatora izmaiņu vērsumu un amplitūdu.

Noviržu analīze

AR izpildes novērtējuma rezultātā iegūtie rezultāti ļauj identificēt Liepājas mazāk sekmīgo attīstības šķautni. Rādītājs, kas norāda uz šo negatīvo novirzi, tiks padziļināti pētīts, analizējot datus par faktoriem, kuriem ir noteicošā loma, AR vērtības noteikšanā. Noviržu analīzes rezultātā iegūstamie secinājumi kalpos par bāzi attīstības rīcībspolitikas pilnveidošanas priekšlikumu izstrādei.

Nākamajā nodaļā aprakstīti Liepājas pilsētas sasniegtie rezultāti atbilstoši katram AR, izvērtējumā izceļot šādas attīstības virzības šķautnes:

1. Dinamiskā analīze: AR statistikas apkopojums un grafiskā ilustrācija par 2013.(2012.) – 2017. gadu posmu, salīdzinot rādītāju uz 2017. gadu reģistrēto faktisko izpildi ar vidusposma normatīvajām vērtībām; papildus tiek sniegta rādītāja 2018. gada faktiskās vērtības prognoze;
2. Salīdzinošā analīze: diagrammās atspoguļoti dati par Liepājas attīstības virzību 2013.–2017. gadā un uz 2017. gadu sasniegto AR līmeni, salīdzinot ar pārējām republikas pilsētām;
3. Kopsavilkums par progresu AP2020 AR vidusposma normatīvo vērtību sasniegšanā.

6.1.1.3 AP2020 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU IZPILDES VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMS

AP2020 AR vidusposma izvērtējuma analīze veikta šādā rādītāju secībā:

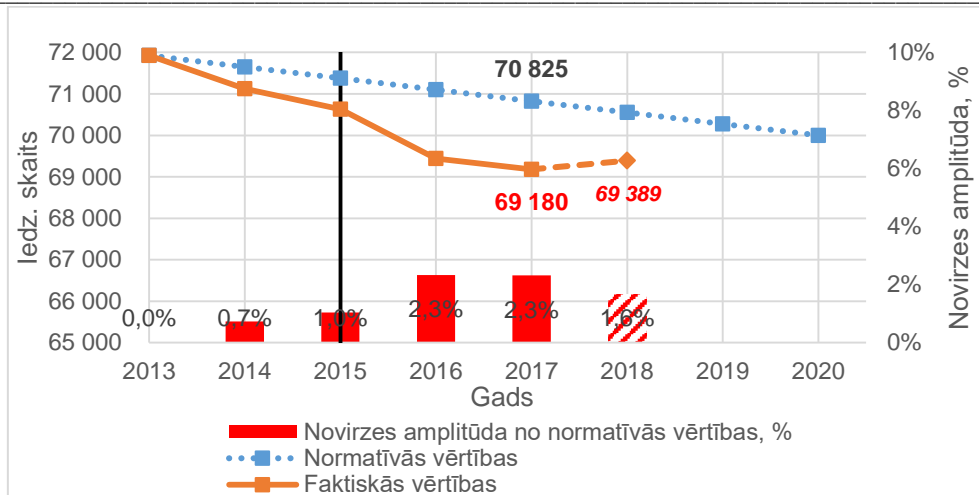
1. Iedzīvotāju skaits;
2. Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam;
3. Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits;
4. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedz., EUR;
5. Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.;
6. Iedzīvotāji, kuri maksā IIN, % no kopējā iedzīvotāju skaita;
7. Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā nodarbināto skaita;
8. Pakalpojumu sfēras darba vietu īpatsvars kopējā darba vietu skaitā.

1) Iedzīvotāju skaits

Šis ir viens no Liepājas pilsētas demogrāfisko situāciju raksturojošajiem rādītājiem, kurš attīstības uzraudzības sistēmas ietvaros veic Liepājas kā mājtsaimniecībām pievilcīgas apdzīvotas vietas novērtējuma funkciju.

Dinamiskā analīze

Attēls 6-1. ataino pašvaldības faktisko iedzīvotāju skaitu salīdzinājumā ar AP2020 izvirzīto vidējā termiņa vidusposma normatīvo vērtību:

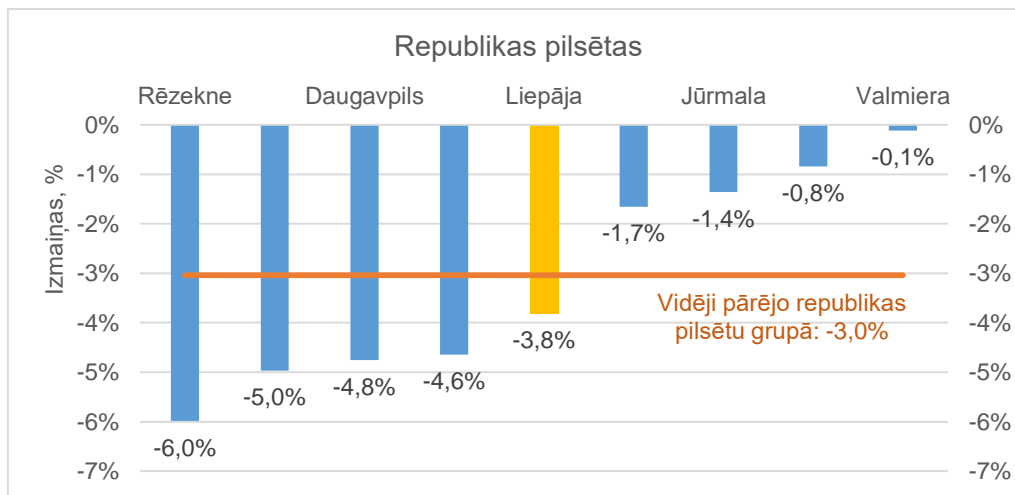
Attēls 6-1. Faktiskais un AP2020 prognozētais Liepājas iedz. skaits 2013.-2020. gadā
Avots: CSP; AP2020

Attēlā 6-1. dotā punktētā līkne apzīmē AP2020 vēlamu iedzīvotāju skaita izmaiņu uzstādījumu, savukārt vienlaidu līkne zem tās parāda faktisko Liepājas iedzīvotāju skaita dinamiku. Abu līkņu trajektorijas uzskatāmi liecina par nelabvēlīgu depopulācijas tendenci, kura novērojama visa apskatāmā laika perioda garumā. Grafika apakšā dotā stabiņu diagramma papildus tam norāda uz arvien pieaugošo faktiskā rādītāja novirzi no normatīvajiem rādītājiem. 2017. gadā reģistrētā faktiskā iedzīvotāju skaita novirze no vēlamās vidusposma normatīvās vērtības sastāda 2,3 procentpunktus (pp). Straujākais Liepājas iedzīvotāju skaita samazinājums apskatāmajā laika posmā ir novērojams 2015./2016.gadu mijā – tieši gadu pēc AP2020 stratēģiskās daļas realizācijas uzsākšanas (vertikālā robežšķirtnē melnā krāsā). Taču 2017. gada dati parāda nelielu uzkrātās negatīvās novirzes samazināšanās tendenci.

Ietverot provizoriskos 2018. gada datus par iedzīvotāju skaitu Liepājā, redzams, ka 2017. gadā novērotā normatīvās un faktiskās vērtības starpības saraušanās straujākā tempā turpinājās arī visu nākamo gadu, tādējādi ne tikai būtiski saraujot novirzes amplitūdu no vēlamās izpildes (no 2,3% uz 1,6%), bet pirmo reizi kopš 1989. gada uzrādot iedzīvotāju skaita kāpumu, tam pieaugot par 209 personām jeb 0,3%.

Salīdzinošā analīze

Nākamais attēls 6-2. parāda Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas salīdzinājumā ar pārējām republikas pilsētām.

Attēls 6-2. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Liepājā un pārējās republikas pilsētās no 2013. līdz 2017. gadam
Avots: CSP

No attēla redzams, ka depopulācija zināmā mērā skārusi visas lielākās Latvijas pilsētas – 2013.-2017. gada posmā kritums kopumā sastāda 1,8%. Relatīvi straujākais samazinājums ir bijis Rēzeknē (-6,0%), bet vislēnākais - Valmierā (-0,1%). Liepāja atrodas skalas vidū (-3,8%), vistuvāk vidējam pārējo republikas pilsētu rādītājam, taču jāatzīmē, ka samazinājums tomēr par 0,8 pp pārsniedz vidējo rādītāju. Šeit būtu jāņem vērā Latvijas tautsaimniecības specifika, kurā valsts mērogam pārmērīgi lielā Rīgas aglomerācija rada ekonomisko nelīdzsvarotību, kas atspoguļojas Rīgas un tās tuvumā esošo attīstības centru (Jūrmalas un Jelgavas) iedzīvotāju

skaita dinamikā. Izslēdzot no salīdzinājuma trīs minētās pilsētas, Liepāja uzrāda otru mazāko iedzīvotāju skaita samazinājumu 6 republikas pilsētu grupā, uzrādot par 0,3 pp mazāku iedzīvotāju skaita kritumu nekā vidēji atlikušajām 6 pilsētām. Jāatzīmē, ka Liepājā situācija šajā rādītājā ir krietni labvēlīgāka nekā otrā lielākajā Kurzemes pilsētā - Ventspilī.

Secinājumi

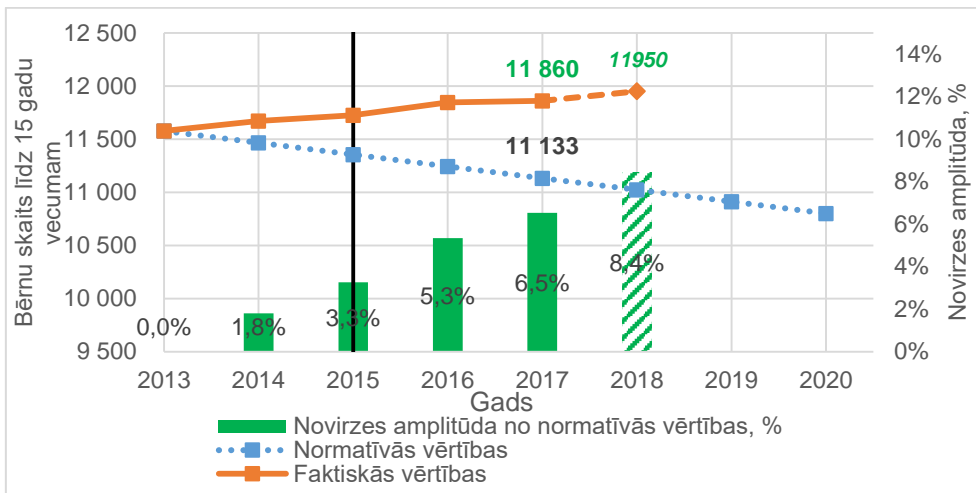
AP2020 izvirzītais mērķis iedzīvotāju skaita AR ziņā nav sasniegts. Uz vidusposma novērtējuma brīdi (2017. gads) rādītāja izpilde par 2,3 pp. atpaliek no normatīvās vērtības. Rādītāja tendence visa pētāmā laika posma garumā turklāt liecina, ka uz AP2020 mērķa gadu sasniedzamā vērtība, visticamāk, netiks sasniegta. Tomēr jāatzīmē, ka Liepājas sniegums šī rādītāja izpildē atbilst caurmēra tendencēm pārējo republikas pilsētu kontekstā. Ņemot vērā Liepājas attālumu no valsts ekonomiskā centra – Rīgas - Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas tendences ir ievērojami labvēlīgākas nekā pārējām republikas pilsētām, kuras neatrodas tiešā Rīgas tuvumā.

2) Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam

Arī šis rādītājs pieder pie demogrāfisko rādītāju kategorijas, kurš attīstības uzraudzības sistēmā iekļauts ar mērķi novērtēt Liepājas darbaspējīgo iedzīvotāju nākotnes potenciālu, kas nepieciešams reģiona tautsaimniecības ilgtspējīgai funkcionēšanai.

Dinamiskā analīze

Attēls 6-3. zemāk parāda bērnu skaita faktiskās izmaiņas Liepājas pilsētā salīdzinājumā ar AP2020 vidusposma normatīvajām vērtībām:

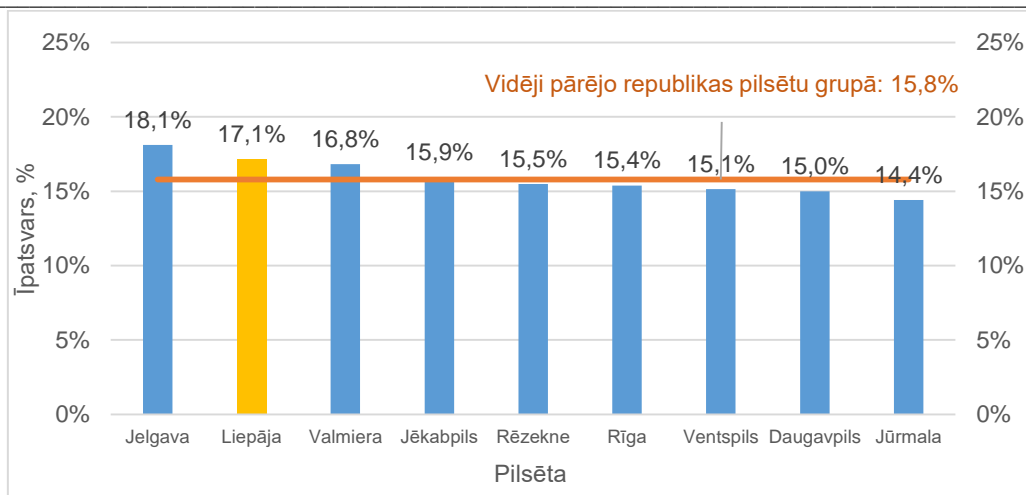
Attēls 6-3. Faktiskais un prognozētais bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam Liepājā 2013.-2020. gadā
Avots: CSP; AP2020

Attēlā 6-3. dotās normatīvās un faktiskās līniju tendences ļauj secināt, ka faktiskā bērnu skaita dinamika pārsniedz AP2020 minētās ekspektācijas, kur lēsts, ka bērnu skaits labākajā gadījumā nesamazināties straujāk par 1% gadā. Tā vietā faktiskais bērnu skaits apskatāmajā periodā palielinājās vidēji par 0,6% gadā, līdz 2017. gadam akumulējot 2,4% pieaugumu attiecībā pret 2013. gadu. Ar stabiņu diagrammu parādītā pozitīvā plānotā un faktiskā rādītāja atšķirība pieaug visa laika posma garumā, uz 2017. gadu veidojot summāro novirzi 6,5% apmērā. Ņemot vērā vispārējo iedzīvotāju skaita samazinājumu Liepājā, bērnu līdz 15 gadu vecumam īpatsvars pētāmajā laika posmā tādējādi pieauga par 1 pp. no 16,1% 2013.gadā līdz 17,1% 2017.gadā. Jāatzīmē, ka šī demogrāfiskā rādītāja tendencē nav novērotas vērā ņemamas izmaiņas kopš AP2020 spēkā stāšanās brīža (parādīts ar melnās krāsas vertikālo robežšķirtni).

Vērtējot 2018. gada provizoriskos datus, secināms, ka bērnu skaita pieauguma tendence turpinās. Provizoriskie dati liecina, ka 2018. gadā šīs kategorijas iedzīvotāju skaits palielināsies par 90 jeb 0,8%, salīdzinot ar 2017. gadu. Līdz ar to novirze no attiecīgā gada normatīvās vērtības turpinās pieaugt un sasniegs 8,4%.

Salīdzinošā analīze

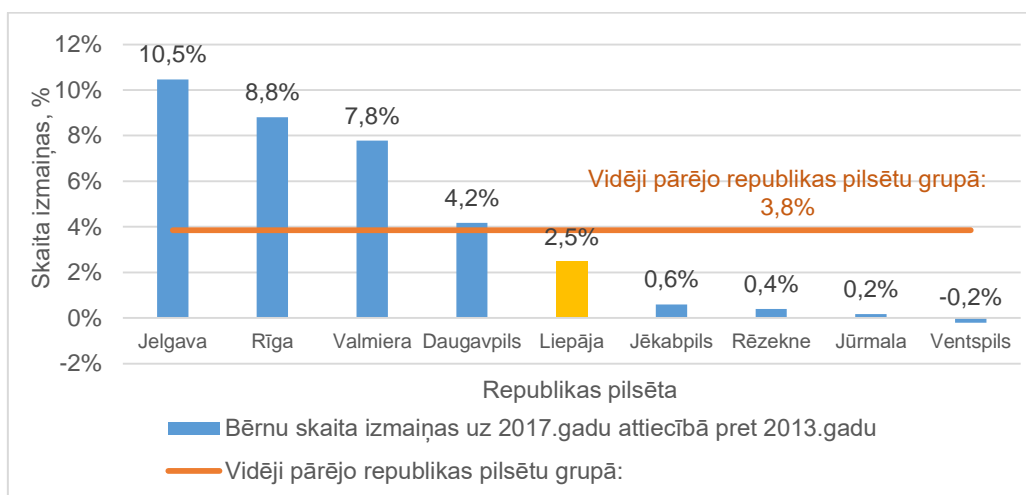
Nākamie attēli parāda Liepājas pirms-darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvaru un skaita izmaiņu dinamiku salīdzinot ar pārējām republikas pilsētām.

Attēls 6-4. Bērnu līdz 15 gadu vecumam īpatsvars Liepājā un pārējās republikas pilsētās 2017. gadā
Avots: CSP

Kā redzams no attēla 6-4., rādītāja svārstības ir relatīvi nelielas – starpība starp pilsētām ar lielāko un mazāko īpatsvaru veido 3,7 pp. Tomēr atzīmējams, ka bērnu vecumā līdz 15 gadiem īpatsvars Liepājā ir otrs augstākais starp republikas pilsētām, vidējo līmeni pārsniedzot par 1,3 pp.

Attēls 6-5. parāda bērnu skaita līdz 15 gadu vecumam izmaiņas republikas pilsētās 2013.-2017. gada periodā:

Attēls 6-5. Bērnu skaita līdz 15 gadu vecumam izmaiņas 2017. gadā salīdzinot ar 2013. gadu
Avots: CSP

Kā redzams attēlā 6-5., republikas pilsētu starpā novērojamas krasas atšķirības bērnu skaita izmaiņu tempā – starpība starp augstāko pieauguma tempu un mazāko (negatīvo) sastāda 10,7 pp. Vidējais pieaugums ir 3,8%.. Liepāja šajā skalā atrodas tieši pa vidu, no vidējā rādītāja vērtības atpaliekot par 1,3 pp. Novērotais bērnu skaita pieaugums kopējo bērnu īpatsvaru republikas pilsētas palielināja vien par 1,1%. Visstraujākais īpatsvara kāpums 2017. gadā ir reģistrēts Jelgavā (2 pp), Rīgā (1,4 pp), Daugavpilī (1,3 pp) un Valmierā (1,2 pp). Liepājā šīs iedzīvotāju kategorijas īpatsvars pieauga par 1 pp.

Secinājumi

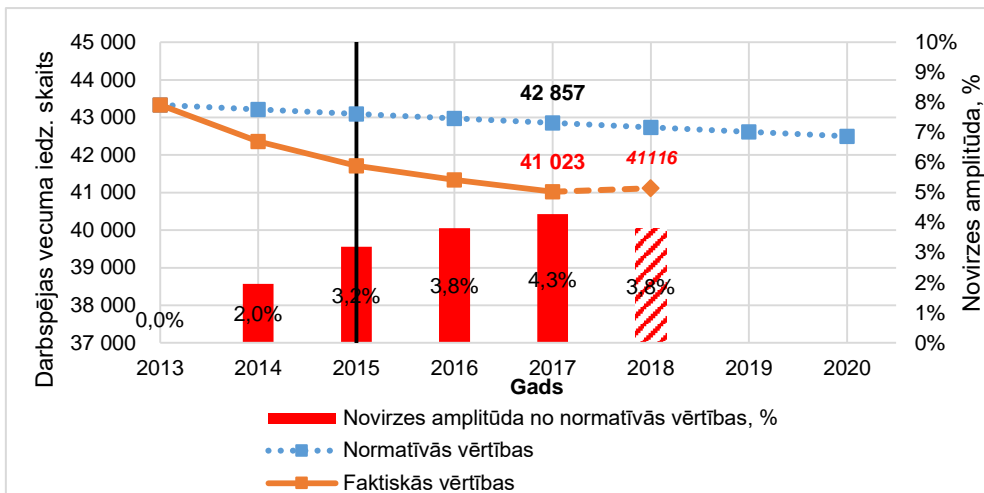
Balstoties uz iepriekš minēto informāciju attiecībā uz bērnu skaitu līdz 15 gadu vecumam, varam secināt, ka līdzšinējie Liepājas attīstības programmas pasākumi kopā ar ārējiem apstākļiem nodrošina sekmīgu rādītāja izpildi – 2017. gadā pirms-darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits pārsniedza vidusposma normatīvo vērtību par 6,5 pp. Pārējo Latvijas nacionālās nozīmes pilsētu starpā Liepāja sasniegusi otro augstāko pirms-darbspējas vecuma īpatsvaru, taču uzrāda samērā pieticīgu bērnu skaita līdz 15 gadiem pieauguma tempu.

3) Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits

Šis ir pēdējais AP2020 uzraudzības sistēmas demogrāfiskais AR, kas kopā ar pārējiem demogrāfiskajiem rādītājiem raksturo Liepājas tautsaimniecībai pieejamā darbaspēka pietiekamību ekonomiski neaktīvās iedzīvotāju daļas un sabiedriskā sektora uzturēšanai.

Dinamiskā analīze

Nākamais attēls 6-6. parāda darbspējas vecuma iedzīvotāju skaitu Liepājā:

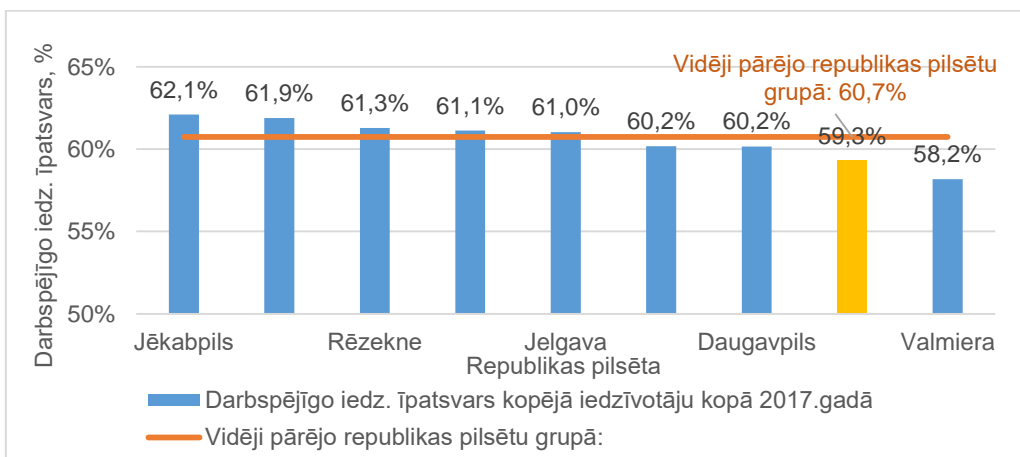
Attēls 6-6. Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits 2013.-2017. gadā
Avots: CSP; AP2020

Saskaņā ar attēlā 6-6. redzamo informāciju, faktiskais darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazinājums 2017. gadā ir lielāks par uzraudzības sistēmas vidusposma normatīvo vērtību – plānotā 1,1% vietā kritums ir 5,3%. Tas uzskatāmi redzams akumulētās novirzes diagrammā, kas parāda nemainīgu tendenci faktiskajam skaitam kristies straujāk, nekā plānots, tādējādi uz 2017. gadu uzkrājot 4,3% lielu novirzi. Jāatzīmē, ka ikgadējā rādītāja novirze no normatīvās vērtības samazinās. Kopš 2015. gadā uzsāktajiem AP2020 ieguldījumu pasākumiem būtiskas tempa izmaiņas nav novērojamas.

Neskatoties uz negatīvo tendenci iepriekšējā periodā, 2018. gada provizorisks dati norāda uz pozitīvas tendences atgūšanu – paredzams, ka šīs vecuma kategorijas iedzīvotāju skaits Liepājā 2018. gadā pieaugs par 90 jeb 0,2%, salīdzinot ar 2017. gadu, tādējādi samazinot negatīvo novirzi par 0,5 pp.

Salīdzinošā analīze

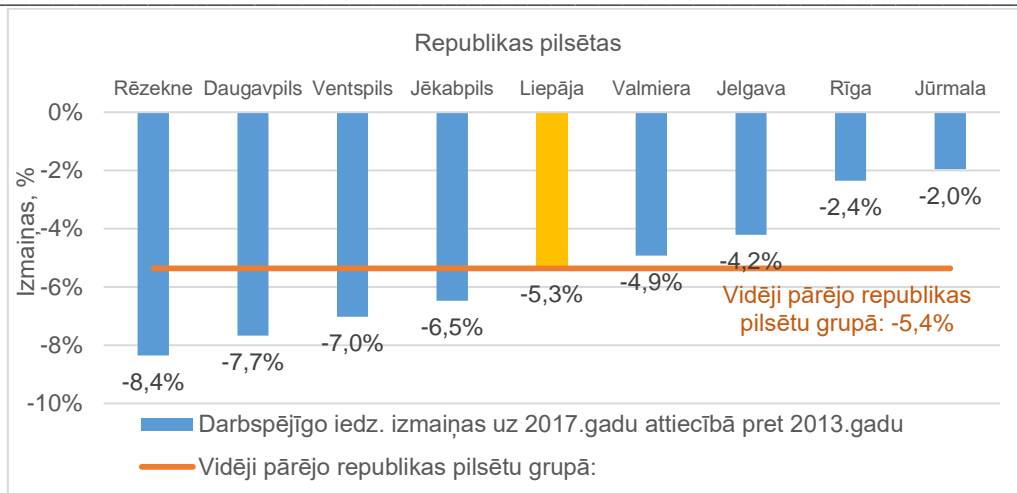
Nākamajā attēlā redzams darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara salīdzinājums republikas pilsētās.

Attēls 6-7. Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars Liepājā un pārējās republikas pilsētās 2017. gadā
Avots: CSP

Attēlā 6-7. redzamie darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara dati parāda samērā līdzīgu ainu republikas pilsētās – starpība starp augstāko un zemāko īpatsvaru sastāda 3,9 pp. Vidējais darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars sastāda 60,7%. Liepājā šī rādītāja vērtība ir 59,3%, tādējādi ierindojoties priekšpēdējā vietā un apsteidzot tikai Valmieru.

Attēlā 6-8. zemāk redzams republikas pilsētu salīdzinājums pēc darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņām:

Attēls 6-8. Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņas 2017. gadā pret 2013. gadu
Avots: CSP

Aplūkojot attēlā 6-8. redzamo darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita dinamiku, atzīmējama šīs iedzīvotāju grupas skaita vispārējā negatīvā tendence. Vidējais samazinājums republikas pilsētās sastāda 5,4%. Vērtējot pēc šī rādītāja, Liepāja kārtējo reizi ierindojas vidējā pozīcijā ar samazinājumu, kas ir par 0,1 pp mazāks nekā vidējais republikas pilsētu rādītājs. Visās republikas pilsētās novērojams šīs vecuma kategorijas iedzīvotāju īpatsvara samazinājums. Vidējās īpatsvara izmaiņas 2017. gadā salīdzinājumā ar 2013. gadu ir -1,4%. Straujākais samazinājums reģistrēts Valmierā. Septiņās no deviņām pilsētām īpatsvara samazinājums bija vismaz 1 pp apmērā. Liepājā un Jūrmalā šīs vecuma grupas iedzīvotāju samazinājums bija lēnāks – attiecīgi 0,9 pp un 0,4 pp.

Secinājumi

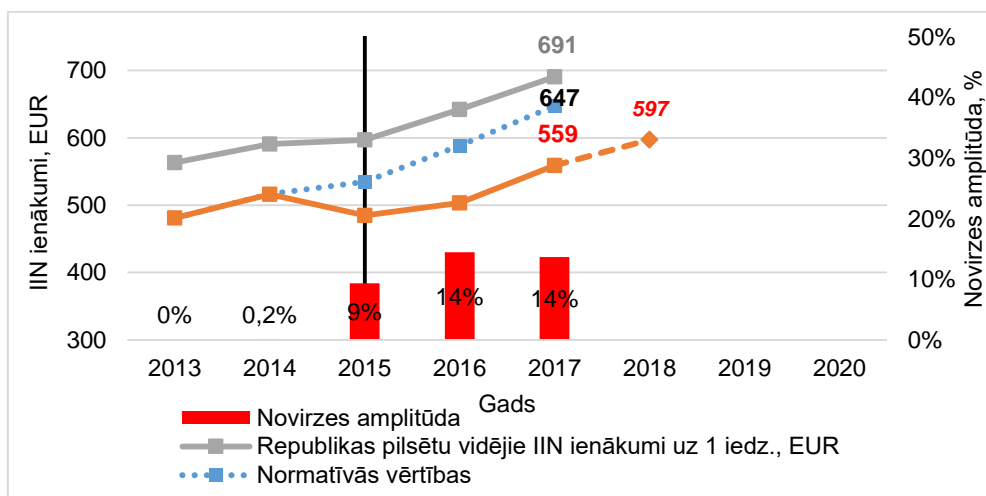
Analizējot statistikas datus par darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņām, varam secināt, ka AP2020 iekļautās rīcības nespēj kompensēt ārējo faktoru ietekmē notiekošos nelabvēlīgos procesus – 2017. gadā fiksēta rādītāja neizpilde, no vidusposma normatīvās vērtības atpaliekot par 4,3 pp. Liepājas rādītāji nav iepriecinoši arī salīdzinājumā ar citām republikas pilsētām, īpaši, darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara ziņā – Liepāja pārējo republikas pilsētu starpā ierindojas priekšpēdējā vietā. Toties no rādītāja dinamikas viedokļa Liepāja uzrāda vidēju sniegumu, bet, izslēdzot Rīgas tiešās ekonomiskās ietekmes pilsētas – otru labāko rezultātu.

4) Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (IIN) uz 1 iedz., EUR

Nākošais AP2020 uzraudzības sistēmas AR raksturo Liepājas pilsētas pašvaldības galvenā nodokļu ienākumu avota – IIN pietiekamību pašvaldības funkciju īstenošanai.

Dinamiskā analīze

Attēlā 6-9. redzama rādītāja faktiskā izpilde salīdzinājumā ar AP2020 normatīvajām vērtībām.

Attēls 6-9. Faktiskie un normatīvie IIN ieņēmumi uz 1 iedz., Liepājā 2013.-2017. gadā
Avots: LP

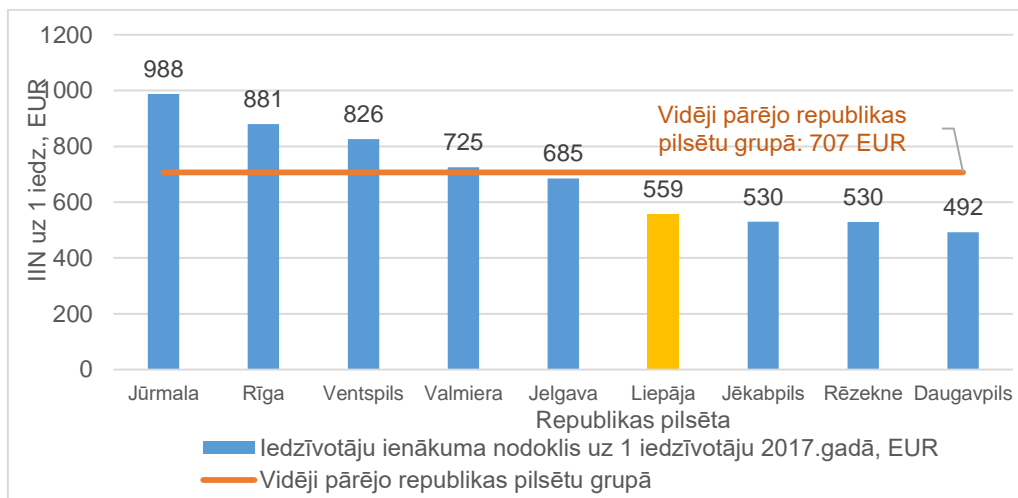
Kā redzams no 6-9. attēlā attēlotajiem datiem, 2017. gadā IIN ieņēmumi uz 1 iedz. ir 559 EUR, kas atpaliek no normatīvā rādītāja (647 EUR), veidojot novirzi 14% apmērā.

Datu dinamikas analīze liecina, ka nelabvēlīgā tendence sākusies 2015. gadā, 2016. gadā novirzei sasniedzot augstāko vērtību izpētes periodā. 2017. gadā novirzes dinamika mainījās, samazinot starpību ar pārējām republikas pilsētām par 0,3 pp.

IIN ieņēmumu prognozi 2018. gadam iespējams iegūt, balstoties uz Liepājas pašvaldības 2019. gada budžeta projekta datiem. Taču pārbaudei līdzīgu pieeju izmantojot 2013.-2017. gada periodam, vērojamas būtiskas atšķirības ar izvērtējumā izmantotajiem datiem, kuru pamatā ir Valsts kases apkopotā informācija par IIN ieņēmumiem. Tāpēc tika pieņemts lēmums 2018. gada provizorisko rādītāja izpildi aplēst, izmantojot metodoloģijā minēto vēsturisko tendenču ekstrapolēšanas metodi. Tādējādi tika aprēķināts, ka 2018. gada Liepājas pašvaldības IIN ieņēmumi uz 1 iedz. varētu pieaugt par 6,8% sasniedzot 597 EUR. Tā kā arī dati par pārējām pilsētām vēl nav pieejami, pašlaik nav iespējams izvērtēt, vai Liepājas prognozētais pieaugums ļaus pietuvināties 2020. gadā sasniedzamajam rādītājam.

Salīdzinošā analīze

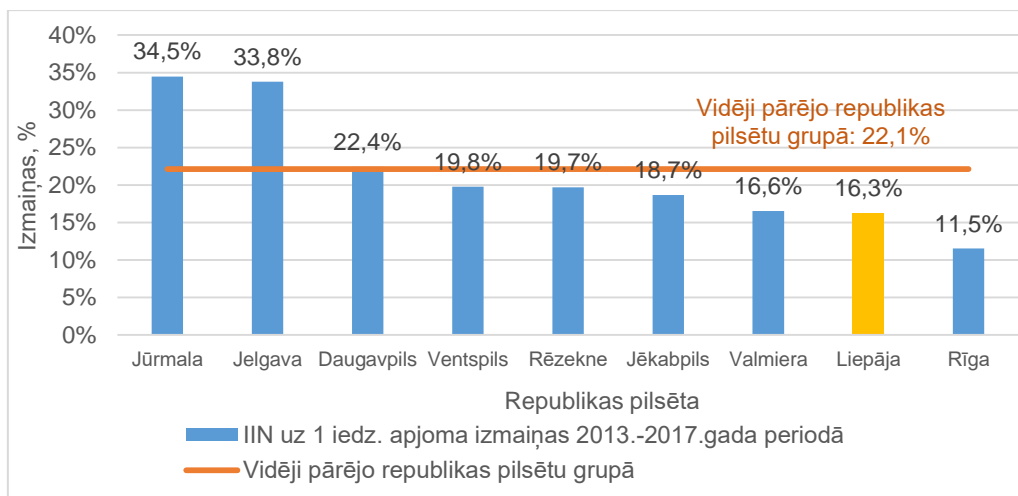
Nākamajā attēlā 6-10. redzams Liepājas IIN ieņēmumu līmenis, salīdzinot ar pārējām republikas pilsētām.

Attēls 6-10. IIN ieņēmumi uz 1 iedz. Liepājā un pārējās republikas pilsētās 2017. gadā
Avots: LP

Jānorāda, ka 6-10. attēlā redzamā vidējā republikas pilsētu IIN uz 1 iedz. vērtība ir atšķirīga no iepriekšējā attēlā dotās vidējās vērtības, kas izskaidrojams ar to, ka 6-10. attēlā redzamajā vidējā rādītāja aprēķinā nav iekļauta pati Liepāja. Attēlā redzams, ka Liepāja ir viena no piecām pilsētām, kurās IIN ieņēmumi uz 1 iedz. atpaliek no vidējā republikas pilsētu rādītāja. Zīmīgi, ka Liepāja šajā rādītājā apsteidz tikai Latgales – valsts ekonomiski depresīvākā reģiona – lielākās pilsētas Daugavpili, Rēzekni un Jēkabpili.

Nākamajā attēlā (6-11.) redzama apskatāmā rādītāja vērtību izmaiņas 2013.-2017. gada periodā:

Attēls 6-11. IIN uz 1 iedz. izmaiņas Liepājā un republikas pilsētās 2013.-2017. gada periodā
Avots: LP

Attēlā 6-11. redzams, ka apskatāmajā laika periodā Liepājā fiksēts otrs zemākais IIN līmeņa pieauguma temps republikas pilsētu grupā, no vidējā pieauguma rādītāja atpaliekot par 5,8 pp.

Secinājumi

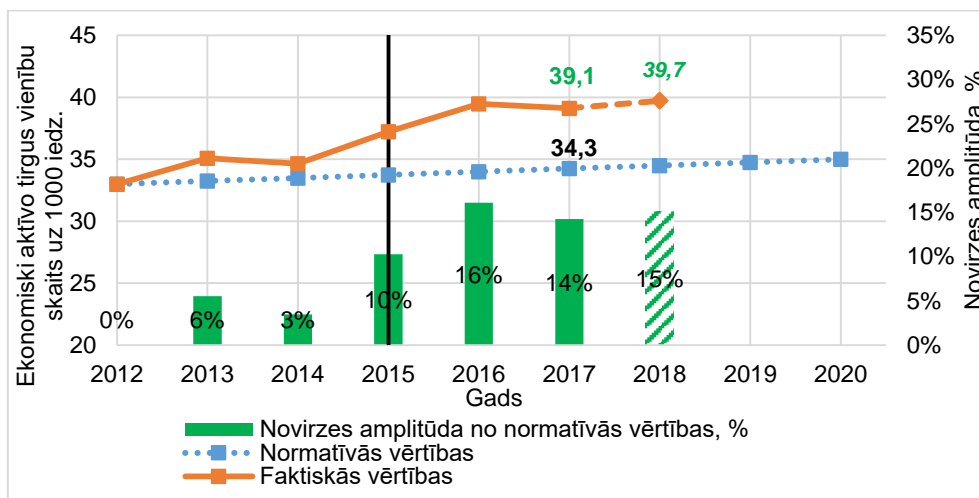
Apkopotie dati par IIN ieņēmumiem uz 1 iedz. ļauj secināt, ka, lai arī uz vidusposma izvērtējuma atskaites gadu Liepājas rezultāti atbilst normatīvajai vērtībai, tomēr līdz šim novērotā IIN ienākumu līmeņa dinamika, salīdzinot ar pārējo republikas pilsētu rādītājiem, liek pesimistiski prognozēt Liepājas iespējas 2020. gadā sasniegt vēlamo rādītāja vērtību.

5) Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.

Šis tautsaimniecību raksturojošais rādītājs raksturo pilsētas saimnieciskās darbības aktivitāti, kas savukārt ir viens no priekšnoteikumiem mājsaimniecību pārticības un pašvaldības finanšu resursu pietiekamības nodrošināšanai.

Dinamiskā analīze

Zemāk redzamajā attēlā 6-12. parādīti dati par Liepājas pilsētas rezultātiem šī AR izpildē:

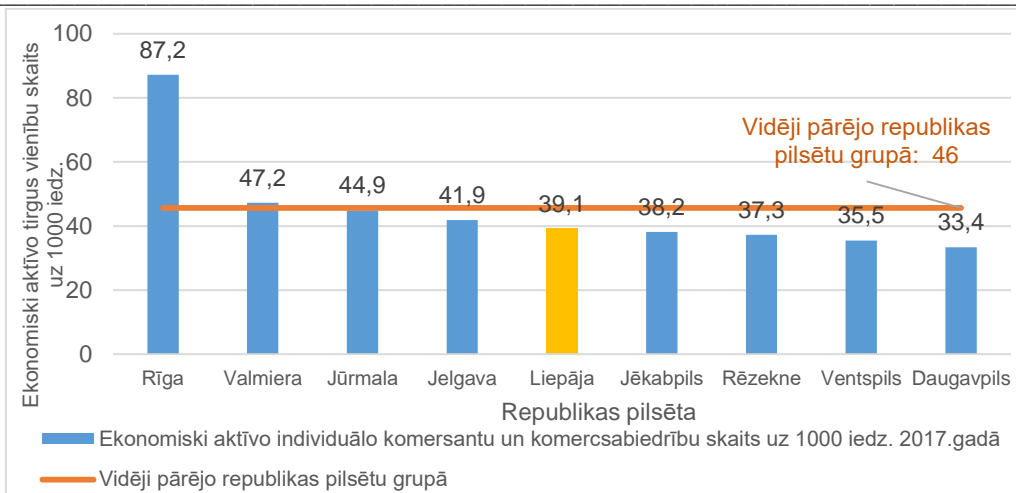
Attēls 6-12. Liepājas ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits uz 1000 iedz. no 2012. līdz 2020. gadam.
Avots: CSP; AP2020

Attēlā 6-12. redzams, ka 2017. gadā šī rādītāja izpilde pārsniedz vidusposma normatīvo rādītāju par 14 pp. Atzīmējams, ka labvēlīga rādītāja izpildes tendence ir novērojama visā izvērtējuma laika posmā, sasniedzot straujāko pieauguma tempu līdz ar AP2020 rīcību ieviešanas uzsākšanu 2015. gadā. Rādītāja dinamiku izskaidro divi savstarpēji pastiprinoši procesi – vienlaicīgs iedzīvotāju skaita samazinājums un aktīvo uzņēmumu skaita palielinājums (laikposmā no 2014. līdz 2016. gadam), tādējādi norādot uz ekonomiskās aktivitātes pieaugumu Liepājas pilsētas teritorijā.

Izvērtējot šī rādītāja izpildes prognozi 2018. gadam, provizorisko datu trūkums lika paļauties uz retrospektīvo rādītāja vērtību nākotnes projicēšanu, izmantojot tiem piesaistītās tendences līknes vienādojumu. Rezultātā 2018. gada ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits uz 1000 iedz. tiek prognozēts 39,7 vienību apjomā, tādējādi norādot uz 2017. gadā fiksētās stagnācijas turpināšanos. Tomēr, kā redzams attēlā 6-12., prognozētā vērtība ne tikai ievērojami pārsniedz 2018. gada normatīvo līmeni, bet arī sasniedzamo mērķa rādītāja vērtību.

Salīdzinošā analīze

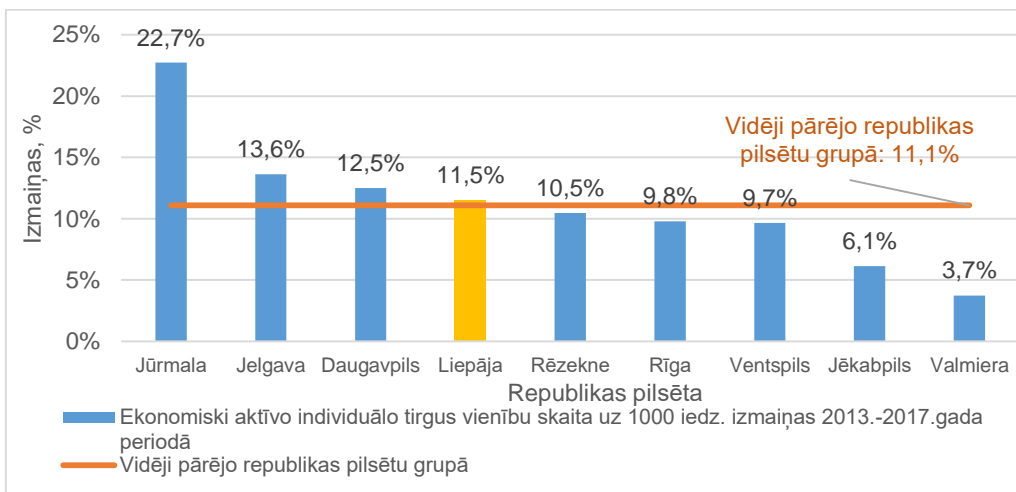
Attēlā 6-13. redzams Liepājas salīdzinājums ar pārējām republikas pilsētām šī AR izpildē:

Attēls 6-13. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaits uz 1000 iedz. republikas pilsētās 2017. gadā
Avots: CSP

Attēlā 6-13. redzamie dati par ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaitu republikas pilsētās ir kārtējais rādītājs, kura izpildē Liepāja ierindojas ranga vidū, par 6,9 pp atpaliekot no pārējo republikas pilsētu grupas vidējā rādītāja. Tomēr, ja no grupas izslēdz Rīgas pilsētu, Liepājas rādītājs no vidējā atpaliek tikai par 0,6 pp. Liepājas vieta rangā uzlabojas vēl vairāk, ja no salīdzinājuma izslēdz arī Rīgas tuvumā esošos attīstības centrus (Jūrmalu un Jelgavu) – Liepāja ierindojas uzreiz aiz jaunā ranga līdera – Valmieras.

Nākamais attēls 6-14. parāda republikas pilsētu saimnieciskās aktivitātes līmeņa kumulatīvās izmaiņas 2013.-2017. gada periodā:

Attēls 6-14. Ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaita uz 1000 iedz. relatīvās izmaiņas republikas pilsētās 2013.-2017. gadā
Avots: CSP

Attēlā 6-14. dotie rādītāja dinamikas dati parāda, ka Liepājas saimnieciskās aktivitātes līmenis apskatāmajā laika periodā piedzīvoja relatīvi strauju kāpumu, pārsniedzot grupas vidējo pieauguma tempu par 0,4 pp, ierindojoties skalas ceturtajā vietā.

Secinājumi

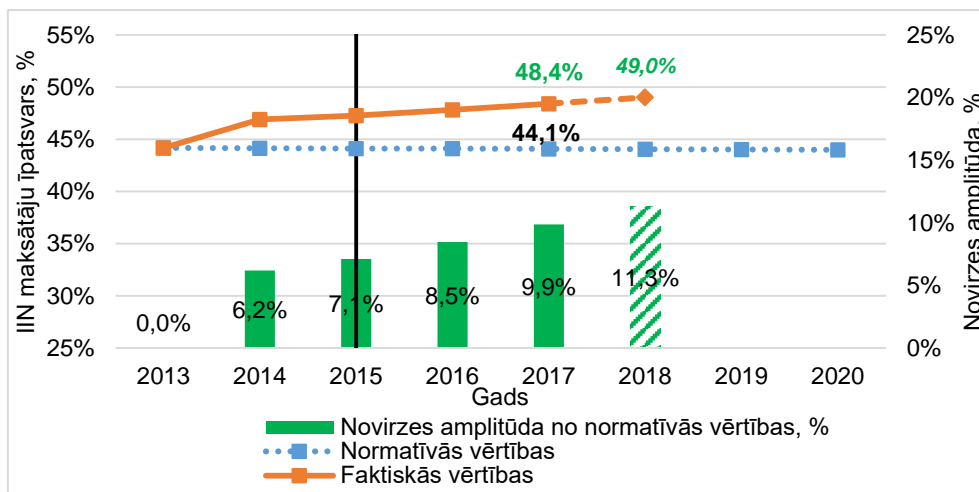
Liepājas rezultāti šī AP2020 rādītāja izpildē ir vērtējami pozitīvi, ņemot vērā ne tikai uz vidusposma izvērtējuma gadu sasniegto normatīvās vērtības izpildi, bet arī labus rezultātus visā pētāmā laika perioda ietvaros. Salīdzinājumā ar pārējo republikas pilsētu ekonomiskās aktivitātes līmeni Liepājas veikums toties ir vērtējams vidēji, taču ir relatīvi konkurētspējīgs, atskaitot Rīgas aglomerācijā ietilpstošās pilsētas.

6) Iedzīvotāji, kuri maksā IIN, % no kopējā iedzīvotāju skaita

IIN maksātāju īpatsvara rādītājs raksturo ekonomiski aktīvās iedzīvotāju grupas relatīvo lielumu, uzsverot šīs iedzīvotāju daļas būtisko lomu pašvaldības ieņēmumu bāzes veidošanā. Attiecīgi šī rādītāja svārstības ļauj vērtēt resursu pietiekamību pilsētas sabiedriskā sektora uzturēšanai.

Dinamiskā analīze

Attēlā 6-15. ir parādīts faktiskais IIN maksātāju īpatsvars salīdzinājumā ar rādītāja normatīvajām vērtībām:

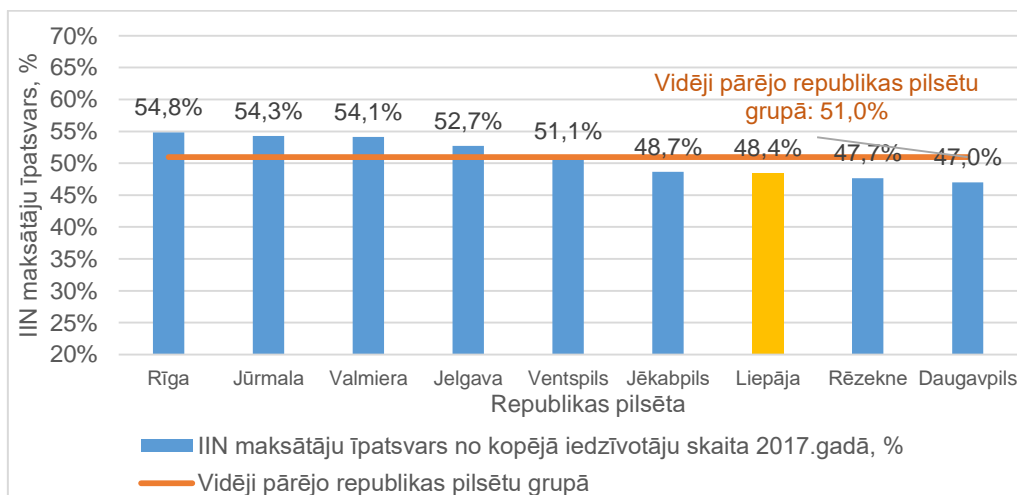
Attēls 6-15. IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita 2013.-2017. gada periodā
Avots: LP sagatavotie dati; AP2020

No attēlā 6-15. redzamajiem datiem varam secināt, ka uz vidusposma izvērtējuma atskaites gadu Liepājai izdevies pārsniegt šī gada normatīvo vērtību par 9,9%. Svarīgi atzīmēt, ka IIN maksātāju īpatsvars visā līdzšinējā izpētes laikā pārsniedz normatīvās vērtības, turklāt pārsniegums ar katru gadu pieaug. Novērojamais īpatsvara pieaugums sasniegts, neskatoties uz šajā periodā novēroto darbības vecuma iedzīvotāju skaita un īpatsvara kritumu. Tas norāda uz Liepājas darba tirgū novērojamo augsto pieprasījuma līmeni, kā rezultātā darba devēji piesaistīja arvien vairāk iepriekš nenodarbināto iedzīvotāju.

Veicot līdzšinējā pieauguma tempa tendences attiecināšanu nākotnes vērtības iegūšanai, var prognozēt, ka 2018. gadā IIN maksātāju īpatsvars pieaugs par 0,6 pp un sasniegs 49%, tādējādi turpinot palielināt normatīvās vērtības pārsnieguma apmēru.

Salīdzinošā analīze

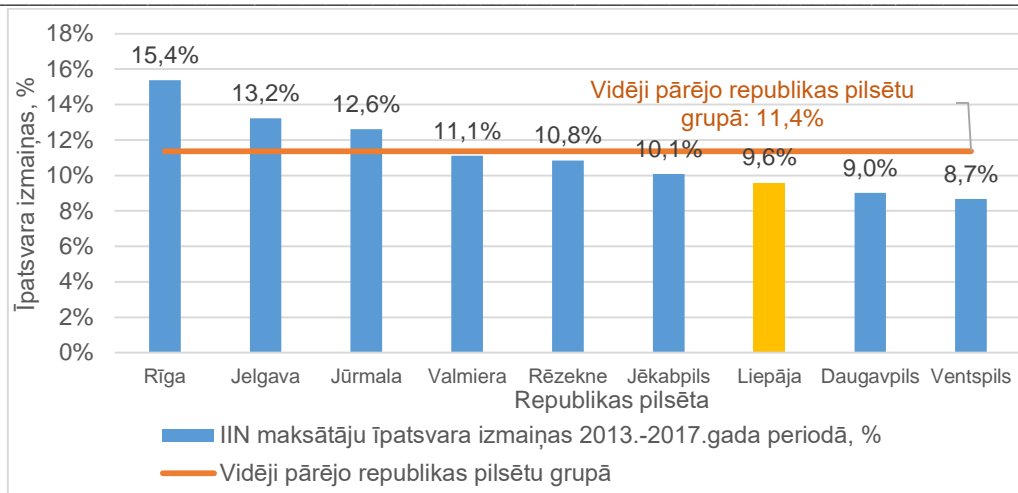
Nākamajā attēlā 6-16. redzama šī rādītāja izpilde Liepājā salīdzinājumā ar pārējām republikas pilsētām:

Attēls 6-16. IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita republikas pilsētās 2017. gadā
Avots: LP sagatavotie dati

Kā redzams no attēla 6-16., Liepājas IIN maksātāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju skaita ir zemāks nekā pārējo republikas pilsētu vidējais rādītājs, no tā atpaliekot par 2,6 pp. Zīmīgi, ka Liepājas IIN maksātāju īpatsvars ir tuvāks valsts vājāk attīstītākā reģiona – Latgales - republikas pilsētu līmenim.

Attēlā 6-17. redzama šī rādītāja pieauguma dinamika republikas pilsētās 2013.-2017. gada periodā:

Attēls 6-17. IIN maksātāju īpatsvara no kopējā iedzīvotāju skaita izmaiņas republikas pilsētās 2013.-2017. gadā
Avots: LP sagatavotie dati

Neskatoties uz relatīvi nelielu IIN maksātāju īpatsvara bāzes līmeni 2013. gadā, attēlā 6-17. redzamais Liepājas īpatsvara pieauguma temps par 1,8 pp. atpaliek no grupas vidējā rādītāja. Apskatot visu pilsētu īpatsvara izmaiņu dinamiku un salīdzinot to ar īpatsvaru 2013. gadā, var konstatēt tendenci, ka īpatsvara pieaugums ir straujāks pilsētās, kur sākotnējais īpatsvars bija relatīvi augstāks par vidējo, respektīvi, tur, kur ir relatīvi mazāks brīvā darbaspēka piedāvājums (attieciņi darbaspēks ir mazāk pieejams un dārgāks). Tas ir zināmā pretrunā ar pieprasījuma-piedāvājuma mijiedarbības teoriju un norāda uz citu faktoru ietekmi uz nodarbinātības pieaugumu.

Secinājumi

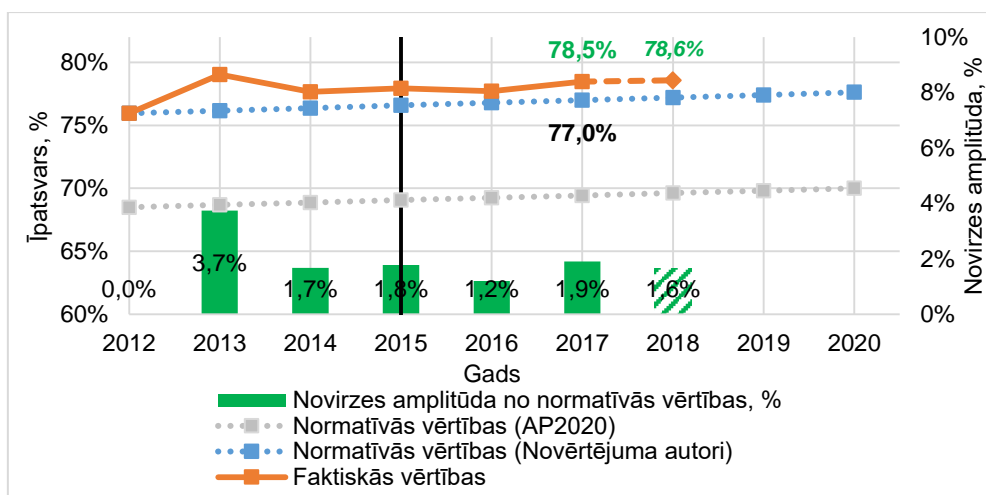
IIN maksātāju īpatsvara rādītāja izpilde liecina par sekmīgu normatīvās vērtības sasniegšanu, pārsniedzot to par 9,9%, taču uzrādot samērā zemu īpatsvara un tā pieauguma tempa rādītājus, salīdzinot ar pārējām republikas pilsētām.

7) Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita

Šis AR novērtē pilsētas ekonomikas ilgtspēju un izaugsmes potenciālu, ko rada privātā sektora apjoms ekonomikas struktūrā, pretstatā sabiedriskajam sektoram, kurš galvenokārt veic saražoto vērtību pārdali, nevis rada jaunas vērtības.

Dinamiskā analīze

Attēls 6-18. ilustrē faktiskās Liepājas privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvara svārstības 2013.-2017. gadā, salīdzinot tās ar izvērtējuma autoru izstrādātajām normatīvajām vērtībām, kuru noteikšana aprakstīta apakšnodalā 6.1.1.2 un tabulā 6-2.:

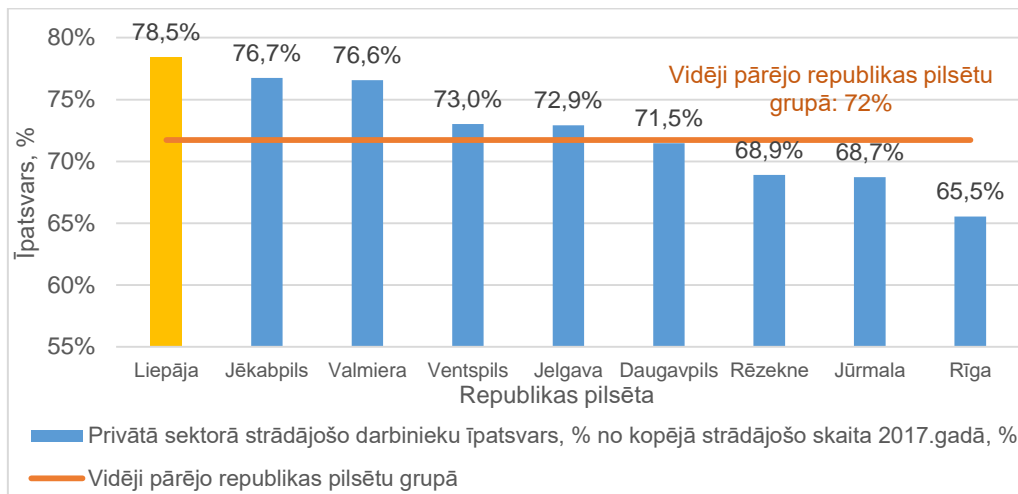
Attēls 6-18. Privātā sektorā strādājošo īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita no 2013.-2017. gadam
Avots: CSP; AP2020

No attēlā 6-18. redzamajiem datiem konstatējams, ka Liepājas ekonomika uz vidusposma izvērtējuma atskaites laiku (2017. gads) spēja nodrošināt vēlamo privātajā sektorā strādājošo īpatsvaru – vidusposma normatīvā vērtība ir pārsniegta par 1,9%. Atzīmējams, ka normatīvās vērtības tika pārsniegtas visa apskatāmā perioda garumā.

Īstenojot privātā sektorā strādājošo īpatsvara vēsturisko datu ekstrapolēšanu, redzams, ka 2018. gada rādītāja provizorisks vērtība lielā mērā saglabājas iepriekšējā gada līmenī (pieaugums par 0,1 pp). Stagnācija, kas turpinās jau kopš 2014. gada, izskaidrojama ar jau tā relatīvi augstu privātajā sektorā nodarbināto īpatsvaru (skat. datus republikas pilsētu griezumā), norādot, ka rādītājs ir ļoti tuvs tā maksimāli iespējamai vērtībai jeb "griestiem".

Salīdzinošā analīze

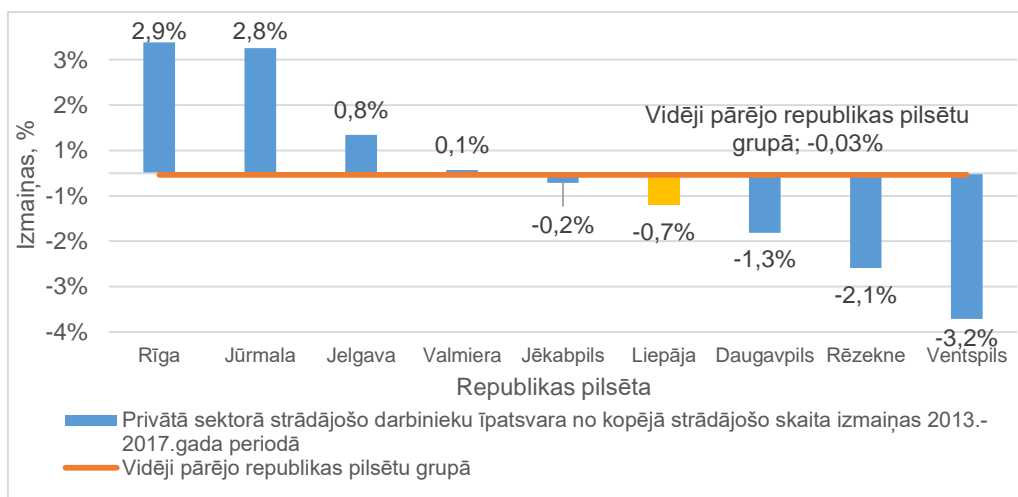
Nākamajā attēlā 6-19. redzams Liepājas privātā sektorā strādājošo īpatsvars salīdzinājumā ar pārējām republikas pilsētām:

Attēls 6-19. Privātā sektorā strādājošo īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita republikas pilsētās 2017. gadā
Avots: CSP

Šī rādītāja izpildē Liepājas pilsēta īpaši izceļas pārējo republikas pilsētu vidū, ieņemot pirmo vietu un pārsniedzot grupas vidējo rādītāju par 6,5 pp. Šādu rezultātu nodrošina relatīvi nelielais Liepājas pašvaldības struktūrās un kapitālsabiedrībās nodarbināto skaits salīdzinājumā ar kopējo nodarbināto skaitu.

Zemāk redzamajā attēlā 6-20. redzamas privātā sektorā strādājošo īpatsvara izmaiņas republikas pilsētās 2013.-2017. gada periodā:

Attēls 6-20. Privātā sektorā strādājošo īpatsvara izmaiņas republikas pilsētās no 2013.-2017. gadam
Avots: CSP

Kā norāda attēlā 6-20. redzamie dati, Liepājā šajā periodā novērojams neliels īpatsvara samazinājums, kas ir saistīts ar salīdzinoši augsto 2013. gada bāzes vērtību, kurai sekoja relatīvi nemainīga īpatsvara posms 77,8% apmērā un 2017. gadā pieaugums par 0,7 pp. Liepājā novērotā dinamika ir tuva vidējam izmaiņu tempam pārējo republikas pilsētu grupā (-0,03%), kura pamatā ir atsevišķās, republikas pilsētās savstarpēji kompensējošas īpatsvara pieauguma (Rīga, Jūrmala) un samazinājuma (Ventspils, Rēzekne, Daugavpils) tendences.

Secinājumi

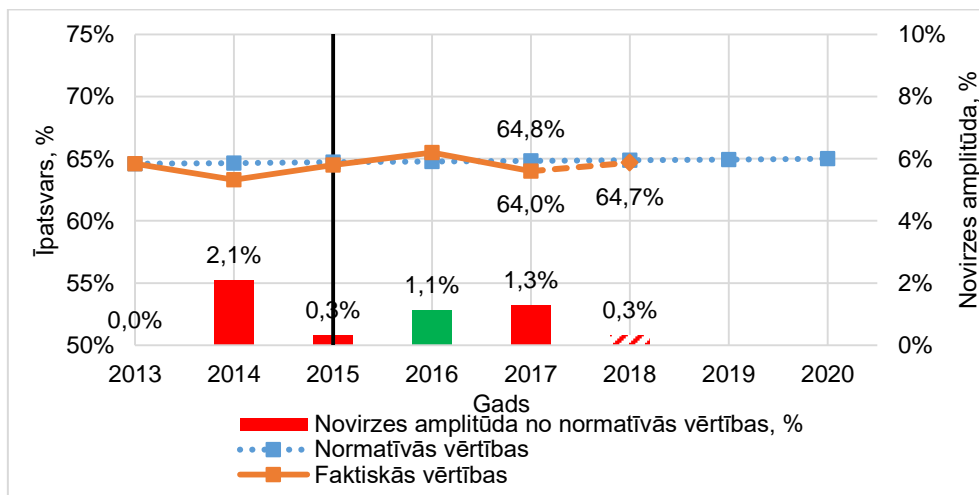
AR "Privātā sektorā strādājošo īpatsvars kopējā strādājošo skaitā" izvērtējums ļauj secināt, ka Liepājai, uz vidusposma izvērtējuma gadu, izdevies rādītāja normatīvo vērtību pārsniegt par 1,9%, kā arī būt par pilsētu ar visaugstāko privātā sektorā strādājošo īpatsvaru republikas pilsētu vidū.

8) Pakalpojumu sfēras darbavieta īpatsvars kopējā darbavieta skaitā

AR raksturo vēlamo proporciju starp pakalpojumu sfēras un ražošanas sektoriem pilsētas ekonomikā, kā indikatoru izmantojot pakalpojumu sfērā nodarbināto skaitu.

Dinamiskā analīze

Attēls 6-21. apkopo statistikas datus par Liepājas pilsētā pakalpojumu sfērā nodarbināto īpatsvara izmaiņām apskatāmajā laika periodā:

Attēls 6-21. Pakalpojumu sektorā nodarbināto īpatsvars kopējā strādājošo skaitā Liepājas pilsētā 2013.-2017. gadā
Avots: LP sagatavotie dati

Attēlā 6-21. redzamās rādītāja faktiskās vērtības, salīdzinājumā ar normatīvajām vērtībām ļauj secināt, ka uz vidusposma izvērtējuma atskaites gadu novērojama nebūtiska atpalcība (1,3 pp apmērā) no vidusposma normatīvās vērtības, turklāt iepriekšējos gados fiksētais īpatsvara rādītājs ir tuvs normatīvajai vērtībai, 2016. gadā to pat pārsniedzot par 1,1 pp.

Vēsturiskā rādītāja faktisko datu izkliede faktiski norāda uz indikatora faktiskās izpildes centrīeci normatīvo vērtību asij. Ņemot vērā šo datu vēsturiskās svārstības īpatnību, rādītāja 2018. gada prognozētā vērtība, izmantojot tendences līknes vienādojumu, tika aprēķināta 64,7% apmērā jeb 0,3 pp zem normatīvās vērtības.

Salīdzinošā analīze

Dati par pārējo republikas pilsētu pakalpojumu sfēras darbavieta īpatsvaru šobrīd nav pieejami, tāpēc salīdzinošo analīzi šim rādītājam nav iespējams veikt.

6.1.1.4 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU IZPILDES IZVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Izvērtējot visu AP2020 stratēģiskajā daļā ietverto AR izpildi, tie apkopoti tabulā 6-3.. Tabulā tiek norādītas AR uz 2017. gadu reģistrētās faktiskās un vidusposma normatīvās izpildes absolūtās un relatīvās aprises (attiecībā pret rādītāja sasniedzamo mērķa vērtību 2020. gadā), bet tabulas labās malas kolonna atspoguļo AR faktiskās izpildes novirzes amplitūdu no vidusposma normatīvās vērtības.

Tabula 6-3. Kopsavilkums par AP2020 AR izpildi

Rādītājs	2017. gada faktiskā vērtība*	2017. gada vidusposma normatīvā vērtība*	Novirzes amplitūda no vidusposma normatīvās vērtības
Iedzīvotāju skaits	69 180 (98,8%)	70 825 (101,2)%	-2,3%
Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam	11 860 (109,8%)	11 133 (103,1%)	6,5%
Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits	41 023 (96,5%)	42 857 (100,8%)	-4,3%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedz., EUR	558,9 (80,9%)	647,3 (93,7%)	13,7%
Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.	39,5 (112,8%)	34,3 (97,9%)	14,2%
Iedzīvotāji, kuri maksā IIN, % no kopējā iedzīvotāju skaita	48,4% (110,1%)	44,1% (100,2%)	9,9%
Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita	77,7% (100,1%)	76,9% (99,2%)	1,9%
Pakalpojumu sfēras darbavieta īpatsvars kopējā darbavieta skaitā	64,0% (98,5%)	64,8% (99,7%)	-1,3%

Piezīmes: * - iekavās dotas rādītāju faktiskās un normatīvās vērtības, kuras izteiktas relatīvi pret 2020. gada sasniedzamo rādītāja vērtību

Avots: Izvērtējuma autori

Ērtākai tabulā 6-3. apkopoto AR vidusposma izvērtējuma rezultātu uztverei ir izmantots rindu krāsojums:

- zaļā krāsa norāda uz pozitīvu rādītāja izpildi jeb vidusposma normatīvās vērtības pārsniegumu;
- sarkana krāsa norāda uz nepietiekamu rādītāja izpildes pakāpi.

Abos gadījumos krāsas intensitāte norāda uz novirzes amplitūdas relatīvo apmēru.

Vadoties no tabulā 6-3. ietvertās informācijas, iespējams veikt šādus secinājumus:

- Četriem (4) no astoņiem (8) jeb 50% AR izvirzītās vidusposma normatīvās vērtības ir sasniegtas. Trīs (3) no tiem ir ekonomiska rakstura un viens (1) – demogrāfiska rakstura rādītājs. Lielākais normatīvās vērtības izpildes pārsniegums fiksēts rādītājam “Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.” - 14,2%.
- Trīs (3) rādītāju - divu demogrāfisko (2) un viena (1) ekonomiskā rādītāja nepilnīga izpilde konstatēta ne tikai uz vidusposma izvērtējuma atskaites gadu, bet uzrāda noturīgu nelabvēlīgas dinamikas tendenci visā apskatāmajā laika periodā. Lielākā negatīvā novirze ir konstatēta AR “IIN ieņēmumi uz 1 iedz.”, kura faktiskā vērtībā no atskaites gada normatīvās vērtības atpaliek par 13,7%. Tālāk pēc novirzes apmēra seko rādītājs “Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits”, norādot uz ekonomiski nozīmīgāko cilvēkresursu izsīkšanas problēmu. Šis vecuma grupas iedzīvotāju skaita samazināšanās ir pamatcēlonis arī otra demogrāfiskā rādītāja – iedzīvotāju kopskaita – nelabvēlīgai dinamikai.
- Kaut arī AR “Pakalpojumu sfēras darbavieta īpatsvars kopējā darbavieta skaitā” 2017. gada faktiskā izpilde nenozīmīgi atpaliek no normatīvās vērtības, tomēr rādītāja izmaiņu dinamika liecina par augstu potenciālu 2020. gadā sasniegt AP2020 mērķa vērtību.

Ņemot vērā izvērtējuma rezultātus, padziļināta negatīvo noviržu cēloņu analīze iedalīta šādos posmos:

- Kopējais un darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits;
- IIN ieņēmumi uz 1 iedz.;
- Noviržu analīzes secinājumi un priekšlikumi situācijas uzlabošanai.

6.1.1.5 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU IZPILDES NEGATĪVO NOVIRŽU ANALĪZE

A. Demogrāfisko rādītāju neizpildes cēloņu analīze

Saskaņā ar iepriekš veiktās izpētes rezultātiem Liepājā apskatāmajā periodā konstatēta iedzīvotāju skaita rādītāja neizpilde – negatīvā novirze no normatīvās vērtības 2,3% apmērā. Atzīmējams, ka faktiskais iedzīvotāju skaita ikgadējais samazinājums visa pētāmā perioda garumā ir straujāks, nekā uzraudzības sistēmā prognozēts: -1,0%

(faktiskais ikgadējais izmaiņu temps) pret -0,4% (AP2020 prognozētais izmaiņu temps). Īpaši strauja negatīva novirze konstatējama 2015./2016.gadu mijā – 1,7% . Šis kritums neatbilst rādītāja izmaiņām visā valstī un citās republikas pilsētās. Tomēr faktiskais iedzīvotāju skaita samazināšanās temps palēninās. 2017.gadā reālais iedzīvotāju skaits samazinājās tikai par 0,4% attiecībā pret iepriekšējo gadu, kas atbilst uzraudzības ietvarā paredzētajam ikgadējam izmaiņu tempam.

Šeit pētāmā demogrāfiskā kustība tiks analizēta to veidojošo komponentu griezumā:

- Migrācijas saldo;
- Dabiskā kustība.

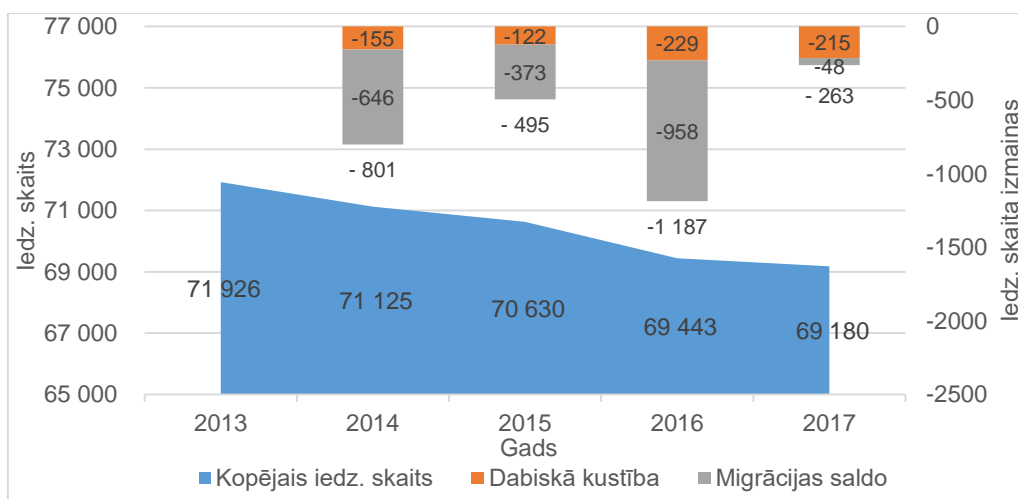
Tāpat Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas tiks analizētas šādu iedzīvotāju vecuma grupu plaknē:

- Pirms-darbspējas vecuma iedz.;
- Darbspējas vecuma iedz.;
- Virs-darbspējas vecuma iedz..

Saistībā ar nelabvēlīgi strauju darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita kritumu un šīs iedzīvotāju grupas svarīgo ekonomisko nozīmi, veicama padziļināta šīs vecuma grupas analīze.

Migrācijas saldo un dabiskā kustība

Lai analizētu aprakstīto tendenču cēloņus, nākamajā attēlā 6-22. Liepājas iedzīvotāju skaita dinamika apskatīta sadalījumā pa to veidojošajām komponentēm - iedzīvotāju dabiskā kustība un migrācijas saldo.

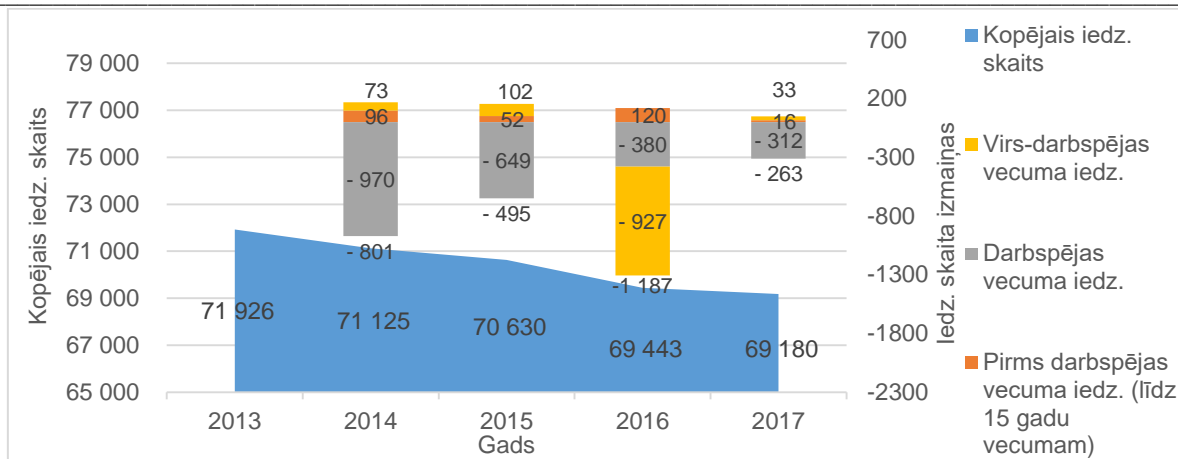
Attēls 6-22. Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas dabiskās kustības un migrācijas saldo ietekmē 2013.-2017. gadā
Avots: CSB; AP2020

Analizējot attēlā 6-22. redzamos datus, secināms, ka 74% no kopējā Liepājas iedzīvotāju skaita samazinājuma 2013.-2017. gada laikposmā (-2746 cilvēki) rada negatīvais migrācijas saldo. Atlikušos 26% attiecīgi – negatīvā dabiskā kustība. Arī 2015./2016. gadu mijā, kad notika straujākais iedzīvotāju skaita samazinājums (par 1187 cilvēkiem jeb 1,7%), noteicošā loma bija tieši negatīvajai migrācijai, kas radīja 81% no šī krituma. Nākamais gads savukārt izceļas ne tikai ar pētāmajā periodā zemāko iedzīvotāju skaita samazinājumu, bet arī ar to, ka pirmoreiz apskatāmajā periodā migrācijas saldo radītais samazinājums ir mazāks nekā dabiskās kustības, veidojot vien 18% (-48 iedzīvotāji) no samazinājuma, tādējādi būtiskākā ietekme (-82%) bija mirstības pārsvaram pār dzimstību.

Analizējot migrācijas saldo un dabiskās kustības dinamiku, novērojams, ka emigrācijas pārsvaram pār imigrāciju, neņemot vērā 2016. gadā fiksēto būtisko pieaugumu (par 157%), ilgākā laika posmā tomēr ir tieksme samazināties (par 15,6 pp gadā). Turpretim negatīvās dabiskās kustības apjomam bija tendence samazināties līdz 2016. gadam, kad tika fiksēts negatīvās dabiskās kustības pieaugums par 88%. Arī pēc šī kāpuma mirstības pārsvars pār dzimstību saglabājas augstā līmenī.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas vecuma kategoriju griezumā

Kopējā iedzīvotāju skaita izmaiņas iespējams analizēt arī pa vecumstruktūras kategorijām. Analīzes ilustrējums skatāms attēlā 6-23.:

Attēls 6-23. Liepājas iedzīvotāju skaita izmaiņas vecuma kategoriju griezumā 2013.-2017. gadā
Avots: CSP

Saskaņā ar attēla 6-23. datiem, 2013.-2017. gada laikposmā nozīmīgākā loma kopējā iedzīvotāju skaita samazinājumā bija darbspējas vecuma iedzīvotājiem (84% no kopējā samazinājuma). Virs darbspējas vecuma kategorija radīja 26% samazinājumu, bet pirms-darbspējas vecuma grupas iedzīvotāju skaits pieauga, pazeminot kopējo samazinājumu par 10%.

Pētot iedzīvotāju samazinājuma struktūru pa gadiem, kārtējo reizi izceļas 2015./2016. gadu mija, kad reģistrēts lielākais kritums apskatāmajā periodā. Atšķirībā no citiem pētāmā perioda gadiem, šajā lielāko samazinājumu radīja virs-darbspējas vecuma iedzīvotāju kategorija (skaita samazinājums 5,4% apmērā), lai arī visos pārējos gados pensijas vecuma iedzīvotāju skaits Liepājā pieauga vidēji par 0,4% gadā⁴. Tāpat šajā gadā īpaši apjomīgs kāpums tika fiksēts pirms-darbspējas iedzīvotāju grupā, to skaitam pieaugot par 131%, neskatoties uz vispārējo tendenci pieauguma tempam samazināties.

Kopumā, vērtējot rādītāju dinamiku, neskaitot 2016. gada īpatnības, visām vecuma grupām ir raksturīga krītoša skaita izmaiņu tendence – pirms/virs–darbspējas vecuma iedzīvotāju grupās iedzīvotāju skaita pieauguma temps samazinās, bet darbspējas vecuma iedzīvotāju grupā palēninās to skaita samazināšanās temps.

Darbspējas vecuma iedzīvotāju kategorija

Darbspējas vecuma iedzīvotāju kategorija Liepājā radīja lielāko negatīvo novirzi demogrāfisko rādītāju kopā attiecībā pret 2017. gada normatīvo vērtību (-4,3%). Attēlā 6-23. redzamie dati liecina, ka šai kategorijai bija noteicošā loma kopējā iedzīvotāju skaita kritumā un kuri apskatāmajā laika periodā ik gadu negatīvi ietekmēja kopējo iedzīvotāju skaitu. Vienlaikus jāatzīmē, ka šīs vecuma grupas skaita samazinājuma tempam ir tendence palēnināties (vidēji par 31% gadā), 2018. gadā, iespējams, uzrādīs pat skaita pieaugumu.

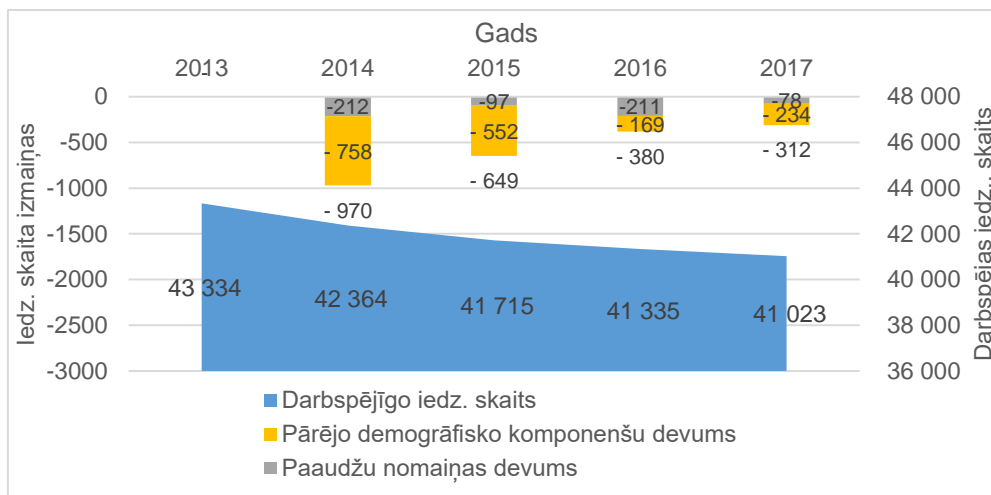
Šīs liepājnieku vecuma kategorijas skaita izmaiņu pamatā ir svārstības migrācijas saldo, mirstības līmenī un paaudžu nomaiņas starpībā. Laikrindu dati par migrāciju un mirstību atsevišķi darbspējas vecuma iedz. grupā nav pieejami, tāpēc turpmākā demogrāfiskās kustības analīze fokusēsies uz paaudžu nomaiņas dinamiku Liepājas pilsētas kopienā.

Papildus iepriekš minētajiem demogrāfiskās kustības aspektiem, darbspējas iedzīvotāju skaita izmaiņas nosaka paaudžu nomaiņas dinamika jeb ikgadējā starpība starp darbspējas vecumu sasniegušo personu skaitu un virs-darbspējas vecumu sasniegušo personu skaitu. Dati par paaudžu nomaiņu ļauj ne tikai izskaidrot pētāmās vecuma kategorijas iedzīvotāju skaita izmaiņas, bet arī prognozēt tuvākajā nākotnē sagaidāmās skaita izmaiņas tendences.

Lai iegūtu statistisko ainu par demogrāfisko kustību vecuma kategoriju starpā, un tās ietekmi uz darbspējas iedzīvotāju skaita izmaiņām 2013.-2017. gada periodā, tika izmantoti dati par katrā gadā reģistrēto pirmā darbspējas gada vecuma iedzīvotāju skaitu (15 gadu vecuma grupa) un par katrā gadā reģistrēto pirmā virs-darbspējas gada vecuma iedzīvotāju skaitu (2013.-2016. gadā tā bija 62 gadu, bet kopš 2017. gada – 63 gadu vecuma grupa). Šīs abas vecuma grupas raksturo darbspējas vecuma kategorijas jaunpienācēju un aizgājēju kopu. Līdz ar to, iegūstot datus par šo abu kopu skaita starpību, varam iegūt datus par vecuma kategorijas pārejas

⁴ Šis fakts izskaidrojams ar paaugstinātas NĪN likmes ieviešanu par mājoklī nedeklarētajiem iedzīvotājiem, kas noteica masveidīgu un vienreizēju pārdeklarēšanās vilni 2016. gadā. Kā redzams, būtiska nedeklarēto personu daļa bija virs-darbspējas vecuma.

kustības ietekmi uz līdžšinējo darbības vecuma kategorijas iedzīvotāju skaitu. Dati par šo demogrāfisko aspektu apkopoti attēlā 6-24.:

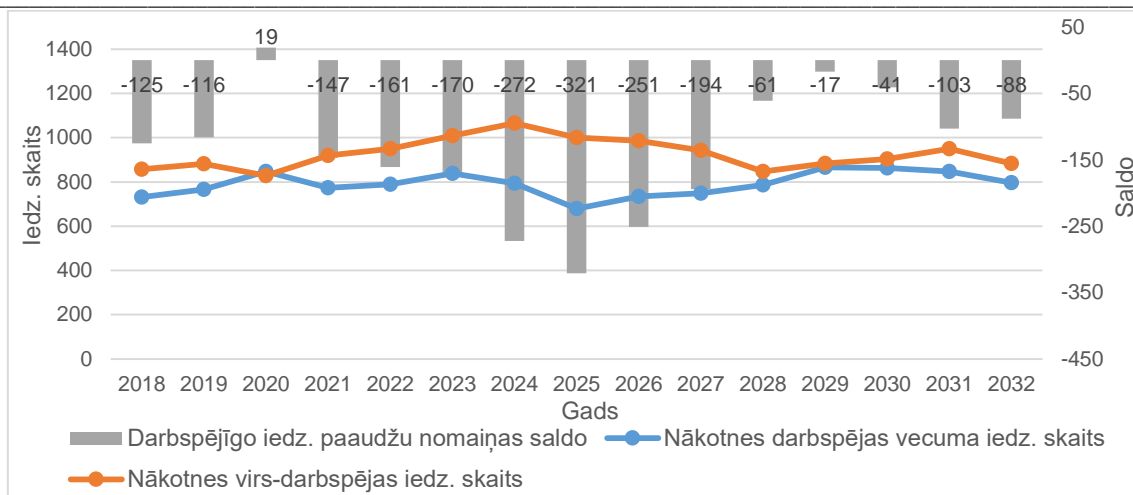
Attēls 6-24. Liepājas darbības vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņas paaudžu nomaiņas un pārējo demogrāfisko aspektu ietekmē 2013.-2017. gadā

Avots: CSP

Attēlā 6-24. redzamie dati parāda, ka paaudžu nomaiņas aspektam visā apskatāmajā laikposmā bija negatīva ietekme uz kopējo darbības vecuma iedzīvotāju skaitu. Taču šim aspektam ir vien pakārtota nozīme kopējās skaita svārstību determinēšanā – pētāmajā laika periodā tas rada vidēji 26% no samazinājuma. Apskatot dinamiku, paaudžu nomaiņas negatīvais efekts ir svārstīgs, bez izteiktas tendences palielināties vai samazināties. Ņemot vērā darbības iedzīvotāju skaita situācijas uzlabošanas pārējo faktoru ietekmē (kopējais darbības iedzīvotāju skaita samazinājuma temps palēninās), paaudžu nomaiņas negatīvā ietekme relatīvā izteiksmē pieaug (no 22% 2013. gadā līdz 25% 2017. gadā).

Līdzīgi iespējams iegūt datu kopu par nākotnē sagaidāmās paaudžu nomaiņas ietekmi uz Liepājas darbības vecuma iedzīvotāju skaitu. Šim nolūkam izmantojam jaunākos pieejamie datus (2017. gada beigās/2018. gada sākums) par Liepājas iedzīvotāju skaita sadalījumu pa vecuma grupām⁵. Pieņemot, ka darbības sākuma vecums visu nākotnes laika periodu saglabāsies 15 gadu līmenī, bet virs-darbspējas – 63 gadu līmenī, iespējams noteikt, cik šī brīža vecuma grupas pārstāvji attiecīgajā nākotnes laika posmā papildinās vai pameīs darbības vecuma grupu. Jāatzīmē, ka šīs prognozēšanas pieejas ierobežojums ir saistīts ar citu iedz. skaitu ietekmējošu aspektu (mirstības un migrācijas) iespējamo korekciju ignorēšanu, kas var notikt līdz brīdim, kad attiecīgās vecuma grupas pārstāvji faktiski ienāks/pameīs darbības vecuma kategoriju, tādējādi pieļaujot zināmu kļūdu prognozētajās vērtībās. Tomēr šīs pieejas precizitāte ir pietiekama sagaidāmo izmaiņu aptuvenai aplēšanai. Dati par nākotnes paaudžu nomaiņas ietekmi uz darbības vecuma kategoriju ir parādīti nākamajā attēlā 6-25.:

⁵ Tika izmantoti 0-14 un 48-62 gadu vecuma diapazoni, tādējādi ļaujot prognozēt darbības vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņu tendences no 2018. līdz 2032. gadam.

Attēls 6-25. Sagaidāmās Liepājas darbības vecuma iedz. skaita izmaiņas paaudžu nomaiņas ietekmē 2018.-2032. gadā
Avots: CSP

Analizējot attēlā 6-25. attēlotos datus, varam secināt, ka paaudžu nomaiņas ietekme turpmāko 15 gadu posmā būs pamatā negatīva (vidēji -137 iedz. gadā). Pozitīvs darbības iedzīvotāju skaita saldo sagaidāms vienīgi 2020. gadā (+19 iedz.), bet lielākais negatīvais saldo prognozējams 2025. gadā (-321 iedz.).

Apskatot datu dinamiku, izmaiņas var iedalīt četros tipoloģiskos laika posmos. Tuvākajā 2018.-2020. gada posmā paredzams mēreni negatīvs saldo, ar pozitīvu rezultātu 2020. gadā. 2021.-2025. gadā sagaidāms pakāpenisks darbības iedzīvotāju skaita samazināšanās tempa pieaugums, maksimumu sasniedzot 2025. gadā ar lielāko pētāmā laikposma samazinājumu (-321 iedz.). Līdz 2029. gadam prognozējama pakāpeniska negatīva saldo samazināšanās tendence. Visbeidzot, 2030.-2032. gada periods iezīmējas ar mērena apjoma negatīvu paaudžu nomaiņas saldo (vidēji -77 iedz. gadā).

B. IIN ieņēmumu uz 1 iedz. neizpildes cēloņu analīze

Neapmierinošas tendences fiksētas arī šī Liepājas teritoriālās AR izpildē, kur faktiskais rezultāts 2015.-2017. gada periodā salīdzinājumā ar normatīvajām vērtībām norāda uz pastāvīgu tendenci atpalikt no sasniedzamā IIN ieņēmumu līmeņa, tādējādi radot pamatotas bažas par Liepājas pilsētas iespēju sasniegt mērķa vērtību 2020. gadā.

Izvērtējuma autoru skatījumā IIN ieņēmumu līmeni Liepājas pilsētā, kā arī jebkurā citā pašvaldībā galvenokārt nosaka šādi trīs faktori:

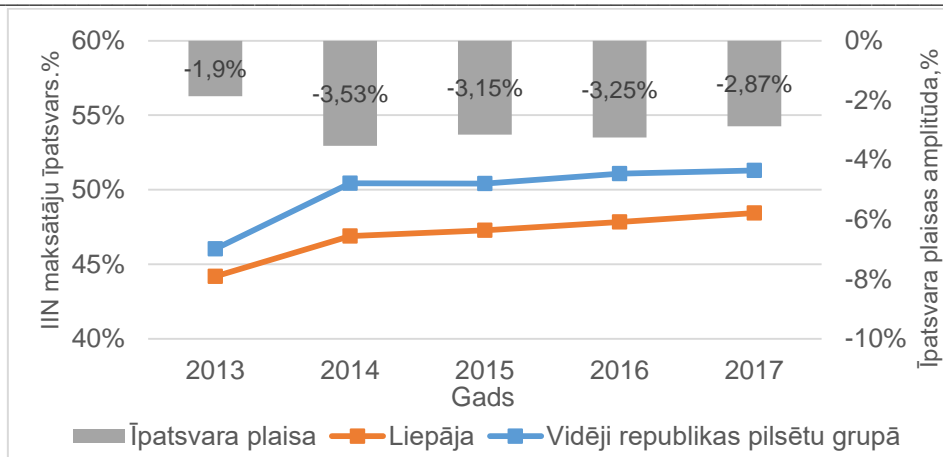
- Nodarbināto IIN maksātāju īpatsvars kopējā teritorijas iedzīvotāju skaitā;
- Teritorijas iedzīvotāju atalgojuma līmenis;
- Ēnu ekonomikas īpatsvars teritorijas tautsaimniecībā.

Tā kā šī AR sasniedzamā vērtība atkarīga no visu republikas pilsētu vidējā rādītāja, turpmākajā analīzē tiks iekļauti salīdzināmi dati par republikas pilsētām.

Nodarbināto IIN maksātāju īpatsvars kopējā teritorijas iedzīvotāju skaitā

Viens no aspektiem, kas ļautu izskaidrot Liepājas strādājošo relatīvi zemos IIN maksājumiem, ir nodokļu maksātāju īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā, respektīvi, lielāks nodokļu maksātāju īpatsvars nodrošina augstākus IIN ieņēmumus uz vienu iedzīvotāju. Lai pārlicinātos par minētā apgalvojuma pamatotību, nākamajā attēlā 6-26. apkopoti statistikas dati par nodarbināto IIN maksātāju īpatsvaru⁶ Liepājā un vidēji republikas pilsētu grupā.

⁶ Lai arī IIN maksātāju kopu veido ne tikai strādājošie, bet arī tie, kuru vienīgais iztikas avots ir vecuma pensija, kas tiek aplikta ar IIN, dati par IIN maksātājiem ir doti vienīgi par nodarbinātajiem. Šis apstāklis nebūtu jāuztver kā būtisks ierobežojums pilnvērtīgas statistikas ainas iegūšanai, jo, pirmkārt, vecuma pensijas rada nelielu daļu no kopējiem IIN ieņēmumiem un, otrkārt, nodarbinātie pārstāv produktīvo cilvēkresursu komponenti, no kuras atkarīgs gan privātais, gan sabiedriskais sektors.

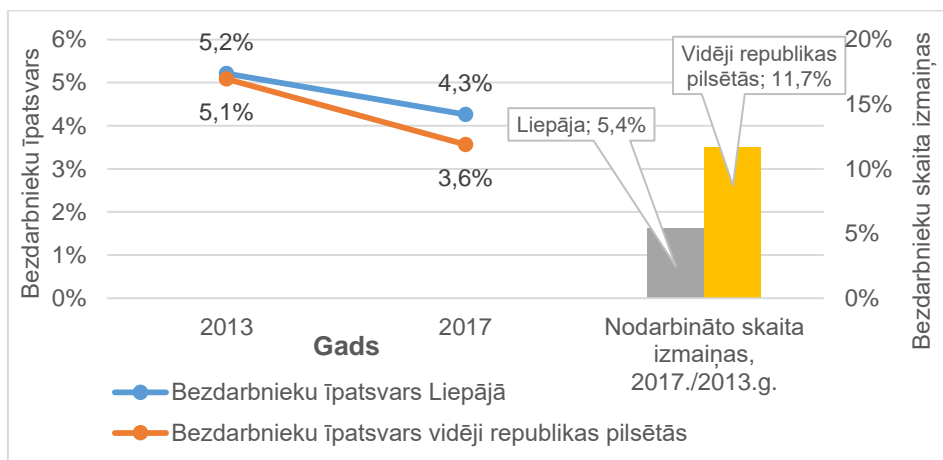
Attēls 6-26. IIN maksātāju īpatsvars kopējā iedz. skaitā Liepājā un vidēji republikas pilsētu grupā 2013.-2017. gadā
Avots: LP

Attēlā 6-26. ietvertie dati, līdzīgi kā tas atspoguļots attēlā 6-16., uzskatāmi parāda, ka IIN maksātāju īpatsvars Liepājā atpaliek no republikas pilsētu vidējā rādītāja (vidēji par 2,9 pp ar tendenci starptībai saglabāties), tādējādi šis ir viens no faktoriem, kas izskaidro Liepājas salīdzinoši nelielo IIN ieņēmumu līmeni republikas pilsētu starpā.

Tālāk tiek vērtēti dati, kas liecina par Liepājas līdzšinējo attīstības pasākumu efektivitāti nodarbināto īpatsvara vairošanā un kas parāda Liepājas potenciālu saraut rādītāja plaisu ar konkurējošām Latvijas pilsētām.

Nodokļu maksātāju īpatsvara palielināšana ir iespējama divos veidos. Viens no tiem paredz darbavietu atrašanu strādāt gribošajiem, bet bez darba esošajiem pilsētas iedzīvotājiem, bet otrs veids - līdz šim ekonomiski neaktīvo, bet darbaspējīgo iedzīvotāju uzrunāšana iesaistei darba tirgū, atvieglojot vēlmēm un spējām atbilstošas darbavietas meklēšanu pilsētas tautsaimniecībā.

Nākamajā attēlā 6-27. redzama Liepājas ekonomiski aktīvo iedzīvotāju rezerve salīdzinājumā ar citām republikas pilsētām, kā arī Liepājas līdzšinējās sekmes bezdarbnieku iesaistīšanā tautsaimniecības apritē:

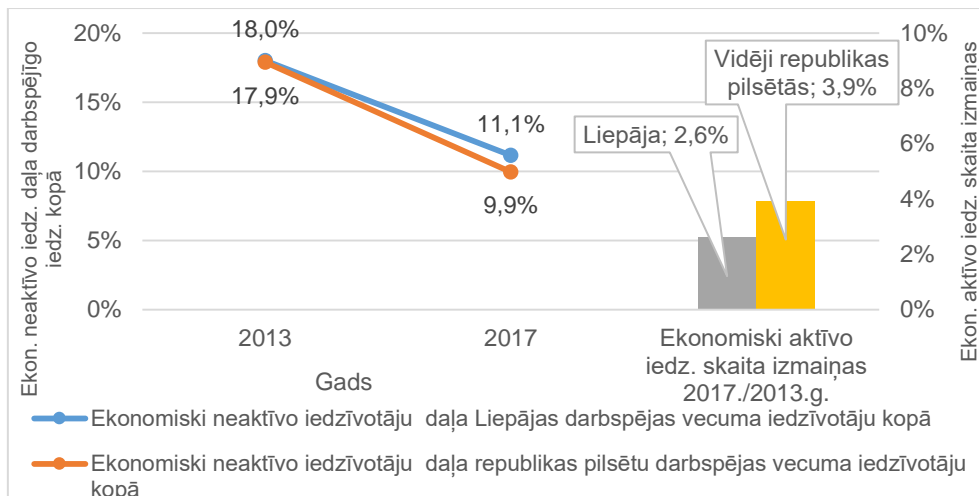
Attēls 6-27. Bezdarbnieku īpatsvara un nodarbināto skaita izmaiņas Liepājā un vidēji republikas pilsētās 2013.-2017. gadā
Avots: NVA, CSP, LP sagatavotie dati

Attēlā 6-27. redzams, ka Liepājā ir salīdzinoši vairāk iespēju brīvo darbavietu aizpildīšanai – 2017. gadā Liepājā bija par 0,7 pp lielāks bezdarbnieku skaita īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā, nekā vidēji republikas pilsētās. Tomēr vērtējot rādītāju izmaiņas 2013.-2017. gada periodā, redzams, ka, neskatoties uz praktiski vienādu bezdarbnieku īpatsvaru 2013. gadā, pārējās republikas pilsētas bijušas efektīvākas bezdarbnieku skaita samazināšanā - republikas pilsētu grupā bezdarbnieku īpatsvars samazinājās par 0,6 pp straujāk nekā Liepājā. Attiecīgi republikas pilsētas kopumā, kā parāda stabīņu diagramma, bija arī sekmīgākas nodarbināto skaita palielināšanā.

No vienas puses tas varētu būt izskaidrojams ar Liepājas viduvējo sniegumu ekonomiskās aktivitātes līmenī, kā to parāda attēlos 6-16. un 6-17. redzamie dati par ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaitu uz 1000 iedz.. No otras puses attīstības programmas esošās situācijas apskatā, nodaļā par bezdarbu pilsētā, tika minēts, ka 2016. gadā 15,6% bezdarbnieku ir ar augstāko izglītību, bet 39% - ar profesionālo izglītību, tādējādi norādot uz nozīmīgu

strukturālā bezdarba problēmu pilsētā, kur darbaspēka piedāvāto prasmju specializācija vai kvalifikācijas līmenis neatbilst darba tirgus pieprasījumam.

Nākamais attēls 6-28. parāda Liepājas nākotnes potenciālu papildus darba roku iesaistīšanai darba tirgū, par pamatu ņemot datus par ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju daļas īpatsvaru⁷ un līdzšinējiem rezultātiem ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita palielināšanā 2013.-2017. gada periodā⁸.

Attēls 6-28. Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvara un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita izmaiņas Liepājā un vidēji republikas pilsētās 2013.-2017. gadā

Avots: NVA, CSP, LP sagatavotie dati

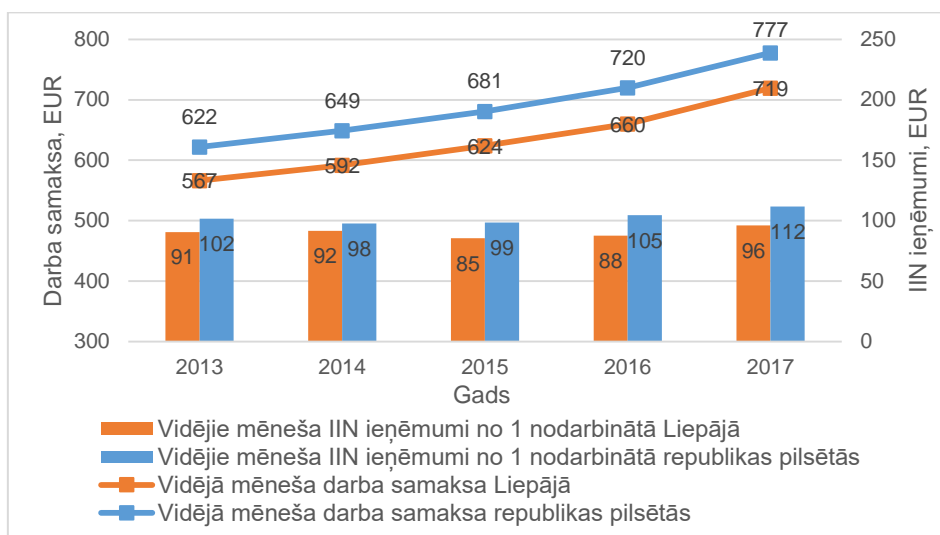
Attēla 6-28. dati par ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvaru darbaspējīgā vecuma kopā 2017. gadā liecina, ka Liepājai piemīt par 1,2 pp lielāks potenciāls nākotnē palielināt ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu, salīdzinot ar pārējām republikas pilsētām. Tomēr vēsturiskie dati arī liecina, ka Liepājas tautsaimniecība ir bijusi mazāk efektīva darbaspējīgā, bet ekonomiski neaktīvā darbaspēka iesaistīšanā saimnieciskajā darbībā. Neskatoties uz praktiski vienādu starta punktu darbaspējīgo, bet neaktīvo iedzīvotāju īpatsvara ziņā, citas pilsētas bijušas vidēji par 1,3 pp efektīvākas to pārvēršanā par ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem (skatīt stabiņu diagrammu par ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita izmaiņām 2013.-2017. gada periodā).

Teritorijas iedzīvotāju atalgojuma līmenis

Tā kā IIN tiek aprēķināts kā noteikts procents no darba samaksas, atalgojuma līmenis tieši ietekmē IIN ieņēmumu apjomu. Tāpēc nākamajā attēlā 6-29. apkopoti dati par gada vidējo mēneša darba samaksu un vidējiem pašvaldības mēneša IIN ieņēmumiem no viena strādājošā Liepājā un vidēji pārējās republikas pilsētās.

⁷ Tādējādi tiek aprēķināts ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars iedzīvotāju vecuma kategorijā, kurai pēc definīcijas jābūt darbaspējīgai. Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju daļa tiek aprēķināta, nodarbināto un bezdarbnieku skaitu izdalot ar attiecīgā perioda darbaspējīgo iedzīvotāju skaitu un aprēķinot starpību no 100%.

⁸ Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita izmaiņas stabiņu diagrammās ļauj satvert to, vai ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvara izmaiņas nav saistītas ar to emigrāciju, bet gan ar pārkvalificēšanos par strādātgrībētājiem.

Attēls 6-29. Darba samaksas un IIN ieņēmumu līmenis uz 1 strādājošo Liepājā un republikas pilsētās 2013.-2017. gadā
Avots: LP

Attēlā 6-29. atspoguļotie dati skaidri norāda uz visā apskatāmajā laika posmā novērojamām atšķirībām atalgojuma līmenī Liepājā un vidēji republikas pilsētās. Pētāmajā laika nogrieznī starpība sastāda 8,3 pp ar tendenci samazināties par 0,4 pp gadā. Atalgojuma līmeņa atšķirība likumsakarīgi nosaka arī IIN ieņēmumu atšķirību (uz to norāda korelācijas koeficients par republikas pilsētu grupas darba samaksas un IIN ienākumu datiem 2013.-2017. gadā, kas sastāda 0,86). Tā 2013.-2017. gada periodā Liepājas pašvaldība no 1 nodarbinātā saņēma vidēji par 12,1% mazāk IIN ieņēmumu, nekā vidēji republikas pilsētās. Nodokļa ieņēmumu starpības dinamika šajā periodā bija svārstīga, sākumposmā starpībai samazinoties, bet vēlāk palielinoties. 2017. gadā starpība atkal samazinājās par 2,1 pp. Kopumā pētāmajā laika nogrieznī IIN plaisai palielinoties par 0,8 pp.

Padziļināti analizējot cēloņus, kāpēc IIN ieņēmumu atšķirība ir lielāka nekā darba samaksas līmeņa atšķirība, sākotnēji jāatzīmē, ka šo asimetriju nosaka atšķirīgā iekasējamā IIN daļa strādājošo atalgojumā Liepājā un pārējās republikas pilsētās – liepājniekiem tā bija par 0,6 pp mazāka par republikas pilsētu grupas vidējo (pēdējos trīs apskata gados īpatsvars ir vidēji par 1 pp mazāks). Šo faktu savukārt izskaidro tas, ka IIN likme visiem nodarbinātajiem nav vienāda, bet mainās atkarībā piešķirtajiem nodokļa atvieglojumiem. Atsevišķu gadu griezumā novēroto svārstību izskaidrošana prasa padziļinātu analīzi, kas nav iekļauta šī izvērtējuma darba uzdevumā, taču cēloņi ir meklējami nodokļu atvieglojumu regulējuma izmaiņās un nodarbināto, kam šie atvieglojumi piemērojami, struktūras izmaiņās.

Neraugoties uz atšķirībām caurmērā piemērojamajās IIN likmēs Liepājā un pārējās republikas pilsētās, būtiskākā ietekme uz IIN ieņēmumu līmeni ir atšķirībai atalgojuma līmenī.

Ēnu ekonomikas īpatsvars teritorijas tautsaimniecībā

Par ēnu ekonomiku dēvē oficiālos statistikas pārskatos neiekļauto ekonomikas daļu jeb nedeklarēto iekšzemes kopprodukta frakciju, kas saimnieciskās darbības veicējiem ļauj izvairīties no nodokļu nomaksas. Mikrolīmenī ēnu ekonomika izpaužas šādos veidos⁹:

- patiesā uzņēmumos nodarbināto darbinieku skaita neuzrādīšana;
- neatskaitīšanās par pilnu darba vietā maksātā atalgojuma summu;
- patieso uzņēmuma ienākumu (apgrozījuma) apmēru slēpšana.

Pašvaldību IIN ieņēmumu kontekstā padziļināti pētāmas pirmās divas ēnu ekonomikas izpausmes. Patiesā strādājošo skaita neuzrādīšana samazina pašvaldības IIN nodokļu maksātāju bāzi, savukārt neatskaitīšanās par pilnu darba samaksas apmēru samazina ar nodokli apliekamo atalgojuma summu.

Šīs ēnu ekonomikas izpausmes var tikt atspoguļotas arī ar iepriekš apskatīto IIN maksātāju īpatsvara un atalgojuma līmeņa statistikas grafiku palīdzību. Šajos grafikos parādot hipotētisku scenāriju, kurā dati nebūtu izkropļoti ēnu ekonomikas ietekmē, gan nodarbinātības, gan atalgojuma līmenis Liepājā un pārējās pētāmajās

⁹ Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009.–2018. gadā. Pieejams vietnē: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/2019-05/SSErīga_%C4%92nu_ekoomika_indeks_2018.pdf

pašvaldībās būtu ievērojami augstāks. Jaunākie pieejamie pētījumu dati par ēnu ekonomikas līmeni Latvijas reģionos (2016.-2018. gada rezultāti) liecina, ka Kurzemē (plānošanas reģions, kurā ietilpst Liepāja) ēnu ekonomikas apjoms ir relatīvi viszemākais Latvijā (19,1% no reģiona IKP, valstī vidēji – 22,3% no IKP). Tomēr jāņem vērā, pirmkārt, ka tas ir vidējais rādītājs, un ēnu ekonomikas apmēri var ievērojami atšķirties viena reģiona ietvaros un, otrkārt, arī Kurzemē ēnu ekonomikas apmēri vēl joprojām ir nozīmīgi¹⁰.

Nemot vērā iepriekš minēto, varam secināt, ka ēnu ekonomikas apjoma samazināšana būtiski uzlabotu pašvaldību budžeta resursu pieejamību, tāpēc cīņai ar ēnu ekonomikas cēloņiem un izpausmēm būtu jābūt ne tikai centrālās valdības iestāžu, bet arī Kurzemes reģiona un pašas Liepājas pilsētas pašvaldības dienaskārtībā.

C. Secinājumi un priekšlikumi

Turpmāk ievietotajā tabulā 6-4. apkopoti analīzes rezultātā izdarītie secinājumi par AR nelabvēlīgo noviržu cēloņiem un attiecīgie priekšlikumi to cēloņu novēršanai.

¹⁰ Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009.–2018. gadā. Rīgas Ekonomikas augstskola, 2018. Pieejams vietnē: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/2019-05/SSERiga_%C4%92nu_ekoomika_indekss_2018.pdf

Tabula 6-4. AR noviržu analīzes secinājumu un priekšlikumu apkopojums

Rādītājs	Secinājumi	Priekšlikumi
Demogrāfiskie rādītāji (kopējais iedzīvotāju skaits un darbaspējas vecuma iedzīvotāji)	<ol style="list-style-type: none"> Summārā Liepājas iedzīvotāju kopskaita novirze no normatīvās vērtības 2017. gadā sastāda 2,3% ar minimālu tendenci samazināties. 74% no kopējā Liepājas iedzīvotāju skaita samazinājuma 2013.-2017. gada laikposmā (-2746 cilvēki) izraisījis negatīvais migrācijas saldo; atlikušos 26% – negatīvā dabiskā kustība. Sadalījumā pa iedzīvotāju vecuma kategorijām nozīmīgākā ietekme uz kopējo iedzīvotāju skaita samazinājumu 2013.-2017. gada laikposmā bija darbaspējas vecuma iedzīvotājiem (84%). Provizoriskie dati liecina, ka 2018. gadā iedzīvotāju skaits uzrādīs pozitīvu pieauguma tempu. Darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits 2017. gadā par 4,3% atpalika no attiecīgā gada normatīvās vērtības ar tendenci samazinājuma tempam samazināties. 26% no darbaspējas iedzīvotāju skaita samazinājuma iemesls ir paaudžu nomainīšanās neilīdzsvarotība jeb nepietiekams darbaspējas vecumu sasniegušo iedzīvotāju skaits, lai kompensētu darbaspējas vecuma kategoriju atstājošo iedzīvotāju skaitu. Migrācijas un mirstības faktoriem paliekot nemainīgiem, sagaidāms, ka paaudžu nomainīšanās saldo arī turpmākos 15 gadus negatīvi ietekmēs darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitu Liepājā, īpaši krasi tam izpaužoties 2024.-2026. gadā. Vēsturiskie dati par darbaspējas vecuma iedzīvotāju migrāciju un mirstību nav pieejami, tomēr statistika par migrācijas saldo attiecībā uz kopējo iedzīvotāju skaitu netieši norāda uz tā dominējošo lomu darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita samazinājumā 2013.-2017. gada periodā. 	<ol style="list-style-type: none"> Ņemot vērā darbaspējas vecuma iedzīvotāju grupas noteicošo lomu Liepājas iedzīvotāju kopskaita pieaugumā un šīs kategorijas izšķirošo nozīmi pilsētas tautsaimniecības nodrošināšanā ar darbaspēku, demogrāfiskās situācijas uzlabošanai ieteicams koncentrēties uz darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita palielināšanu. Viens no darbaspējas vecuma īpatsvara/skaita palielināšanas veidiem ir Liepājā dzimušo/ izsenis dzīvojošo darbaspējīgo iedzīvotāju skaitu būtiskāko samazinošo faktoru (emigrācija, mirstība, tautas ataudze) identificēšana un to cēloņu novēršana/ietekmes mazināšana. Pieejamie dati par tautas ataudzes dinamiku to izvirza kā vienu no tuvākās desmitgades būtiskāko darbaspējas iedzīvotāju skaitu pazīmošo faktoru (pieņemot, ka migrācijas saldo un mirstības līmenis saglabāsies līdzšinējā līmenī), līdz ar to pašvaldībai būtu jāpārskata līdz šim īstenoto dzimstības veicināšanas pasākumu lietderība un pietiekamība. Ieteicams veikt plašāka mēroga uzlabojumus, pārskatot pieņemumus par to, kādi ir efektīvākie ģimenes veidošanas/paplašināšanas stimuli reproduktīvā vecuma iedzīvotājiem. Īpaši svarīgi ir veicināt sociāli labvēlīgāko ģimeņu dzimstību (piemēram, uzrunājot laulātos, no kuriem vismaz vienam ir augstākā izglītība). Analizēt mirstības ietekmi uz darbaspējas vecuma kategorijas iedzīvotāju skaitu liedz pieejamo statistikas datu trūkums. Tāpēc vispirms būtu jāiegūst šo datu kopums. Ja mirstības līmenis, salīdzinot ar valsts vai republikas pilsētu vidējo, izrādītos netipiski augsts, būtu ieteicams veikt papildu izpēti šīs tendences cēloņu apzināšanai un, ņemot vērā izdarītos secinājumus, veikt pasākumus priekšlaicīgas mirstības novēršanai. Nav pieejami arī dati par emigrācijas apmēriem, tomēr iepriekš minētie dati netieši norāda uz to, ka tieši emigrācija visbūtiskāk ietekmēja darbaspējīgo iedzīvotāju skaita samazināšanos pētāmajā laika periodā. Lai gan migrācijas saldo izmaiņas 2017./2018. gadā ir ar pozitīvu tendenci, tomēr nav zināms, vai pozitīvo pārmaiņu iemesls ir emigrācijas samazināšanās. Ja emigrācijas apmēri tomēr saglabājas augsti, Izvērtējuma autori ierosina veikt emigrējušo iedzīvotāju aptauju, nosakot galvenos emigrācijas cēloņus, un šo informāciju turpmāk izmantot attiecīgās rīcībpolitikas izstrādē vai pilnveidošanā. Otrs iespējama veids darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita/īpatsvara palielināšanai ir papildu darbaspējas vecuma imigrantu piesaistīšana. Arī pirms šīs rīcības uzsākšanas būtu jāveic izpēte, kurā, piemēram, aptaujājot darbaspējas vecuma imigrantus, būtu jānoskaidro, kādi apsvērumi motivēja šīs mērķa grupas pārstāvjus par dzīvesvietu izvēlēties Liepāju un šo informāciju turpmāk izmantot pašvaldības mārketinga aktivitāšu pilnveidošanai. Izpētei būtu arī jāsniedz informācija par to, kas apgrūtina imigrantu iedzīvošanos Liepājas pilsētā, tādējādi norādot uz pašvaldībai turpmāk uzlabojamo jomu klāstu.
IIN ieņēmumi uz 1 iedz.	<ol style="list-style-type: none"> Vidusposma izvērtējuma atskaites gadā IIN ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju Liepājā par 14% atpalika no attiecīgā gada normatīvās vērtības, un sastādīja 81% no republikas pilsētu vidējā rādītāja 2017. gadā. Konstatētās novirzes pamatā, visticamāk, ir šādi tiešie funkcionālie faktori: IIN maksātāju īpatsvars, atalgojuma līmenis un ēnu ekonomikas īpatsvars. IIN maksātāju īpatsvars Liepājā 2013.-2017. gada laikposmā vidēji par 2,9 pp atpalika no vidējā republikas pilsētu rādītāja. Liepājai piemīt relatīvi lielas neizmantojamas darbaspējas rezerves, ko veido strādāt gribošie un spējīgie bezdarbnieki, kā arī darbaspējas 	<p><u>Konceptuālie priekšlikumi:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Strādāt gribošie bezdarbnieki kopā ar ekonomiski neaktīvajiem darbaspējīgajiem iedzīvotājiem veido Liepājas potenciālā darbaspēka rezervi. Izvērtējuma autori to saskata kā vienu no primārajām mērķauditorijām, ar kuru Liepājas pašvaldībai būtu jāstrādā nodarbināto īpatsvara palielināšanai. Iepriekš minētās darbaspēka rezerves pilnvērtīgai iesaistīšanai vietējā darba tirgū nepieciešams pietiekams brīvo darbavietu skaits, tāpēc papildus darbaspēka piedāvājuma stimulēšanas pasākumiem nepieciešamas arī darbaspēka pieprasījuma veicināšanas aktivitātes. Tas ļautu ne tikai nodrošināt ar darbavietām lielāku strādāt gribētāju skaitu, bet arī veicināt darbaspēka tirgus vērtības pieaugumu vietējā darba tirgū, kas atspoguļotos strādājošo atalgojuma līmenī un attiecīgi arī IIN ieņēmumu līmenī uz 1 iedzīvotāju.

Rādītājs	Secinājumi	Priekšlikumi
	<p>vecumā esošie ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji, uz kuru rēķina iespējams samazināt atpalcību no pārējām republikas pilsētām IIN maksātāju īpatsvarā.</p> <p>5. Tomēr atzīmējams, ka Liepājā nenodarbinātā darbaspēka aktivizēšana noritējusi mazāk aktīvi nekā citās republikas pilsētās.</p> <p>6. Liepājas darba tirgū konstatējamas arī ievērojama strukturālā bezdarba pazīmes, kas liedz uzņēmumiem piesaistīt brīvos cilvēkresursus.</p> <p>7. Liepājas strādājošo caurmēra darba samaksas līmenis 2013.-2017. gada periodā par 8,3 pp atpalika no republikas pilsētu vidējā atalgojuma līmeņa.</p> <p>8. Tā kā IIN ir tieši atkarīgs no darba algas apmēra, tā atšķirība izskaidro arī Liepājas IIN ieņēmumu no 1 strādājošā atpalcību no vidējā republikas pilsētu rādītāja.</p> <p>9. Papildus negatīvā ietekme ir arī tam, ka Liepājā nodarbināto vidējā IIN likme 2013.-2017. gadā bija par 0,6 pp mazāka nekā vidēji republikas pilsētās.</p> <p>10. Ēnu ekonomika Kurzemes reģionā ir zemāka nekā citos Latvijas reģionos, taču tā saglabājas pietiekami augsta, lai to uzskatītu par būtisku faktoru, kas negatīvi ietekmē Kurzemes, tostarp, Liepājas pašvaldības nodokļu ieņēmumus.</p>	<p>3. Tā kā IIN ieņēmumu pārdale pašvaldību starpā notiek pēc nodarbinātā deklarētās dzīves vietas, bezdarba mazināšanu un sekmīgi uzrunāto ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju nodarbinātību var veicināt ar Liepājas sasniedzamības veicināšanas pasākumiem. Tas nodrošina Liepājā dzīvojošos darba ņēmējus ar iespēju strādāt ārpus pilsētas robežām, vienlaikus saglabājot dzīvesvietu Liepājā. Tādā veidā ar IIN ieņēmumu pārdales mehānisma starpniecību Liepājas pašvaldība var paplašināt IIN ieņēmumu bāzi.</p> <p>4. Vēl viens konceptuāls veids darba samaksas kāpināšanai vietējā darba tirgū ir palielināt vietējo uzņēmumu pievienoto vērtību uz 1 nodarbināto. Tas ir pamatojams ar to, ka no pievienotās vērtības tiek nodrošināts darbinieku atalgojums un īpašnieku peļņa. Kāpinot uzņēmumu pievienotās vērtības apmēru uz vienu nodarbināto, pieaug to darba samaksas līmeņa potenciāls.</p> <p>5. Pievienoto vērtību jeb ražīgumu var palielināt vai nu samazinot ievades faktoru izmaksas*, fiksējot izlaides vērtību vai arī palielinot saražoto produktu vērtību, nepalielinot ievades faktoru izmaksas*. Kopumā mājsaimniecību ieņēmumu pieaugums uz tautsaimniecības produktivitātes rēķina un pašvaldību loma tā veicināšanā ir samērā apjomīgs un komplicēts process, kuru pēta atsevišķa ekonomikas apakšjoma, tāpēc pieprasa atsevišķu izpēti.</p> <p>6. Svarīgi ir ņemt vērā apstākli, ka ražīguma pieaugums automātiski nenodrošina atalgojuma kāpumu uzņēmumos – tas jāstimulē, vienlaikus palielinot brīvo darbavietu piedāvājumu darba tirgū, vai veicinot darbavietu īpatsvaru, kur pieprasīti tradicionāli augsti atalgoti speciālisti.</p> <p>7. Papildus jāmin, ka IIN ieņēmumu palielināšanai ir svarīgi, lai ražīguma ierosinātais darba samaksas kāpums pēc iespējas vairāk skartu Liepājā deklarētos strādājošos. Līdz ar to veicināma ir Liepājā dzimušo jauniešu izglītošana Liepājai svarīgās nozarēs pieprasīto zināšanu jomā, kā arī no citiem reģioniem piesaistīto speciālistu nodrošināšanai ar pastāvīgai dzīvošanai labvēlīgiem nosacījumiem.</p> <p>8. Lai arī iedarbīgākie ēnu ekonomikas apkarošanas līdzekļi ir atbildīgo valsts iestāžu rīcībā, pašvaldības var proaktīvi iesaistīties atsevišķu to pārziņā esošu ēnu ekonomiku veicinošu faktoru novēršanā, piemēram, apzināt iespējas administratīvā sloga mazināšanai un izstrādāt atraktīvus pasākumus sabiedrības izglītošanai ar mērķi panākt sabiedrības neiecietību pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas.</p> <p><u>Specifiskie priekšlikumi:</u></p> <p>9. Ņemot vērā vēsturiskos datus par Liepājas relatīvi zemāko efektivitāti bezdarbnieku un ekonomiski neaktīvo darbspējīgo iedzīvotāju iesaistīšanā tautsaimniecības aprītē, būtu ieteicams pārskatīt iepriekš īstenoto rīcību saturu bezdarba mazināšanā.</p> <p>10. Bezdarba mazināšanas sakarā jāvelta atsevišķa uzmanība darba tirgus pieprasījuma pusei jeb darba devēju saimnieciskajai aktivitātei, ņemot vērā Liepājas viduvējo sniegumu ekonomiski aktīvo tirgus vienību skaitā uz 1000 iedzīvotājiem.</p> <p>11. Otrs padziļināti pētāmais aspekts ir darbaspēka piedāvāto prasmju un zināšanu neatbilstība darba tirgus pieprasījumam jeb strukturālā bezdarba problēma, uz ko norāda 2016. gada dati par augsto bezdarbnieku īpatsvaru ar augstāko un profesionālo izglītību (attiecīgi 15,6% un 39%).</p> <p>12. Pašvaldības budžeta plānošanas vajadzībām būtu apsverama padziļināta izpēte par relatīvi zemāku IIN īpatsvaru Liepājas nodarbināto atalgojumā.</p>

Piezīmes: *- šajā kontekstā ražošanas ievades faktori ir zeme, kapitāls un izejmateriāli, bet ne darbaspēks.

Avots: Izvērtējuma autori

6.1.2 RĪCĪBPOLITIKU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU IZPILDE

Atbilstoši metodikai, šajā nodaļā tiek analizēta rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju izpilde divos veidos:

- (1) rādītāju kopas analīze konkrētajām rīcībpolitikām, kuras ir grupētas atbilstoši attīstības virzieniem;
- (2) izvērsta analīze rādītājiem ar negatīvu tendenci.

6.1.2.1 LIEPĀJNIEKI UN VIŅU LABKLĀJĪBA

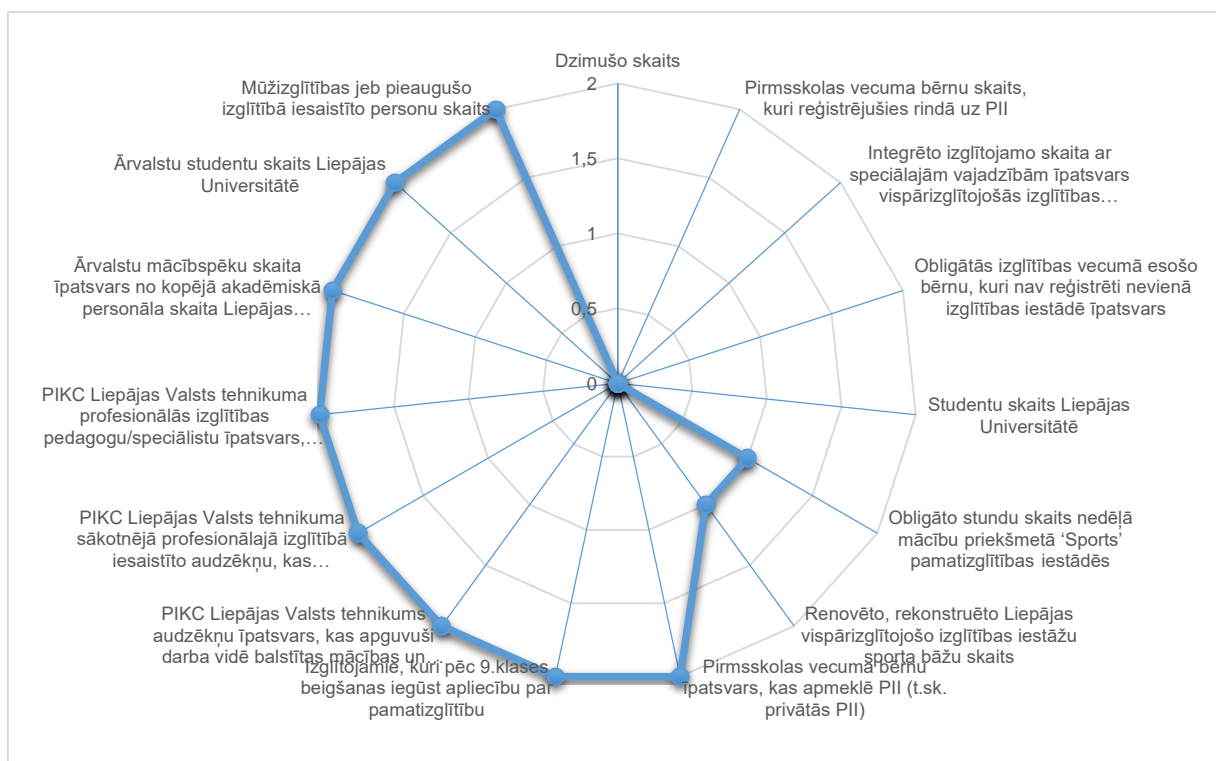
Attīstības virziens ietver četras rīcībpolitikas:

1) Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana (RP 1.1)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 15 RR (RR1-RR15). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultatīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 8 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 2 rādītājiem ir neitrāla tendence (vērtējums 1)
- 5 rādītājiem ir negatīva tendence (vērtējums 0)

Rezultatīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-30.:

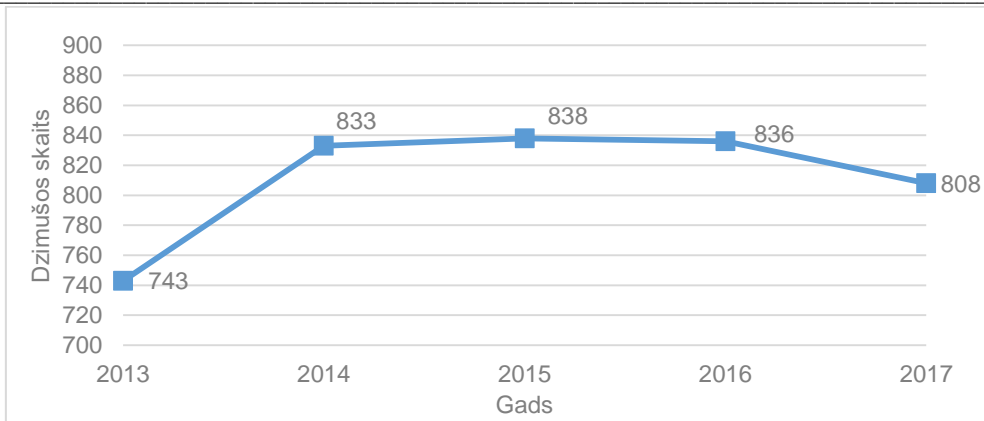
Attēls 6-30. Rīcībpolitikas 1.1 rezultatīvo rādītāju novērtējums

Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 1,2, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 60%.

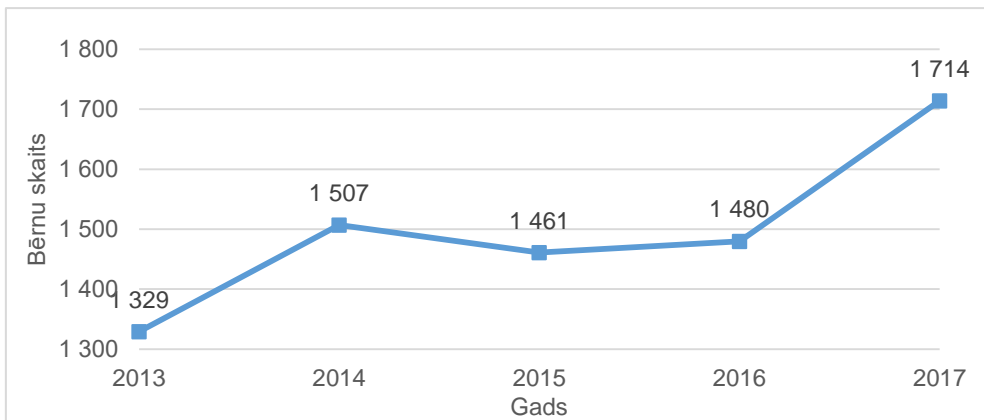
Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu tendenci.

Jaundzimušo skaits 2017. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājies nebūtiski - par 3,6% (Latvijā kopumā par 5,2%), bet 2017. gadā salīdzinot ar 2013. gadu pieaudzis par 8,7% (Latvijā kopumā par 1,1%). Tas nozīmē, ka dzimstības tendences Liepājā ir negatīvas, tomēr labākas nekā Latvijā kopumā. Skatīt attēlu 6-31.:

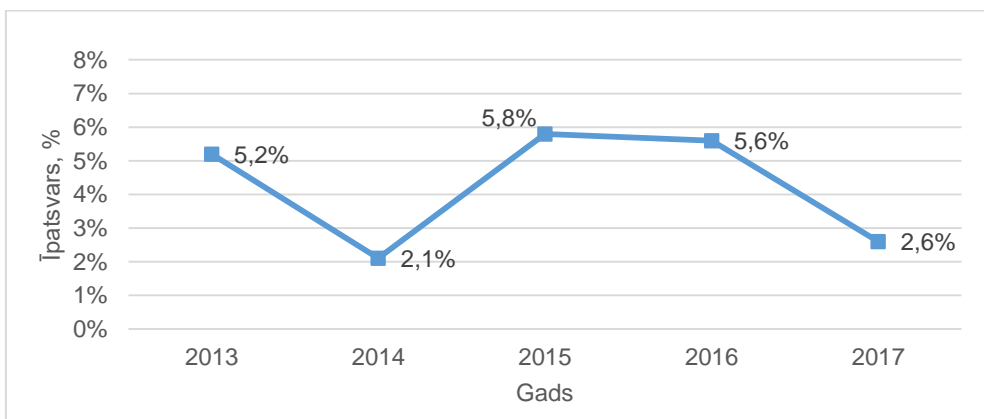
Attēls 6-31. attēls. Liepājā dzimušo bērnu skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

2016. un īpaši 2017. gadā diezgan ievērojami pieaudzis pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kas reģistrējušies rindā uz PII. Šīs tendences iemesli saskaņā ar Izglītības pārvaldes skaidrojumu ir PII "Dzintariņš" renovācija (tās laikā bērni tiek izvietoti citās PII), mainīgais bērnu uzņemšanas skaits un jaunie MK noteikumi par bērnu skaitu grupās. Ņemot vērā to, ka 2016.-2017. gadā dzimušo skaits samazinājās, var prognozēt, ka tuvākajos gados rindas uz PII samazināsies, tomēr ilgtermiņā nepieciešams meklēt risinājumus, galvenokārt investējot jaunu PII izveidē un/vai esošo kapacitātes palielināšanā. Skatīt attēlu 6-32.:

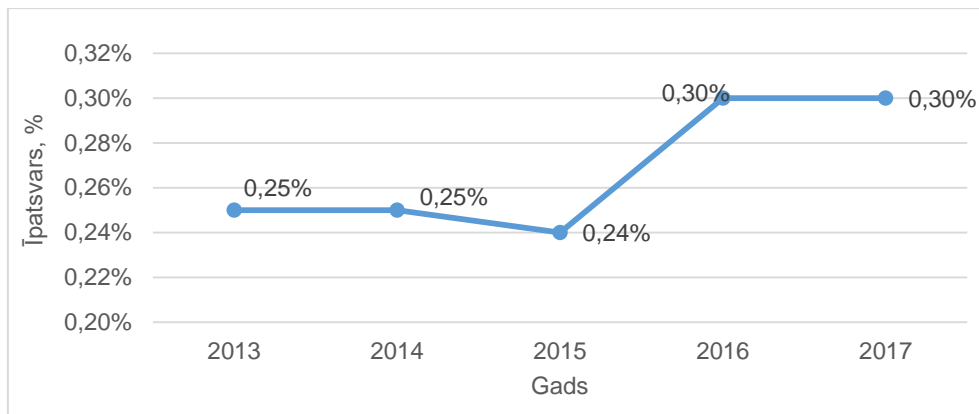
Attēls 6-32. Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri reģistrējušies rindā uz PII
Avots: Uzraudzības ziņojums

Rādītāja "Integrēto izglītojamo skaita ar speciālajām vajadzībām īpatsvars vispārīglītojošās izglītības iestādēs no kopējā izglītojamo skaita" vērtības uzrāda būtiskas svārstības – ievērojams pieaugums 2015. gadā un tikpat nozīmīgs kritums 2017. gadā. Saskaņā ar Izglītības pārvaldes informāciju tas skaidrojams ar to, ka pēdējos gados samazinājies kopējais izglītojamo skaits ar speciālajām vajadzībām, līdz ar to arī integrējamo skaits. Lai rādītājs objektīvāk atspoguļotu situāciju, ierosinām apsvērt iespēju vērtēt izglītojamo skaitu, kuri vēl nav integrēti vispārīglītojošās izglītības iestādēs. Skatīt attēlu 6-33.:

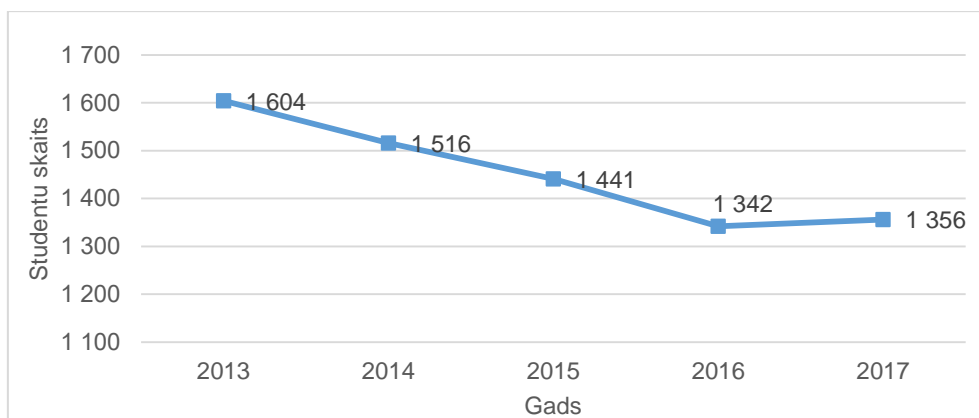
Attēls 6-33. Integrēto izglītojamo skaita ar speciālajām vajadzībām īpatsvars
Avots: Uzraudzības ziņojums

2016. un 2017. gadā palielinājies obligātās izglītības vecumā esošo bērnu īpatsvars, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē. Saskaņā ar Izglītības pārvaldes sniegto informāciju tas skaidrojams ar to, ka nekustamajos īpašumos Liepājā tiek deklarēti bērni, kas faktiski tur nedzīvo un izglītības iestādes apmeklē citur. Tā kā kopējais šādu gadījumu skaits nav liels, objektīvai rādītāja izvērtēšanai būtu ieteicams tos apzināt un izņemt no rādītāja datiem. Ja tas nav iespējams, rādītāja formulējums jāpārskata. Skatīt attēlu 6-34.:

Attēls 6-34. Obligātās izglītības vecumā esošo bērnu īpatsvars, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē
Avots: Uzraudzības ziņojums

Studentu skaits Liepājas Universitātē no 2013. līdz 2016. gadam ir pastāvīgi samazinājies (kopumā par 16%) un tikai 2017. gadā nedaudz pieaudzis. Attīstības pārvalde to skaidro ar nelabvēlīgo demogrāfisko situāciju valstī, tai skaitā arī Kurzemes reģionā. Rīcības studentu skaita palielināšanai ir plānotas Liepājas Universitātes attīstības stratēģijā līdz 2020. gadam (rezultatīvais rādītājs 2020. gadā vismaz 1500 studentu). Skatīt attēlu 6-35.:

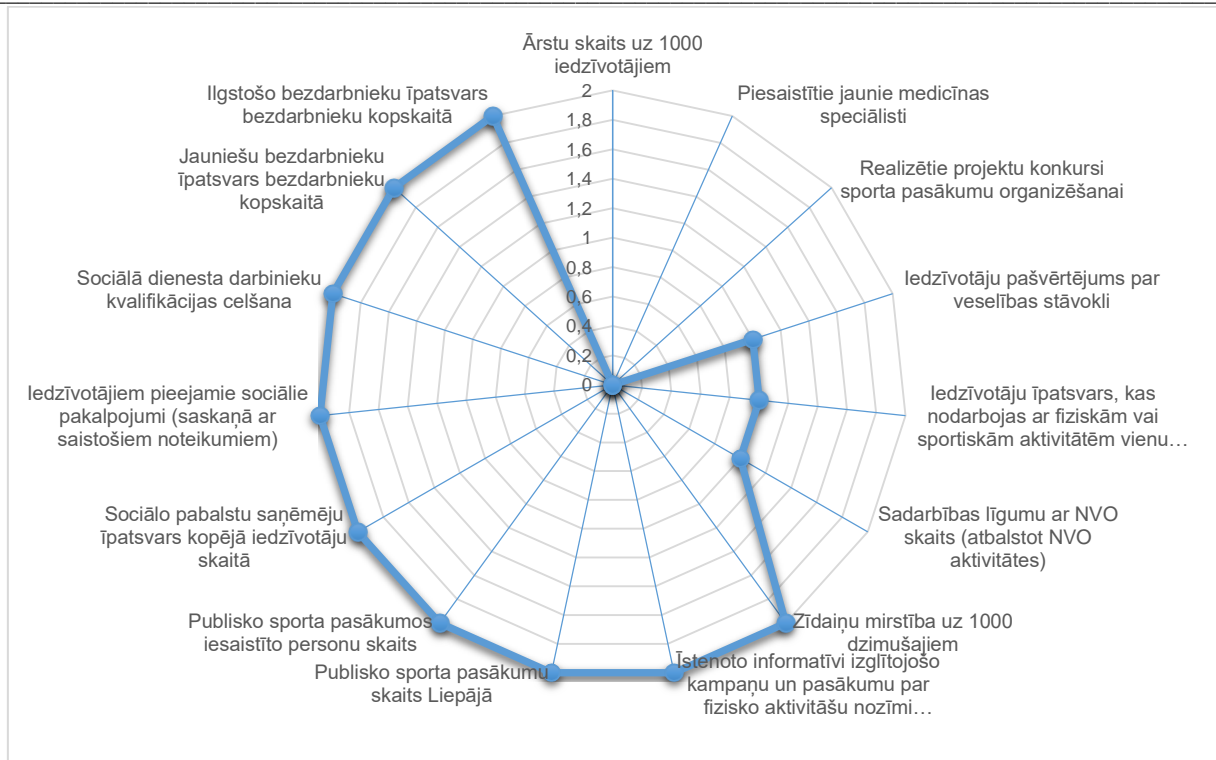
Attēls 6-35. Studentu skaits Liepājas Universitātē
Avots: Uzraudzības ziņojums

2) Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki (RP 1.2)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 17 RR (RR16-RR32). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 9 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 3 rādītājiem ir neitrāla tendence (vērtējums 1)
- 3 rādītājiem ir negatīva tendence (vērtējums 0)
- 2 rādītāju novērtējumam trūkst datu (bez vērtējuma)

Rezultatīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-36.:

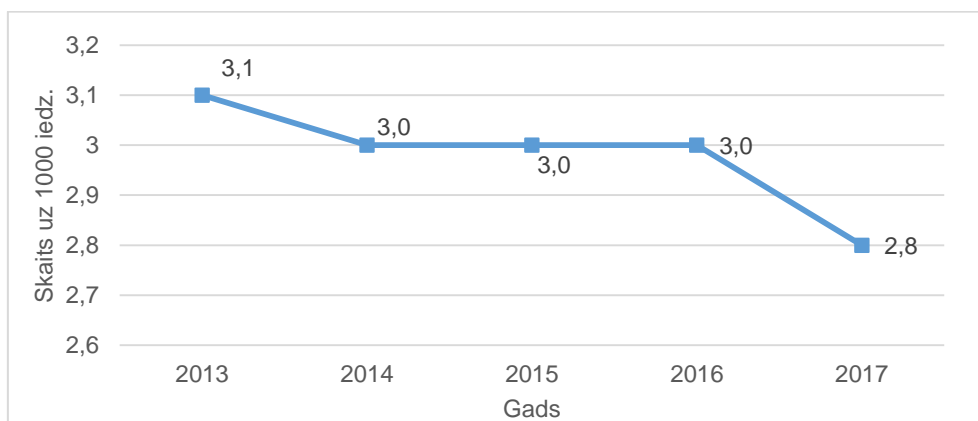
Attēls 6-36. Rīcībpolitikas 1.2 rezultatīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 1,4, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 70%.

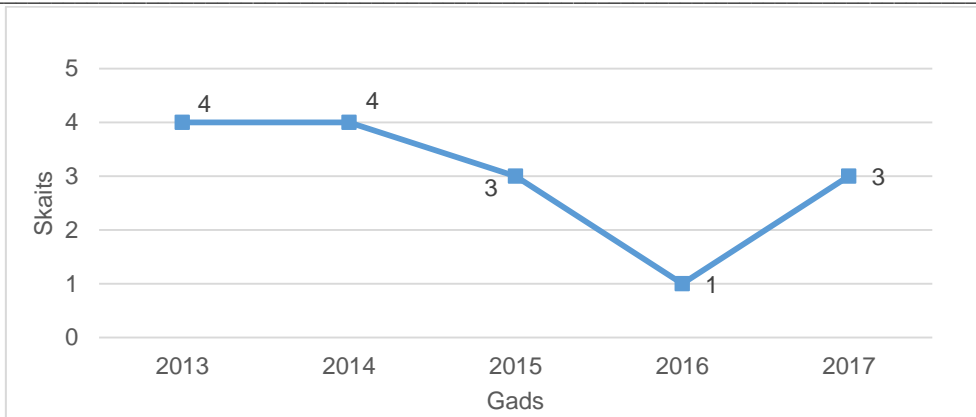
Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu tendenci.

Ārstu skaits uz 1000 iedz. samazinājies no 3,0 2015. gadā uz 2,8 2017. gadā. Uzraudzības ziņojumā nav minēts samazinājuma skaidrojums, taču noprotams, ka tas saistīts ar valsts kopējām problēmām veselības aizsardzības jomā, galvenokārt nepietiekamo finansējumu. Līdz ar finansējuma pieaugumu nākamajos gados šī problēma varētu mazināties, tomēr LP būtu jārada papildu instrumenti, kā piesaistīt kvalificētus speciālistus šai iedzīvotājiem būtiskajai nozarei.

Ciešā saistībā ar iepriekš minēto rādītāju ir piesaistīto jauno medicīnas speciālistu skaits, kas no 2014. līdz 2016. gadam samazinājās no 4 līdz 1, bet 2017. gadā pieauga līdz 3. Lai risinātu šo jautājumu, pašvaldība 2017. gadā piešķir 8 stipendijas topošajiem mediķiem (6.kursa studentiem un rezidentiem), kas tuvākajos gados situāciju varētu uzlabot. Skatīt attēlus 6-37. un 6-38.:

Attēls 6-37. Ārstu skaits uz 1000 iedz.
Avots: Uzraudzības ziņojums

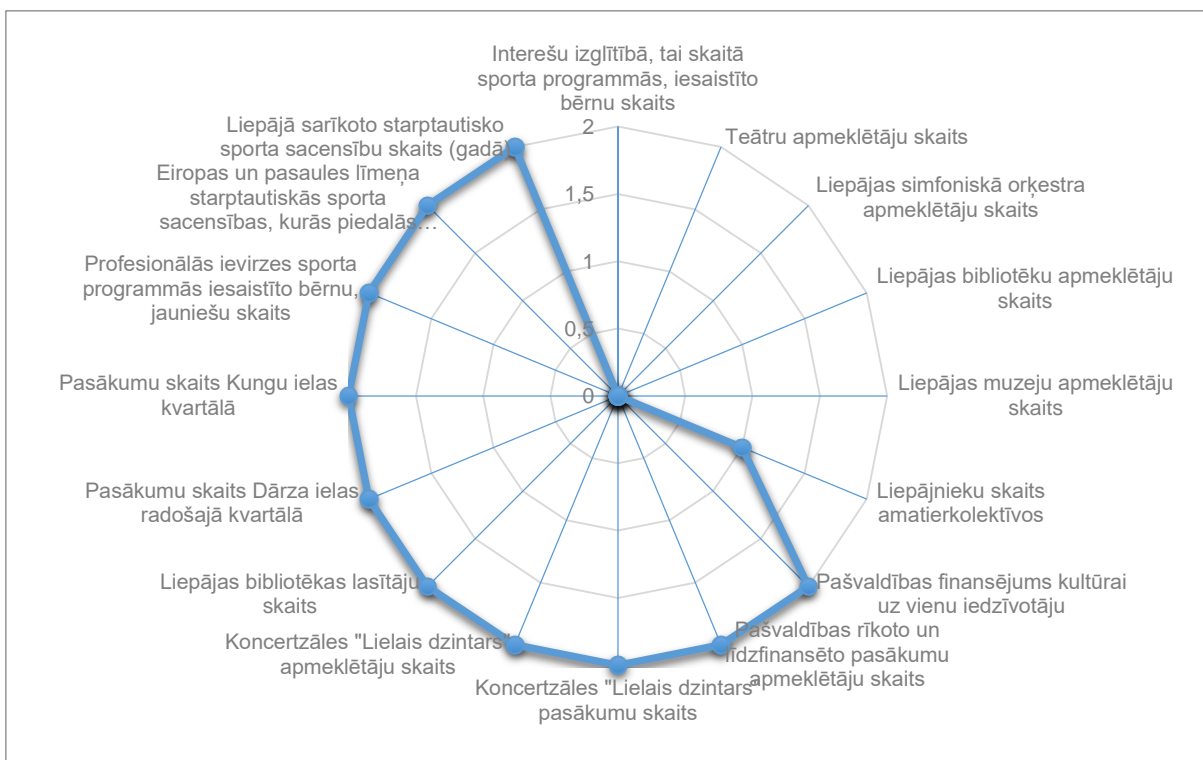
Attēls 6-38. Piesaistītie jaunie medicīnas speciālisti
Avots: Uzraudzības ziņojums

3) Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, tai skaitā - mūsdienīga un kvalitatīva kultūrizglītība, atpazīstami sasniegumi kultūrā, sportā un piederības sajūtas stiprināšana (RP 1.3)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 18 RR (RR33-RR50). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 10 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 1 rādītājam ir neitrāla tendence (vērtējums 1)
- 5 rādītājiem ir negatīva tendence (vērtējums 0)
- 2 rādītāju novērtējumam trūkst datu (bez vērtējuma)

Rezultātīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-39.

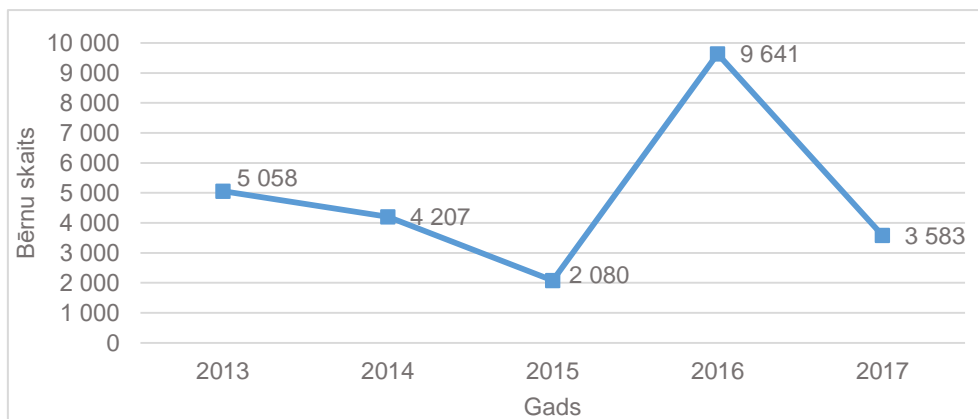
Attēls 6-39. Rīcībpolitikas 1.3 rezultātīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 1,31, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 66%.

Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu tendenci.

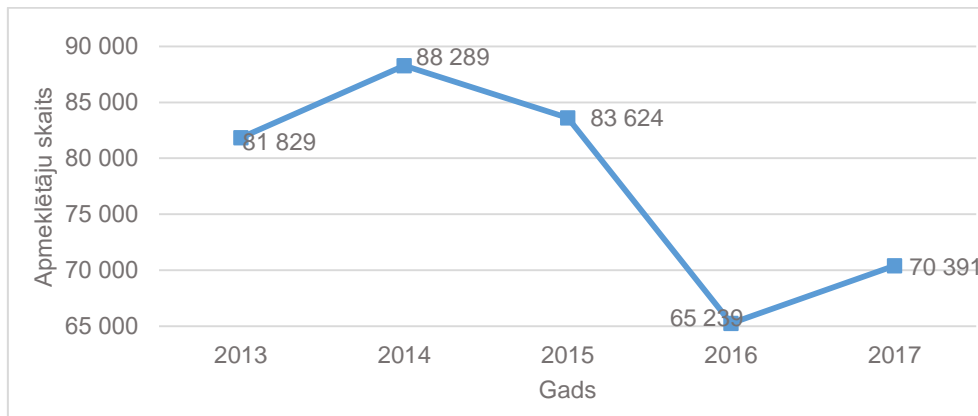
Saskaņā ar uzraudzības ziņojumā iekļautajiem Izglītības pārvaldes sniegtajiem datiem, interešu izglītībā iesaistīto bērnu skaits 2015.-2017. gadā uzrāda ļoti straujas svārstības, kas liek domāt par iespējamām kļūdām uzskaitē

vai atšķirīgas uzskaites metodikas izmantošanu. Līdz ar to šī rādītāja izpildi nav iespējams objektīvi izvērtēt un nepieciešams skaidri aprakstīt rādītāja aprēķina metodiku. Skatīt attēlu 6-40.

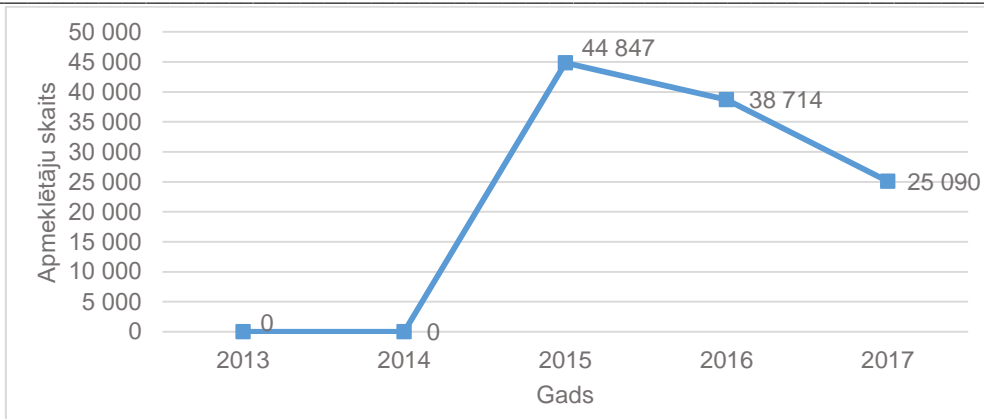
Attēls 6-40. Interesē izglītībā, tai skaitā sporta programmās, iesaistīto bērnu skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

Teātra apmeklētāju skaits 2016. gadā ievērojami samazinājās un 2017. gadā pieauga, tomēr vēl arvien nesasniedza 2013. gada līmeni. Kultūras pārvalde to skaidro ar koncertzāles "Lielais Dzintars" atvēršanu un pastiprinātu skatītāju interesi par tajā notiekošajiem pasākumiem. Lai gan pēc 2016. gada teātru apmeklētāju skaits pamazām pieaug, to vadībai būtu jāmeklē papildu veidi, kā veiksmīgāk konkurēt cīņā par apmeklētājiem strauji augoša kultūras pasākumu piedāvājuma apstākļos. Skatīt attēlu 6-41.:

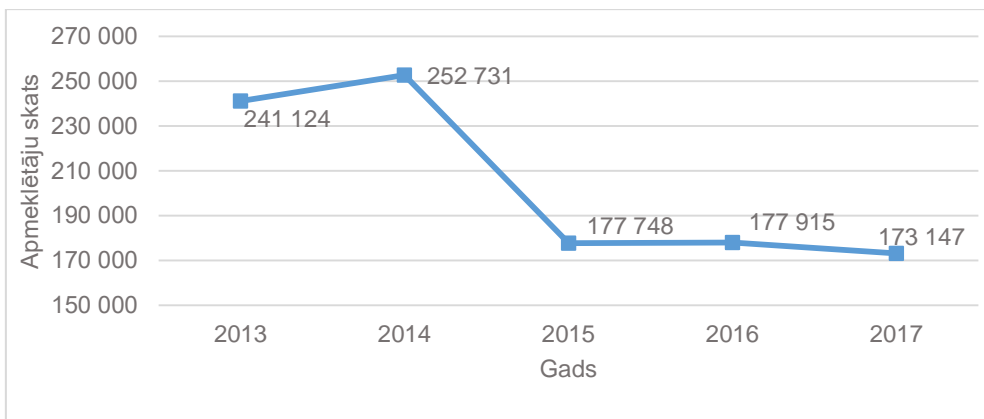
Attēls 6-41. Liepājas teātru apmeklētāju skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

Liepājas simfoniskā orķestra (LSO) koncertu apmeklētāju skaits 2016.-2017. gadā piedzīvojis strauju kritumu (par 44%). Tas skaidrojams arī ar to, ka LSO koncerti ir integrēti vairākos "Lielā Dzintara" producētos projektos, kuru apmeklējums neuzrādās LSO statistikā. Ar jaunās koncertzāles atvēršanu akadēmiskās mūzikas piedāvājums ir strauji palielinājies, kas ietekmējis LSO apmeklējumu. Līdz ar to jāapsver, vai šajā situācijā nepieciešams atsevišķi izdalīt LSO apmeklētāju skaitu. Iespējams, pietiktu ar kopīgu akadēmiskās mūzikas koncertu apmeklētāju uzskaiti. Skatīt attēlu 6-42.:

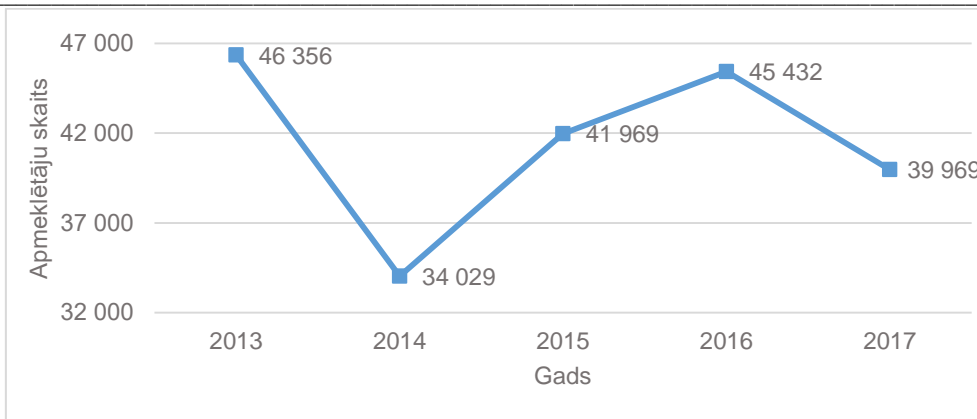
Attēls 6-42. Liepājas simfoniskā orķestra apmeklētāju skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

Liepājas bibliotēku apmeklētāju skaits strauji samazinājās 2015. gadā, bet 2016.-2017. gadā izmaiņas ir nebūtiskas. Kultūras pārvalde samazinājumu skaidro ar vairākiem faktoriem – gan sociāliem (iedzīvotāju skaita samazināšanās, plašāks piedāvājums brīvā laika izmantošanai), gan tehniskiem (LCZB galvenajā ēkā nav lifta un tā nav pieejama cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, remontdarbi LCZB lasītāju apkalpošanas nodaļās). Tomēr jāsecina, ka strauji mainīgie informācijas iegūšanas paradumi prasa veikt izmaiņas arī bibliotēku piedāvātajos pakalpojumos. Piemēram, bibliotekāri secinājuši, ka šobrīd brīvpieejas datorus bibliotēkā izmanto ļoti neliela daļa iedzīvotāju, salīdzinot ar situāciju, kāda bija pirms dažiem gadiem. Tāpat grāmatas krievu valodā bibliotēka iepērk ierobežotā skaitā, jo daudzi krieviski lasošie izmanto iespēju lasīt e-grāmatas interneta resursos. Tas nozīmē, ka bibliotēkām jādomā par jauniem pakalpojumiem, pēc kuriem būs pieprasījums arī nākotnē. Skatīt attēlu 6-43.:

Attēls 6-43. Liepājas bibliotēku apmeklētāju skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

Liepājas muzeju apmeklētāju skaits 2016. gadā pieauga par 8%, bet 2017. gadā samazinājās par 12%. Kultūras pārvalde pieaugumu skaidro ar to, ka 2015. gada beigās savu darbību uzsāka "Lielais Dzintars" un daļa pilsētas viesu, kas devās uz "Lielā Dzintara" pasākumiem, 2016. gadā apmeklēja arī Liepājas muzeju. 2017. gadā gan muzeja pasākumu (muzeju pedagoģijas nodarbības, semināri, lekcijas, meistardarbnīcas, konferences) skaits, gan tos apmeklējušo cilvēku skaits ir lielāks nekā 2016.gadā, bet kopējā apmeklētāju skaita samazinājuma iemesls, iespējams, ir tas, ka 2017.gadā nebija tādu starptautiski interesantu izstāžu kā 2016. gadā (Aleksandra Vasiljeva kolekcijas izstāde "Kūrorts. Mode. Liepāja" un "Līvu" jubilejai veltītā izstāde "Dzelzgriezēj, šī pasaule mums jāsgriež"). Tas parāda, ka, lai panāktu apmeklētāju skaita pieaugumu, muzejiem aktīvi jādomā par apmeklētājiem interesantu izstāžu un citu pasākumu rīkošanu. Skatīt attēlu 6-44.

Attēls 6-44. Liepājas muzeju apmeklētāju skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

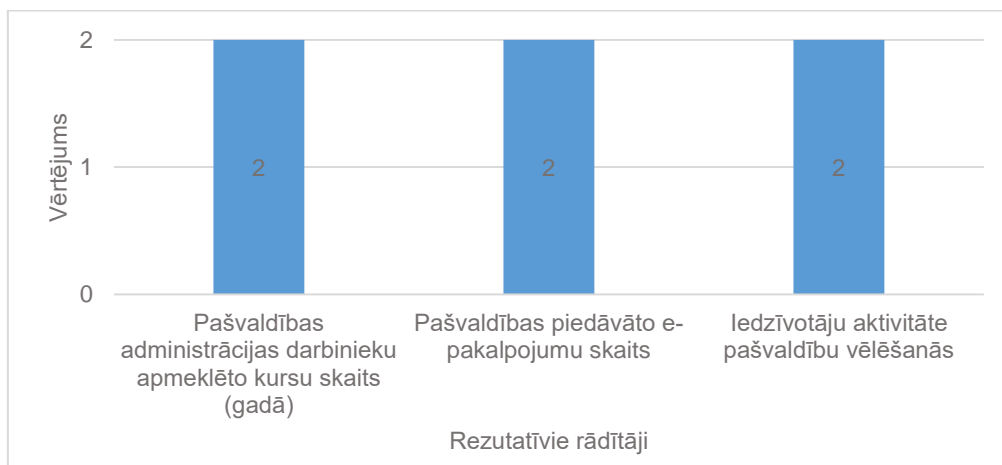
4) Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem (RP 1.4)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 4 RR (RR51-RR54). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 3 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 1 rādītāja novērtējumam trūkst datu (bez vērtējuma)

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 2,0, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 100%.

Rezultātīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-45.:

Attēls 6-45. Rīcībpolitikas 1.4 rezultātīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

Šis rīcībpolitikas objektīvākam novērtējumam būtu nepieciešams pilnveidot rādītāja "Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības darbu" datu iegūšanas metodiku, jo no šobrīd pieejamās informācijas to izvērtēt nav iespējams¹¹.

6.1.2.2 DZĪVES VIDE LIEPĀJĀ

Attīstības virziens ietver divas rīcībpolitikas:

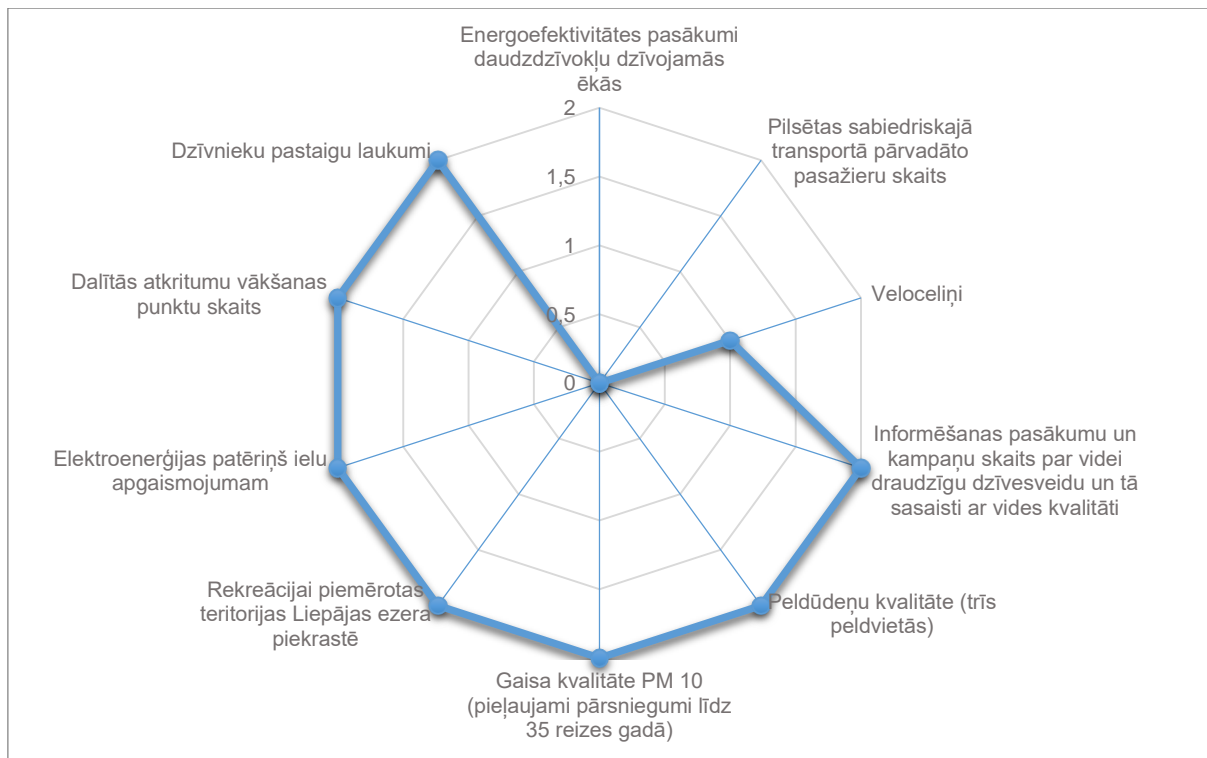
1) Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids (RP 2.1)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 13 RR (RR55-RR67). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

¹¹ Piezīme. LP iedzīvotāju apmierātības aptauju veica 2016. gadā un nākamā plāno veikt 2019. gadā.

- 7 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 1 rādītājam ir neitrāla tendence (vērtējums 1)
- 2 rādītājiem ir negatīva tendence (vērtējums 0)
- 3 rādītāju novērtējumam trūkst datu (bez vērtējuma)

Rezultatīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-46.:

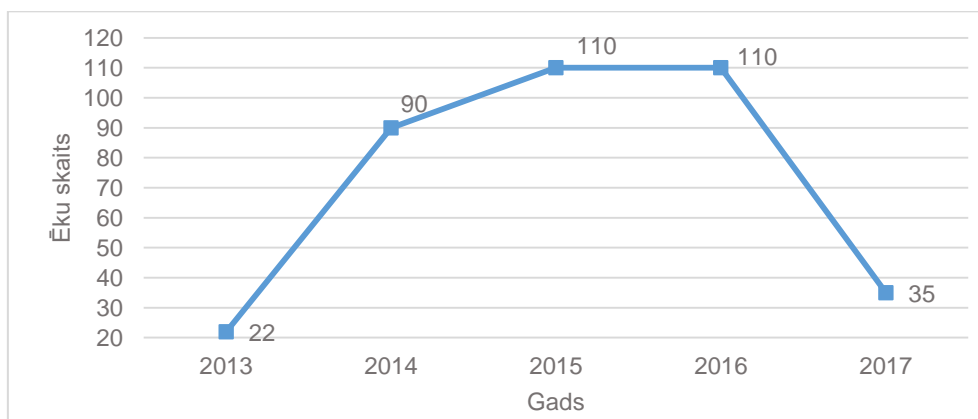
Attēls 6-46. Rīcībpolitikas 2.1 rezultatīvo rādītāju novērtējums

Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 1,50, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 75%.

Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu tendenci.

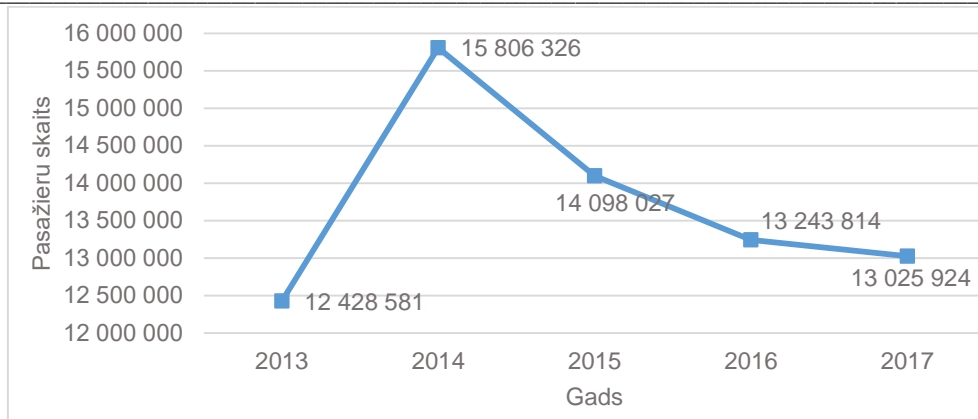
Daudzdzīvokļu dzīvojamajās ēkās realizēto energoefektivitātes pasākumu skaits 2017. gadā ievērojami samazinājās (par 68%). Tas izskaidrojams ar to, ka 2016. gada augustā beidzās iepriekšējā energoefektivitātes atbalsta programma un tika pabeigti 2015. gadā uzsāktie energoefektivitātes pasākumi. 2016. un 2017. gadā Altum ir izsniedzis 35 atzinumus par Liepājas ēku tehniskās dokumentācijas atbilstību prasībām, līdz ar to nākamajos gados realizēto pasākumu skaits atkal pieaugs. Skatīt attēlu 6-47.:

Attēls 6-47. Energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās

Avots: Uzraudzības ziņojums

Pasažieru skaita samazinājums 2016. gadā izskaidrojams ar to, ka tika mainīta pasažieru skaita aprēķina metodika. 2017. gadā pasažieru skaits samazinājās nebūtiski (par 1,6%), kas neliecina par izmaiņām pasažieru paradumos. Skatīt attēlu 6-48.:

Attēls 6-48. Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

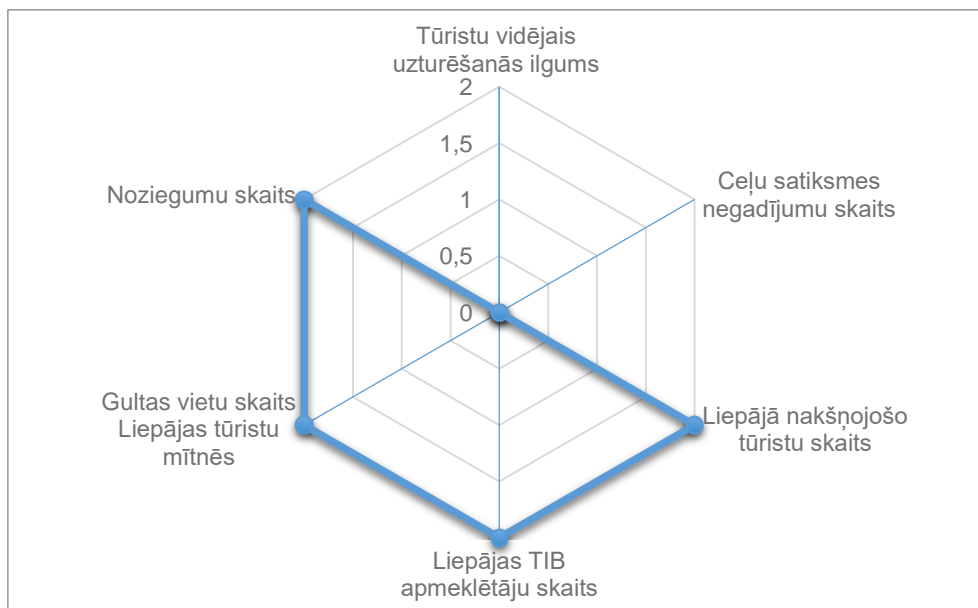
Rādītāja "Veloceliņu garums" uzraudzībai 2017. gadā ir mainīta mērījumu metodoloģija - mērījumi tiek veikti, izmantojot ortofoto tehnoloģiju. Līdz ar precīzākiem mērījumiem vērtība samazinājusies no 42 uz 38,2 km, kaut arī veloceliņu reālais garums ir nemainīgs. Līdz ar to šī rādītāja izpilde novērtēta ar 1 (neitrāla tendence).

2) Iedzīvotājiem un tūristiem interesantas, draudzīgas publiskās telpas infrastruktūras uzlabošana (RP 2.2)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 6 RR (RR68-RR73). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 4 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 2 rādītājiem ir negatīva tendence (vērtējums 0)

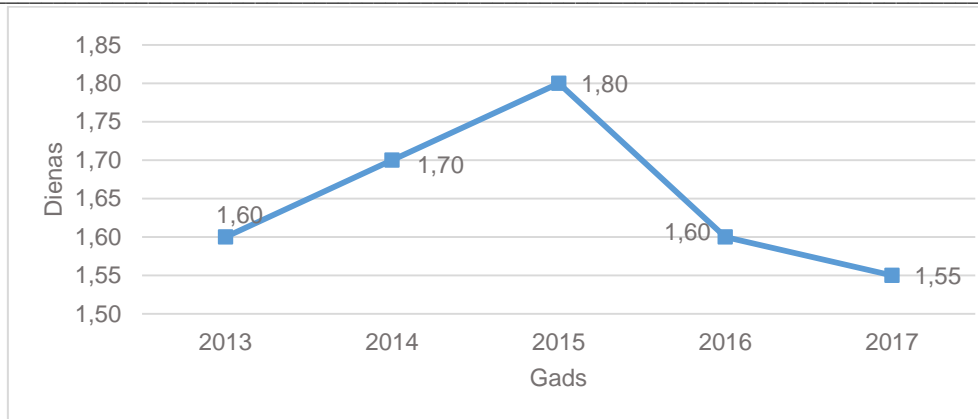
Rezultatīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-49.:

Attēls 6-49. Rīcībpolitikas 2.2 rezultātīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

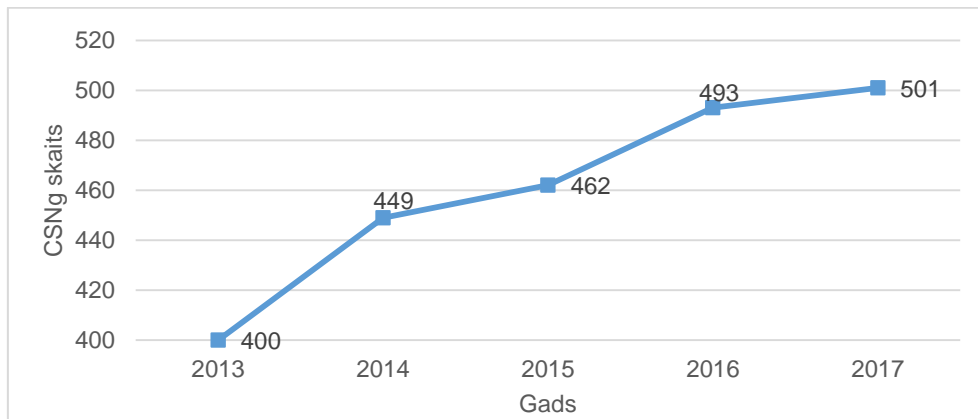
Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 1,33, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 67%. Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu vai neitrālu tendenci.

Tūristu vidējais uzturēšanās laiks pilsētā 2016.-2017. gadā samazinājies par 14%. Novērojama tendence, ka liela daļa viesu ierodas Liepājā, lai apmeklētu kādu kultūras pasākumu, pārnakšņo un jau nākamajā dienā dodas prom. Kopējais tūristu skaits šajā laikā palielinājies par 31%, taču vairums uzturas Liepājā tikai vienu nakti. Lai mainītu šo tendenci, būtu jāpilnveido tūrisma piedāvājums pilsētā, ieinteresējot atbraukušos viesus uzkavēties ilgāk. Skatīt attēlu 6-50.:

Attēls 6-50. Tūristu vidējais uzturēšanās laiks (dienas)
Avots: Uzraudzības ziņojums

Ceļu satiksmes negadījumu skaits 2016.-2017. gadā pieaudzis par 8,4%. Kā vienu no pieauguma iemesliem var minēt faktu, ka apdrošināšanas atlīdzības saņemšanai nepieciešama Valsts policijas izziņa, līdz ar to pat nelieli negadījumi (bez cietušajiem) tiek reģistrēti statistikā. Iespējams, objektīvākam novērtējumam nākotnē būtu vērts izdalīt smagos ceļu satiksmes negadījumus un primāri vērtēt to skaita dinamiku. Skatīt attēlu 6-51.:

Attēls 6-51. Ceļu satiksmes negadījumu (CSNg) skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

6.1.2.3 LIEPĀJAS EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA UN JAUNAS DARBA VIETAS

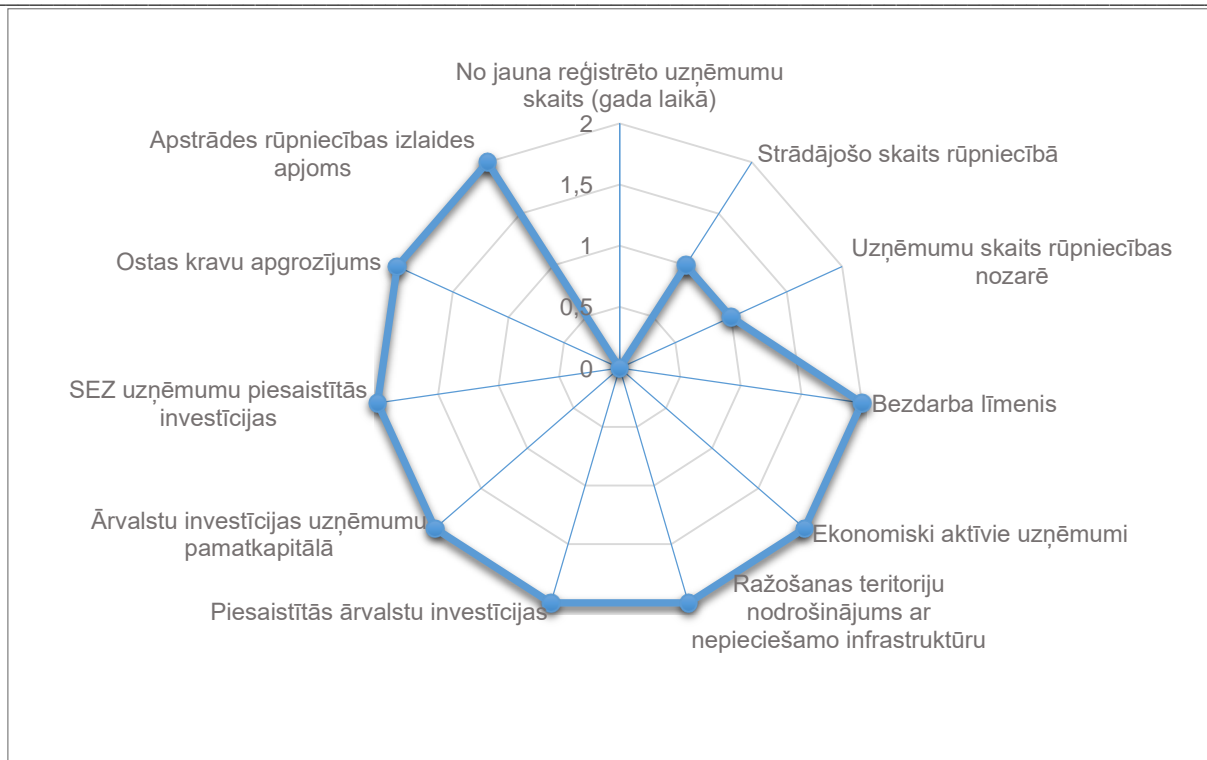
Attīstības virziens ietver divas rīcībpolitikas:

1) Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgās nozarēs (RP 3.1)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 11 RR (RR74-RR84). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 8 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 2 rādītājiem ir neitrāla tendence (vērtējums 1)
- 1 rādītājam ir negatīva tendence (vērtējums 0)

Rezultātīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-52.:

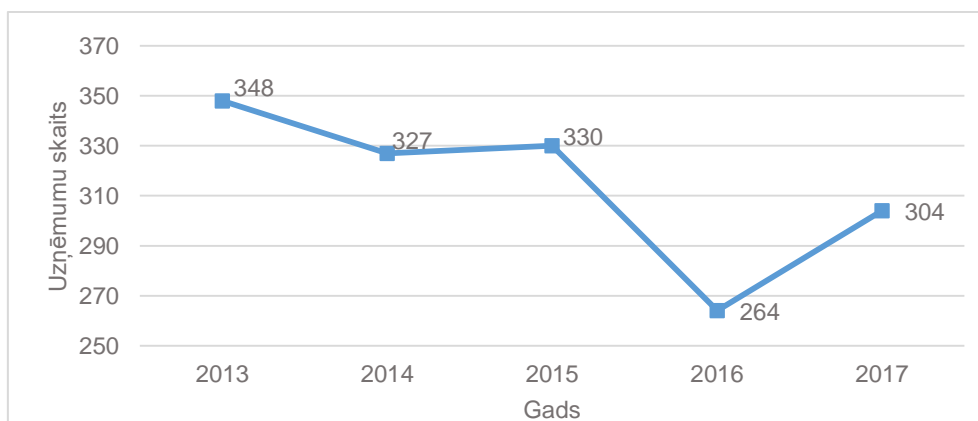

Attēls 6-52. Rīcībpolitikas 3.1 rezultātīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 1,64, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 82%.

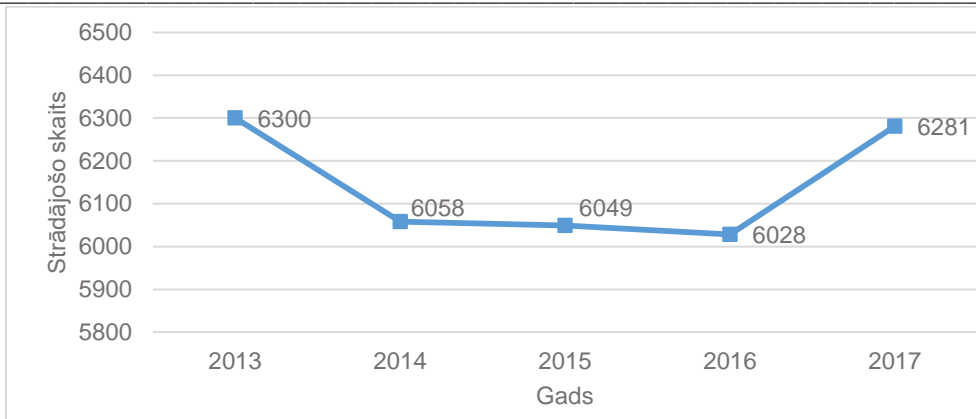
Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu vai neitrālu tendenci.

No jauna reģistrēto uzņēmumu skaits 2016. gadā samazinājās par 20%. Attīstības pārvalde samazinājumu skaidro ar vairākiem iemesliem - izmaiņas valsts likumdošanā (piemēram, uzņēmumam ir jāmaksā nodoklis 50 EUR/gadā arī tad, ja uzņēmums nav veicis saimniecisko darbību), ES fondu finansējuma nepieejamība komersantiem 2016. gadā, reģionālo biznesa inkubatoru programmas aizkavēšanās (LIAA Liepājas biznesa inkubators tika atklāts 2017. gada sākumā), esošo komersantu attīstība, nedibinot jaunus uzņēmumus un citi. 2017.gadā reģistrēto uzņēmumu skaits palielinājās par 15%, tomēr tas vēl arvien ir par 8% mazāks nekā 2015.gadā. Tai pat laikā jāatzīmē, ka visā Latvijā kopumā tendence ir līdzīga, bet samazinājums no 2015.-2017.gadam ir straujāks (24%). Skatīt attēlu 6-53.:

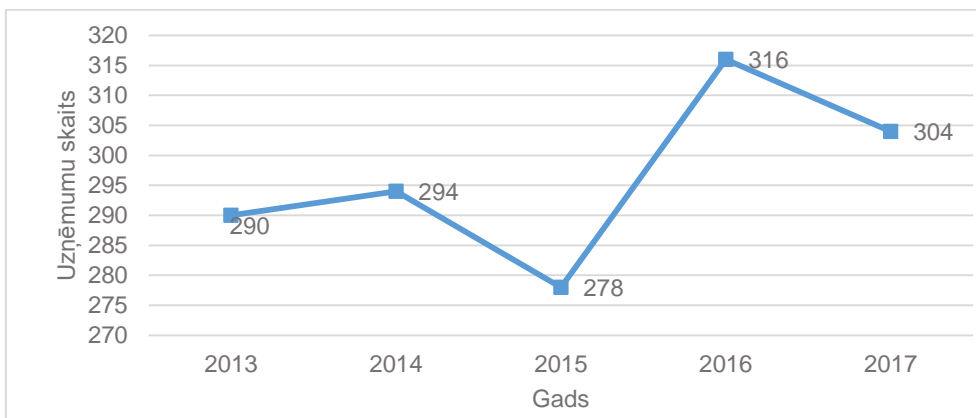
Attēls 6-53. No jauna reģistrēto uzņēmumu skaits
Avots: Uzraudzības ziņojums

Rūpniecības nozarē strādājošo skaits 2016. gadā samazinājās pavisam nedaudz (par 0,3%), ko ietekmēja AS "KVV Metalurģs" darbības izbeigšana, bet 2017. gadā strādājošo skaits pieauga par 4,2%. Tas nozīmē, ka kopumā rūpniecības nozare pilsētā attīstās veiksmīgi. Skatīt attēlu 6-54.:

Attēls 6-54. Strādājošo skaits rūpniecībā
Avots: Uzraudzības ziņojums

Rūpniecības nozares uzņēmumu skaita dinamika ir tieši pretēja strādājošo skaita dinamikai – 2016. gadā tas pieauga par 13,7%, bet 2017. gadā samazinājās par 3,8%. Uzraudzības ziņojumā minēts, ka dati ņemti no dažādiem avotiem, tāpēc iespējamas novirzes. Lai šo rādītāju varētu objektīvi novērtēt, būtu nepieciešams visam periodam iegūt ticamus un salīdzināmus datus no viena datu avota (vēlams CSP). Skatīt attēlu 6-55.:

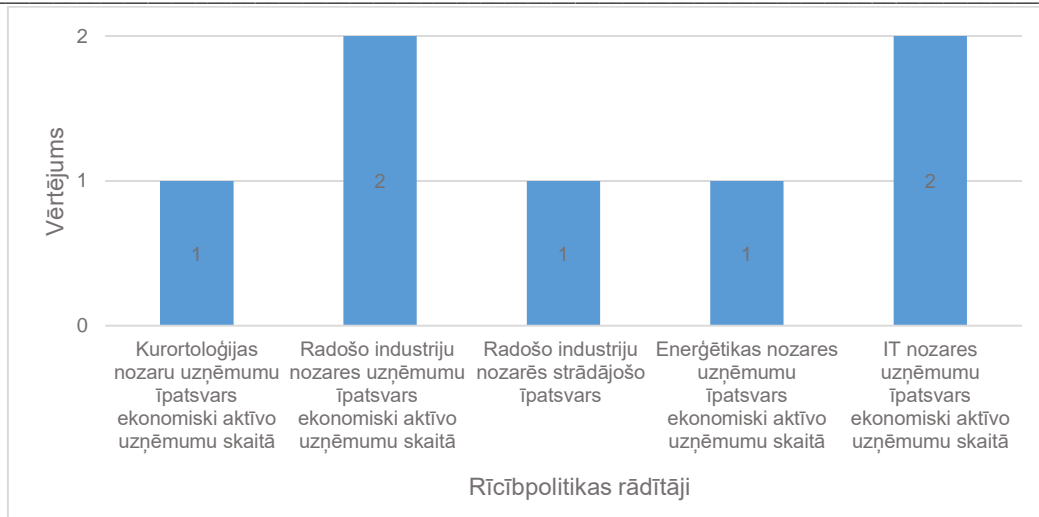
Attēls 6-55. Uzņēmumu skaits rūpniecības nozarē
Avots: Uzraudzības ziņojums

2) Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstība (RP 3.2)

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 5 RR (RR85-RR89). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 2 rādītājiem ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 3 rādītājiem ir neitrāla tendence (vērtējums 1)

Rezultātīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-56.

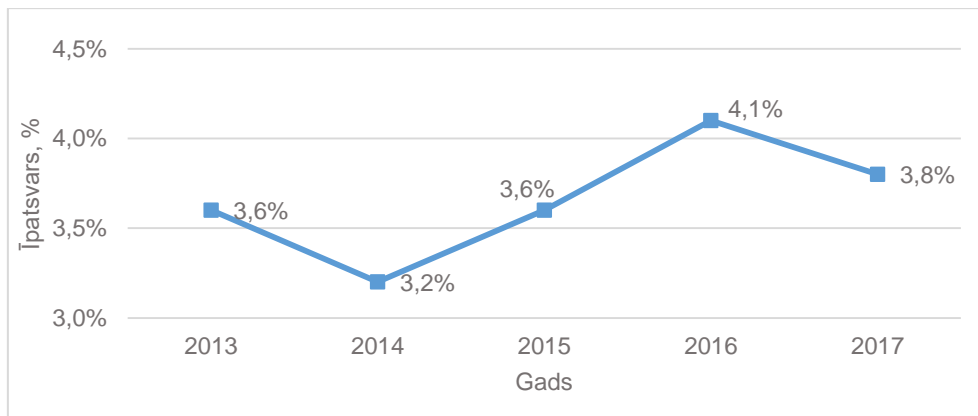

Attēls 6-56. Rīcībspolitikas 3.2 rezultātīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībspolitikas izpildes vērtējums ir 1,4, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 70%.

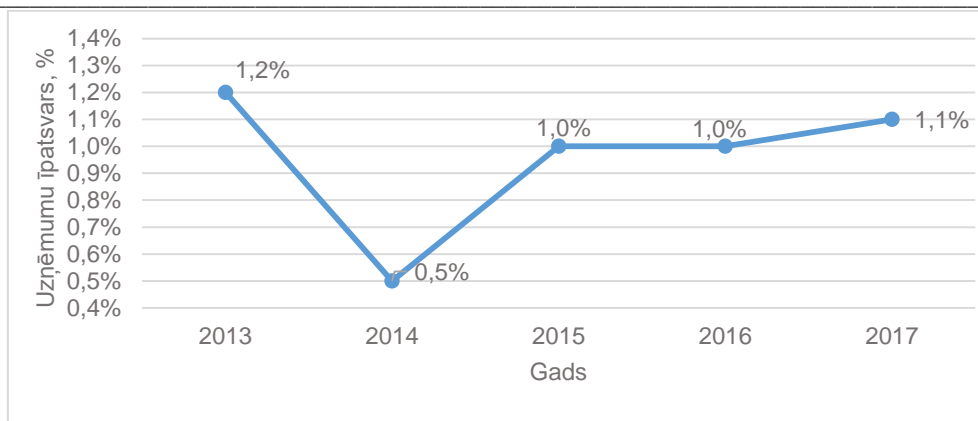
Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda neitrālu tendenci.

Radošo industriju nozarē strādājošo īpatsvars 2016. gadā pieauga no 2,6% līdz 4,1%, bet 2017. gadā samazinājās līdz 3,8%. Nozarē strādājošo skaits nesamazinās, bet ir pieaudzis kopējais strādājošo skaits, tāpēc nozares īpatsvars samazinājies. Tā kā pieaudzis arī nozares uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā, nozares attīstība kopumā vērtējama kā veiksmīga. Skatīt attēlu 6-57.:

Attēls 6-57. Radošo industriju nozarē strādājošo īpatsvars
Avots: Uzraudzības ziņojums

Enerģētikas nozares uzņēmumu īpatsvars 2015.-2017. gadā pieaudzis minimāli (no 1,0% līdz 1,1%). Tā kā pieaug gan enerģētikas nozares uzņēmumu skaits, gan kopējais uzņēmumu skaits, īpatsvars būtiski nemainās. Arī šīs nozares attīstība vērtējama pozitīvi. Skatīt attēlu 6-58.:

Attēls 6-58. Enerģētikas nozares uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā
Avots: Uzraudzības ziņojums

6.1.2.4 LIEPĀJAS SASNIEDZAMĪBA UN PILSĒTAS ATPAZĪSTAMĪBA

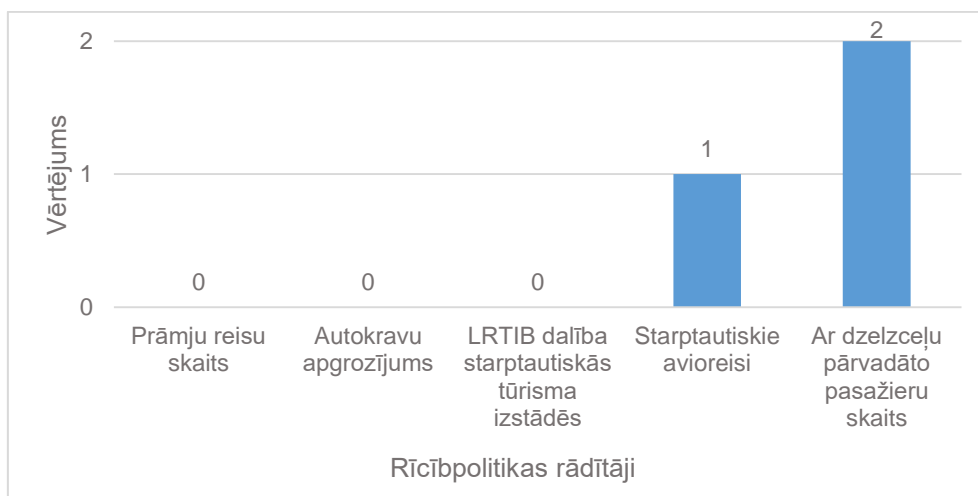
Attīstības virziens ietver vienu rīcībpolitiku:

- **Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība (RP 4.1)**

Rīcībpolitikas efektivitātes novērtējumam tiek izmantoti 5 RR (RR90-RR94). Izvērtējot uzraudzības ziņojumā dotās rezultātīvo rādītāju skaitliskās vērtības laika periodā līdz 2017. gadam, iegūti sekojoši rezultāti:

- 1 rādītājam ir pozitīva tendence (vērtējums 2)
- 1 rādītājam ir neitrāla tendence (vērtējums 1)
- 3 rādītājiem ir negatīva tendence (vērtējums 0)

Rezultatīvo rādītāju novērtējuma grafiks dots nākamajā attēlā 6-59.:

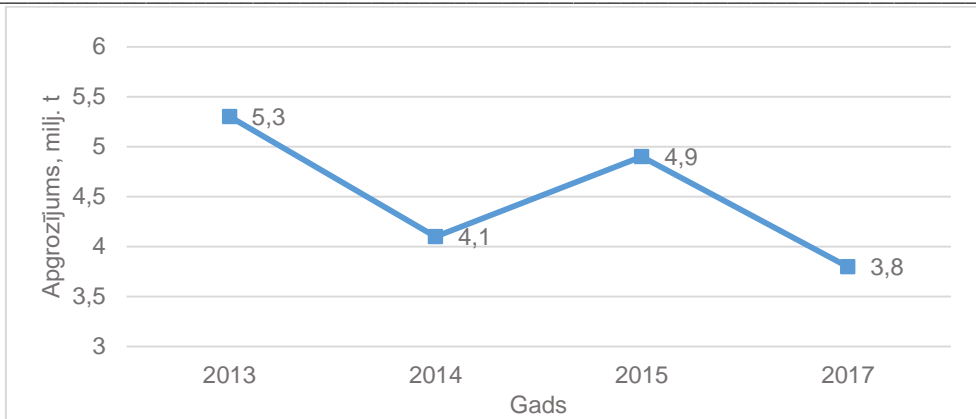
Attēls 6-59. Rīcībpolitikas 4.1 rezultātīvo rādītāju novērtējums
Avots: Izvērtējuma autori

Vidējais rīcībpolitikas izpildes vērtējums ir 0,6, kas nozīmē, ka mērķa sasniegšanas pakāpe ir 30%.

Saskaņā ar metodiku tika veikta padziļināta analīze rādītājiem, kas uzrāda negatīvu tendenci.

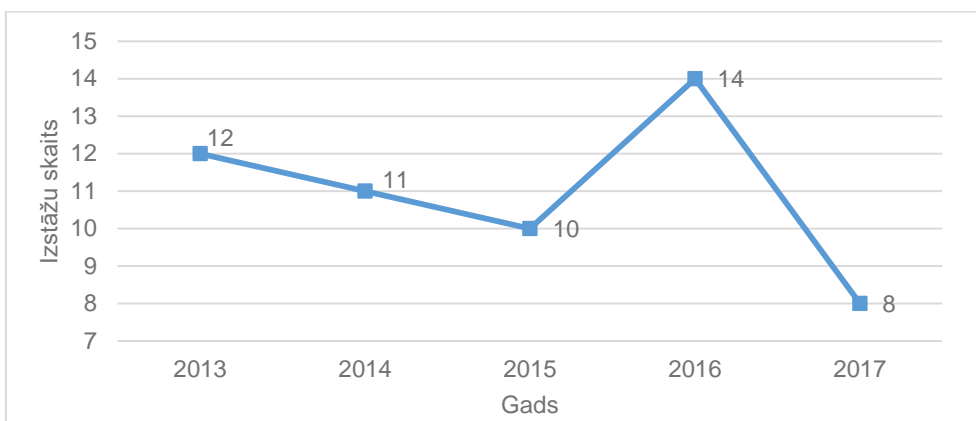
Prāmju līniju skaits 2017. gadā samazinājies no 2 uz 1. Lai gan samazinājies prāmju līniju skaits, izpildīto reisu skaits pieaudzis, jo prāmis Liepāja - Trāvēminde (Vācija) kursē piecas reizes nedēļā. Jautājums par jaunu prāmju līniju atvēršanu būtu jāvērtē, ņemot vērā pasažieru pieprasījumu pēc tām.

Autokravu apgrozījums 2015.-2017. gadā diezgan ievērojami samazinājies (par 22%). Uzraudzības ziņojumā nav sniegta informācija par samazinājuma iemesliem, tāpēc šajā jautājumā ir nepieciešama tālāka izpēte. Skatīt attēlu 6-60.:

Attēls 6-60. Autokravu apgrozījums (milj. t)
Avots: Uzraudzības ziņojums

LRTIB dalība starptautiskās tūrisma izstādēs 2016. gadā pieauga līdz 14, bet 2017. gadā samazinājās līdz 8. Samazinājums saistīts ar LIAA mārketinga stratēģijas maiņu, samazinot dalību ar nacionālo stendu starptautiskās izstādēs un dodot priekšroku citiem mārketinga instrumentiem. Ņemot vērā lielās izmaksas dalībai izstādēs, paredzams, ka arī nākotnē dalība izstādēs samazināsies. Līdz ar to, iespējams, turpmāk šis rezultatīvais rādītājs būtu jāmaina. Skatīt attēlu 6-61.

Attēls 6-61. LRTIB dalība starptautiskās tūrisma izstādēs
Avots: Uzraudzības ziņojums

6.1.2.5 SECINĀJUMI PAR RĪCĪBPOLITIKU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU SASNIEGŠANAS PAKĀPI

Iepriekšējās nodaļās aprakstītais rezultatīvo rādītāju novērtējums rāda, ka mērķu sasniegšanas pakāpe rīcībpolitikām ir ļoti dažāda – tā svārstās no 100% rīcībpolitikai 1.4 līdz 30% rīcībpolitikai 4.1.

Analizējot šos rezultātus, var izdarīt zināmus secinājumus par to, kuros attīstības virzienos darbs veicies labāk un kuros turpmākajos gados jāiegulda vairāk pūļu, lai rezultātus uzlabotu. Tomēr ne visi rādītāji objektīvi atspoguļo reālo situāciju – dažos gadījumos nav pieejami atbilstošie dati, citos rādītāju formulējums neatbilst pašreizējai situācijai un būtu jāmaina. Virknē gadījumu rādītāju skaits ir pārāk liels un labāku pārskatu par mērķu sasniegšanas pakāpi varētu iegūt, atsakoties no nebūtiskajiem rādītājiem un atstājot tikai dažus nozīmīgākos.

Pārskats par rīcībpolitiku mērķu sasniegšanas pakāpi redzams nākamajā tabulā 6-5.:

Tabula 6-5. AP2020 Rīcībpolitiku mērķu sasniegšanas pakāpe

Attīstības virzieni	RP Nr.	Rīcībpolitikas	Sasniegšanas pakāpe
(1) Liepājnieki un viņu labklājība	1.1	Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana	60%
	1.2	Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki	70%
	1.3	Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, tai skaitā - mūsdienīga un kvalitatīva kultūrizglītība, atpazīstami sasniegumi kultūrā, sportā un piederības sajūtas stiprināšana	66%
	1.4	Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem	100%
(2) Dzīves vide Liepājā	2.1	Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids	75%
	2.2	Iedzīvotājiem un tūristiem interesantas, draudzīgas publiskās telpas infrastruktūras uzlabošana	67%
(3) Liepājas ekonomikas attīstība un jaunas darba vietas	3.1	Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgās nozarēs	82%
	3.2	Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstība	70%
(4) Liepājas sasniedzamība un pilsētas atpazīstamība	4.1	Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība	30%

Avots: Izvērtējuma autori

6.1.3 RĪCĪBU IZNĀKUMA RĀDĪTĀJU SASNIEGŠANAS UN INVESTĪCIJU PLĀNA ĪSTENOŠANAS PAKĀPE

6.1.3.1 RĪCĪBU IZNĀKUMA RĀDĪTĀJI

RI pieraksti tiek veikti *MS Excel* datnē, kas ir izveidota uz Rīcību plāna bāzes, speciāli izveidotā datu bāzē tiešsaistes režīmā.

Katrai atbildīgajai struktūrvienībai, pašvaldības iestādei vai kapitālsabiedrībai ir pienākums (vismaz vienu reizi gadā) atskaitīties Attīstības pārvaldei par AP2020 rīcību veikšanas progresu par iepriekšējo periodu, veicot ierakstus datu bāzē par izpildi attiecībā uz plānotajām rīcībām.

Attīstības pārvalde uztur tiešsaistes formu, pieprasa datus un informāciju no atbildīgajiem par RI plānošanu un sasniegšanu un kontrolē rīcību izpildi.

Izvērtējuma autori analizēja LP datu bāzi "2018. gada Rīcību plāns ar izpildi," lai noteiktu rīcībās noteikto RI sasniegšanas pakāpi.

Analizējot datu ierakstus, tika konstatēts, ka

- tas satur 330 ierakstus;
- ieraksti ir veikti dažādās formās, ir gan aprakstoši, gan kvantificējami. Atbildīgās institūcijas ierakstus veic samērā brīvā formā, tādējādi ne vienmēr ir saskaņoti un izsekojami plānoto un sasniegto rezultātu pieraksti.

Tabulā 6-6. izlases veidā ir parādīta datu bāzes ierakstu dažādība, piemēram,

- ieraksts 1.1.2. (11.) ir kvantificēti gan plānotie, gan izpildes rezultāti; abi ir izteikti salīdzināmās mērvienībās (personas);
- ieraksts 1.3.3.(1.) nav sniegta informācija par plānoto, izpilde ir "nodrošināta Leļļu teātra uzturēšana";
- ieraksts 1.3.3.(3). Satur virkni darbību, plānotais rezultāts ir "ikdienas darbs".

Tabula 6-6. Ierakstu veidu dažādības piemēri Rīcību plāna izpildes datubāzē

Atsauce uz Liepājas pilsētas Attīstības programmas 2015-2020 pielikuma Nr.2.1. Rīcību plāns 2015-2020		Darbības ar atsauci uz ēkas/objekta adresi, pilsētas mikrorajonu	Rezultāts (skaitliskā izteiksmē)	
Rīcības ID	Rīcības nosaukums		Plānots	Izpilde
1.1.2.(11.)	Paplašināt iespējas vasaras nodarbinātībai un dažādu prasmju attīstīšanai	Vecuma grupa 15-19 gadi: projekts "Skolēnu nodarbinātība vasarā". Vecuma grupa 13-14 gadi: pašvaldības izveidotas darba vietas, finansējot skolēna un darbu vadītāja darba algas.	100 personas 250 personas	100 personas 250 personas
1.3.3.(1.)	Vairot Liepājas īpašo devumu Latvijas un starptautiskajā kultūras telpā (mūzikas, teātra, vizuālās mākslas u.tml. jomās)	Leļļu teātra uzturēšanas nodrošināšana	<i>nav sniegta informācija</i>	nodrošināta Leļļu teātra uzturēšana
1.3.3.(3.)	Nodrošināt kultūras dzīves izaugsmes tendencēm atbilstošu un pievilcīgu kultūras infrastruktūru	Veidot vizuāli estētiskākas, modernākas telpas, veikt telpās remontdarbus. Nodrošināt VUGD prasības, apsardzi LLBN telpās. Lielās zāles skatuves gaismošanas iekārtu tālāka modernizācija. Apskaņošanas iekārtu papildināšana un modernizācija. Skaņas un gaismas tehnikas digitalizēšana. (Liepājas Latviešu biedrības nams, Rožu laukums 5/6)	Ikdienas darbs	
2.1.5.(1.)	Īstenot Liepājas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānā (2014.-2020. gadam) paredzētās darbības	Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kas atrodas Dzērves ielā 13, Liepājā, energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi	Procesā	Procesā

Avots: AP2020 Rīcību plāns 2018. gadam ar izpildi

Datu bāzes ieraksti satur vēl papildu laukus, kā, piemēram, finansējuma avotus, sasaisti ar investīciju projektu, sasaisti ar Liepājas pilsētas politikajām vadlīnijām un pamatojumu, ja izpilde atšķiras no plānotā.

Tā kā šāda veida pierakstu sistēma tās dažādības dēļ neļauj viennozīmīgi konstatēt rīcību izpildi, Izvērtējuma autori nolēma analizēt tikai kvantificējamus rezultātus, kur pielietota vienāda atskaites sistēma mērvienībās un daudzumos gan plānotajiem, gan izpildes rādītājiem.

MS Excel datnē tika izveidota izlase pēc iepriekš minētajiem kritērijiem. No 330 ierakstiem analīzei tika izvēlēti 174 ieraksti jeb 52%.

Šiem ierakstiem tika vērtēta sasniegšanas pakāpe trijās kategorijās, salīdzinot ierakstus par plānoto un sasniegto rezultātu: "izpildīts", "daļēji izpildīts" vai "nav izpildīts".

Šādas analīzes rezultāti ir parādīti tabulā 6-7.:

Tabula 6-7. Rīcību iznākuma rādītāju analīzes kopsavilkums

Vērtējums	Ierakstu skaits	Procentos no analizētajiem ierakstiem
Izpildīts	139	80%
Daļēji izpildīts	19	11%
Nav izpildīts	16	9%
Kopā	174	100%

Avots: Izvērtējuma autori

Analizējot ierakstus, tika konstatēti vēl sekojoši aspekti par RI pierakstiem:

- 1) Virknē no ierakstiem rodas priekšstats, ka rīcības (jeb apakšrīcības) pārklājas, tādējādi papildus apgrūtinot RI izpildes statusa noteikšanu un datu apstrādi. Piemēram, rīcību apraksti 1.2.3 (6)., un 1.2.3.(6) pārklājas; kā arī 2.1.8.(3.) un 2.1.8.(4). Ierakstu pārklāšanās tabulā iezīmēta sliņpraksta veidā.

Kopā identificēti ap 20 šāda veida ieraksti no analizētās izlases, skatīt tabulu 6-8.:

Tabula 6-8. Pārklāšanās piemēri rīcību plāna izpildes ierakstos

Atsauce uz Liepājas pilsētas Attīstības programmas 2015-2020 pielikuma Nr.2.1. Rīcību plāns 2015-2020.		Darbības ar atsauci uz ēkas/objekta adresi, pilsētas mikrorajonu	Rezultāts (skaitliskā izteiksmē)	
Rīcības ID	Rīcības nosaukums		Plānots	Izpilde
1.2.3.(6.)	Nodrošināt sociālā jomā strādājošo speciālistu kvalifikācijas pilnveidi, tai skaitā e-prasmju un svešvalodu apguvi	1.2018.gadā nodrošināt apmācību programmu, atbilstoši Bāriņtiesu likuma 10.panta ceturtajai daļai. 2.Turpināt pilnveidot darbinieku kvalifikāciju, nodrošinot viņu daļību profesionālās pilnveidesursos un semināros. 3.Turpināt regulāri nodrošināt bāriņtiesas darbiniekiem supervīziju.	1. Bāriņtiesas loceklis-1 2. Speciālisti - 9 3. 11 speciālistiem 7 supervīzijas gadā	1. Bāriņtiesas loceklis - 1 2. 9 bāriņtiesā strādājošie speciālisti piedalījušies profesionālās pilnveidesursos 3. 11 speciālistiem nodrošinātas 7 supervīzijas
1.2.3.(6.)	Nodrošināt sociālā jomā strādājošo speciālistu kvalifikācijas pilnveidi, tai skaitā e-prasmju un svešvalodu apguvi	1. Laika periodā līdz 2020. gadam piedalīties LM projektā (SAM 9.2.1.1.) "Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās", apmācot sociālā darba speciālistus un veicot supervīziju. 2. Sociālā dienesta sociālā darba speciālistiem pilnveidot zināšanas un attīstīt prasmes, piedaloties kvalifikācijas celšanas apmācībās vismaz likumdošanas noteiktajā apjomā.	2 supervīziju grupas ~ 80 speciālisti	Projekta ietvaros realizētas 2 supervīziju grupas. Visi Sociālā dienesta sociālie darbinieki pilnveidojuši zināšanas un cēlušī savu kvalifikāciju – 79
2.1.8.(3.)	Pilnveidot publisko infrastruktūru (solīņi, atkritumu urnas, tualetes u.c.) pilsētvidē un pie populārākajiem tūrisma objektiem	Veikt tūrisma pakalpojumu un inventarizāciju, kā arī sastādīt sarakstu par tūrisma vides priekšlikumiem prioritārā secībā. Darboties un sastādīt plānu atbilstoši tūrisma attīstības redzējumam pilsētā.	Veikta tūrisma inventarizācija ar konkrētiem ieteikumiem.	Veikta tūrisma objektu un magnētu inventarizācija (1), sagatavoti priekšlikumi
2.1.8.(4.)	Nodrošināt tūrisma, vides objektu, sabiedrisko teritoriju un zaļumsaimniecības regulāru apsaimniekošanu.	Veikt tūrisma pakalpojumu inventarizāciju, kā arī sastādīt sarakstu par tūrisma vides priekšlikumiem prioritārā secībā. Darboties un sastādīt plānu atbilstoši tūrisma attīstības redzējumam pilsētā.	1 inventarizācija Priekšlikumu saraksts prioritārā secībā	Veikta tūrisma objektu un magnētu inventarizācija (1), sagatavoti priekšlikumi

Avots: Rīcību plāns 2018. gadam ar izpildi

- Virknē no ierakstiem var konstatēt, ka plānotās rīcības vairāk attiecas uz ikdienas darbu un nav raksturojamas kā attīstības rīcības. Piemēram, tūrisma informācijas biroja pienākums ir apkopot statistikas informāciju par tūrisma apmeklējumu (Rīcības ID 2.1.8.(2)) vai kopā ar Personāla daļu sagatavot amatu apraksta projekta paraugu (Rīcības ID 1.4.1.(4)). Analizētajā izlases kopā konstatētas vismaz 5 šādi gadījumi.
- Faktiski ieraksti atspoguļo gan rīcības, gan apakšrīcības un darbības, tādējādi veidojot grūti apstrādājamu un izsekojamu datu bāzi. Piemēram, ir divas rīcības ar vienādu identifikatoru: 1.2.3.(6.), tomēr katra no tām, neskatoties uz līdzībām, atšķiras, un otrais ieraksts pēc kārtas ar to pašu rīcības ID numuru (1.2.3.(6)) pēc būtības apraksta kādu no apakšrīcībām, kuru nākotnē, uzlabojot uzraudzības rādītāju sistēmu, varētu pārnest uz darbības līmeni.
- Nākotnē ieteicams mainīt šo formu, nodalot rīcības ar RI no apakšrīcībām un darbībām.

6.1.3.2 INVESTĪCIJU PLĀNA ANALĪZE

Investīciju plāna analīzei tika izmantots no LP saņemtais Liepājas pilsētas attīstības programmas 2015.–2020. gadam pielikums Nr. 2.2. INVESTĪCIJU PLĀNS, kurā informācija pēdējo reizi atjaunota 2019. gada 3. aprīlī.

Pavisam investīciju plānā iekļauti 263 projekti ar kopējo indikatīvo finansējumu 663,6 milj. EUR.

Vislielākā skaita investīciju projektu realizācijā iesaistīta Attīstības pārvalde (44 projekti), Kultūras pārvalde (27), Izglītības pārvalde (24), Vides, veselības un sabiedrības līdzdalības daļa (21), Sporta pārvalde (20) un Būvvalde (12).

Projektu realizācijai paredzētā finansējuma apjoms ir ļoti dažāds – sākot no 500 EUR līdz 79 milj. EUR. Desmit lielākie projekti pēc indikatīvā finansējuma apjoma redzami nākamajā tabulā. To kopējais apjoms ir 321 195 670 EUR jeb 48% no investīciju projektu kopējā indikatīvā finansējuma.

Tabula 6-9. TOP 10 investīciju projekti pēc finansējuma apjoma

Rangs	Projekta Nr.	Projekta nosaukums	Atbildīgā institūcija	Indikatīvais finansējums (EUR)	Tematika
1	Pr_203	Cietuma būvniecība	Tieslietu ministrija	79 000 000	3.1.4.
2	Pr_148	Multimodāla transporta koridora izbūve (Dienvidu pieslēgums Liepājas ostai 2.kārta)	Būvvalde	60 000 000	2.1.7.; 3.1.5.
3	Pr_145	Jauna saistītā ritošā sastāva iegāde	SIA „Liepājas tramvajs”	40 000 000	2.1.7.
4	Pr_88	Liepājas ostas ūdens infrastruktūras uzlabošana	LSEZ	31 700 000	3.1.5.
5	Pr_154	Grants seguma ielu asfaltēšana	Komunālā pārvalde	24 038 040	2.1.7.
6	Pr_289	Infrastruktūras attīstība SIA „Liepājas reģionālā slimnīca”	SIA „Liepājas Reģionālā slimnīca”	20 452 184	1.2.2.
7	Pr_30	Vispārīzglītojošo izglītības iestāžu iekštelpu modernizācija un ergonomiskas vides iekārtošana	Izglītības pārvalde	18 691 329	1.1.3.
8	Pr_156	Jauna tramvaja depo izbūve	SIA „Liepājas tramvajs”	17 020 000	2.1.7.
9	Pr_146	Tramvaja līnijas un pieguļošās teritorijas kompleksa rekonstrukcija	SIA „Liepājas tramvajs”	15 294 117	2.1.7.
10	Pr_37	Siltuma avotu rekonstrukcija	SIA „Liepājas enerģija”	15 000 000	2.1.5.

Avots: AP2020 pielikums 2.2 "Investīciju plāns"

Aplūkojot projektu dalījumu pēc plānotajiem realizācijas termiņiem, redzams, ka visvairāk projektu plānots pabeigt līdz 2020. gadam (42,6%) un līdz 2019. gadam (8,7%), bet ievērojamam skaitam projektu (32,2%) konkrēts realizācijas termiņš nav norādīts.

Investīciju projektu sadalījums pēc plānotā realizācijas termiņa redzams nākamajā tabulā.

Tabula 6-10. Investīciju projektu sadalījums pēc plānotā realizācijas termiņa

Nr. p.k.	Realizācijas termiņš	Projektu skaits	% no visiem
1	Līdz 2016. gadam	1	0,4%
2	Līdz 2017. gadam	5	1,9%
3	Līdz 2018. gadam	20	7,6%
4	Līdz 2019. gadam	23	8,7%
5	Līdz 2020. gadam	112	42,6%
6	Pēc 2020. gada	20	7,6%
7	Nav informācijas	82	31,2%
	Kopā	263	100%

Avots: AP2020 pielikums 2.2 "Investīciju plāns"

Analizējot projektus pēc to pašreizējā attīstības statusa, redzams, ka visvairāk projektu šobrīd ir realizācijas posmā (42,2%) vai plānošanas/ sagatavošanas posmā (39,5%).

Salīdzinoši neliela daļa projektu ir pabeigta vai daļēji pabeigta (pabeigta kāda no plānotajām projekta komponentēm) – tikai 4,9%. Ievērojot, ka līdz 2018. gadam bija plānots pilnībā pabeigt 9,9% no visiem projektiem, varam secināt, ka projektu realizācija kopumā atpaliek no grafika. Vēl mazāks ir pilnībā vai daļēji realizēto projektu investīciju apjoms – tikai 1,2% no visu plānoto projektu kopējā finansējuma.

Investīciju projektu sadalījums pēc statusa redzams nākamajā tabulā.

Tabula 6-11. Investīciju projektu sadalījums pēc realizācijas statusa

Nr. p.k.	Projekta statuss	Projektu skaits	% no visiem	Finansējums (EUR)	% no visiem
1	Plānots/sagatavošanā	104	39,5%	329 033 069	49,6%
2	Realizācijā	111	42,2%	272 531 056	41,1%
3	Daļēji pabeigts	5	1,9%	7 578 248	1,1%
4	Pabeigts	8	3,0%	769 394	0,1%
5	Netiks realizēts	2	0,8%	509 628	0,1%
6	Nav informācijas	33	12,5%	53 169 602	8,0%
Kopā		263	100%	663 590 997	100,0%

Avots: AP2020 pielikums 2.2 "Investīciju plāns"

Analizējot investīciju projektus pēc atbilstošajiem attīstības virzieniem un rīcībpolitikām, redzams, ka lielākais skaits projektu (163 projekti jeb 59%) atbilst attīstības virzienam "Liepājnieki un viņu labklājība", seko "Dzīves vide Liepājā" (80 projekti jeb 29%) un "Liepājas ekonomikas attīstība un jaunas darba vietas" (33 projekti jeb 12%). Savukārt pēc finansējuma apjoma vislielākais ieguldījums plānots attīstības virzienam "Dzīves vide Liepājā" (281,3 milj. EUR jeb 39%) un "Liepājas ekonomikas attīstība un jaunas darba vietas" (228,9 milj. EUR jeb 31%). Attīstības virzienam "Liepājas sasniedzamība un pilsētas atpazīstamība" paredzēti tikai 2 projekti ar kopējo finansējumu 8,2 milj. EUR, kas sastāda 1% no kopējām investīcijām.

Aplūkojot atsevišķu rīcībpolitiku realizācijai plānotos projektus, vislielākais finansējums paredzēts rīcībpolitikai 2.1 "Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids" (253,7 milj. EUR jeb 33%) un 3.1 "Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgajās nozarēs" (209,4 milj. EUR jeb 27%), bet vislielākais projektu skaits rīcībpolitikai 1.1 "Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana" (68% projekti jeb 23%).

Jāņem vērā, ka daļa projektu tiek attiecināti uz vairākiem attīstības virzieniem un rīcībpolitikām, tāpēc tabulas 6-12 4 rindu kopsumma ir lielāka nekā investīciju plāna kopsumma.

Tabula 6-12. Investīciju projektu sadalījums pēc attīstības virzieniem un rīcībpolitikām

Nr.	Attīstības virziens/ Rīcībpolitika	Projektu skaits	% no visiem	Finansējums (EUR)	% no visiem
1	Liepājnieki un viņu labklājība	163	59%	210 646 013	29%
1.1	Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana	68	23%	120 913 723	16%
1.2	Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki	55	18%	56 408 000	7%
1.3	Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas	49	16%	69 311 335	9%
1.4	Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem	8	3%	8 210 882	1%
2	Dzīves vide Liepājā	80	29%	281 333 898	39%
2.1	Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids	58	19%	253 741 241	33%
2.2	Liepājas iedzīvotājiem un viesiem pievilcīgas publiskās infrastruktūras attīstība	26	9%	27 064 076	4%
3	Liepājas ekonomikas attīstība un jaunas darba vietas	33	12%	228 913 529	31%
3.1	Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgajās nozarēs	18	6%	209 352 580	27%
3.2	Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstīšana	16	5%	18 247 889	2%
4	Liepājas sasniedzamība un pilsētas atpazīstamība	2	1%	8 200 000	1%
4.1	Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība	2	1%	8 200 000	1%

Avots: AP2020 pielikums 2.2 "Investīciju plāns"

Papildus iepriekš minētajam, noderīgu informāciju varētu iegūt, analizējot investīciju projektu finansējuma avotus. Diemžēl šobrīd šādu analīzi nav iespējams veikt, jo investīciju plānā nav norādīts projektu finansējuma sadalījums

pa dažādiem finansējuma avotiem, turklāt ne visiem projektiem, kuru finansējums plānots no ES fondu līdzekļiem, norādīts ES fondu finansējuma apjoms.

6.2 AP2020 MĒRĶU SASNIEGŠANAS IZVĒRTĒJUMA SECINĀJUMI

Šajā nodaļā ir apkopoti secinājumi par attīstības programmas mērķu sasniegšanas izvērtējumu, kuri balstās uz 6.nodaļā veikto analīzi.

Secinājumi attiecībā uz attīstības rādītāju izpildi

- Četriem (4) no astoņiem (8) jeb 50% AR izvirzītās vidusposma normatīvās vērtības ir sasniegtas. Trīs (3) no tiem ir ekonomiska rakstura un viens (1) – demogrāfiska rakstura rādītājs. Lielākais normatīvās vērtības izpildes pārsniegums fiksēts rādītājam “Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.” - 14,2%.
- Trīs (3) rādītāju - divu demogrāfisko (2) un viena (1) ekonomiskā rādītāja - nepilnīga izpilde konstatēta ne tikai uz vidusposma izvērtējuma atskaites gadu, bet uzrāda noturīgu nelabvēlīgas dinamikas tendenci visā apskatāmajā laika periodā. Lielākā negatīvā novirze ir konstatēta AR “IIN ieņēmumi uz 1 iedz.”, kura faktiskā vērtībā no atskaites gada normatīvās vērtības atpaliek par 13,7%. Tālāk pēc novirzes apmēra seko rādītājs “Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits”, norādot uz ekonomiski nozīmīgāko cilvēkresursu izsīkšanas problēmu. Šīs vecuma grupas iedzīvotāju skaita samazināšanās ir pamatcēlonis arī otra demogrāfiskā rādītāja – iedzīvotāju kopskaita – nelabvēlīgai dinamikai.
- AR “Pakalpojumu sfēras darbavietu īpatsvars kopējā darbavietu skaitā” 2017. gada faktiskā izpilde nenozīmīgi atpaliek no normatīvās vērtības. Rādītāja izmaiņu dinamika liecina par augstu potenciālu 2020. gadā sasniegt AP2020 mērķa vērtību.

Detalizēta attīstības rādītāju mērķa lielumu sasniegšanas pakāpe ir parādīta tabulā 6-3.

Vidusposma izvērtējuma ietvaros veikta padziļināta negatīvo noviržu cēloņu analīze diviem rādītājiem (skat. tabulu 6-4.):

- Kopējais un darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaits;
- IIN ieņēmumi uz 1 iedz.

Secinājumi attiecībā uz rīcībpolitiku rezultatīvajiem rādītājiem

Rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju novērtējums rāda, ka mērķu sasniegšanas pakāpe rīcībpolitikām ir ļoti dažāda – tā svārstās no 100% rīcībpolitikai 1.4 līdz 30% rīcībpolitikai 4.1. Rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju sasniegšanas pakāpe ir parādīta tabulā 6-5., kura parāda, kurās rīcībpolitikās darbs ir veicies labāk un kuros turpmākajos gados jāiegulda vairāk pūļu, lai rezultātus uzlabotu.

Tomēr ne visi rādītāji objektīvi atspoguļo reālo situāciju – dažos gadījumos nav pieejami atbilstošie dati, citos rādītāju formulējums neatbilst pašreizējai situācijai un būtu jāmaina. Virknē gadījumu rādītāju skaits ir pārāk liels un labāku pārskatu par mērķu sasniegšanas pakāpi varētu iegūt, atsakoties no nebūtiskajiem rādītājiem un atstājot tikai dažus nozīmīgākos.

Secinājumi attiecībā uz rīcību iznākuma rādītājiem

Rīcību plānā ar izpildi vērojama liela pierakstu veikšanas dažādība, kura neļauj viennozīmīgi konstatēt rīcību izpildi. Izvērtējuma autori analizēja tikai kvantificējamus rezultātus, kur bija pielietota vienāda atskaites sistēma mērvienībās un daudzumos gan plānotajiem, gan izpildes rādītājiem.

Izlases veidā tika analizēti 52% no ierakstiem; no šiem

Šiem ierakstiem tika vērtēta sasniegšanas pakāpe trijās kategorijās, salīdzinot ierakstus par plānoto un sasniegto rezultātu. Tika iegūti šādi rezultāti:

- “izpildīts” – 80% no analizētajiem ierakstiem,
- “daļēji izpildīts” 11% no analizētajiem ierakstiem,
- “nav izpildīts” – 9% no analizētajiem ierakstiem.

Secinājumi attiecībā uz Investīciju plāna realizāciju

Visvairāk projektu šobrīd ir realizācijas posmā (42,2%) vai plānošanas/ sagatavošanas posmā (39,5%). Salīdzinoši neliela daļa projektu ir pabeigta vai daļēji pabeigta (pabeigta kāda no plānotajām projekta komponentēm) – tikai 4,9%. Ievērojot, ka līdz 2018. gadam bija plānots pilnībā pabeigt 9,9% no visiem projektiem, varam secināt, ka projektu realizācija kopumā atpaliek no grafika.

Pilnībā vai daļēji realizēto projektu investīciju apjoms ir tikai 1,2% no visu plānoto projektu kopējā finansējuma (skat. tabulu 6-11.).

7. AP2020 UZRAUDZĪBAS SISTĒMAS IZVĒRTĒJUMS UN IETEIKUMI UZLABOJUMIEM

7.1 TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI

7.1.1 TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU IZVĒRTĒJUMA REZULTĀTI

Pētot AR ietvaru, tika konstatēta virkne nepilnību, kas Izvērtējuma autoru skatījumā ierobežo pilnvērtīgu attīstības virzības uzraudzību:

Tabula 7-1. Izvērtējuma rezultātā identificētās AR nepilnības

Nr.	Nepilnība	Paskaidrojums
1.	Demogrāfiskie AR, kas esošajā AP2020 izteikti absolūtā izteiksmē, pilnvērtīgāk atspoguļotu attīstības virzību, ja tiktu izteikti relatīvā izteiksmē vai dinamikā	<p>Piemēram, darbības vecuma iedzīvotāju skaita rādītājs paredzēts pilsētas ekonomiskās dzīvotspējas jeb demogrāfiskās slodzes noteikšanai, tāpēc rādītājs šo aspektu pilnīgāk parāda attiecībā pret kopējo iedzīvotāju skaitu. Tas attiecas arī uz pirms-darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita rādītāju, kas parāda pilsētas paaudžu nomaiņas potenciālu – tam jābūt attiecinātam pret vecuma kategoriju, kurai ir aktuāls pozitīvs tautas ataudzes saldo, tātad, darbības vecuma iedzīvotāju kategoriju.</p> <p>Iedzīvotāju skaits savukārt kalpo kā sabiedrības vispārējās apmierinātības ar Liepājas nodrošinātiem dzīves apstākļiem indikators, kas atspoguļojas sabiedrības pārstāvju uzvedībā (piemēram, iedzīvotāju skaita samazinājums emigrācijas rezultātā norāda uz sabiedrības neapmierinātību ar pilsētas dzīves vidi, tāpēc iedzīvotājiem piemīt tieksme pārcelties uz teritoriju ar labvēlīgākiem dzīves apstākļiem). Līdz ar to, pilnīgāk iedzīvotāju apmierinātības pakāpi šis rādītājs atspoguļotu, ja tiktu izteikts kā iedzīvotāju skaita izmaiņas noteiktā laika periodā.</p>
2.	Atsevišķu rādītāju starpā pastāv tieša funkcionāla sakarība jeb kolinearitāte	<p>Rādītāju kolinearitāte apgrūtina to sniegtās informācijas uztveri, jo funkcionāli saistītos rādītājus nepieciešams pētīt vienlaicīgi un sistemātiski, tādējādi radot lieku laika patēriņu, un samazina rādītāju individuālo piesaistību.</p> <p>Aprakstītā īpašība ir izteikti raksturīga trim AP2020 demogrāfiskiem AR: kopējam iedzīvotāju skaitam, darbības vecuma iedzīvotāju skaitam, pirms-darbspējas vecuma iedzīvotāju skaitam.</p>
3.	Nav dots pamatojums AR sistēmā noteiktajam bāzes gada un vidējā termiņā sasniedzamās vērtības izmaiņu tempam	<p>Izvērtējuma autoriem ir saprotams, kāpēc AP2020 izstrādātāji paredzēja negatīvu tendenci demogrāfisko AR normatīvajām vērtībām (atbilst uz AP2020 sagatavošanas brīdi vispārzināmai demogrāfiskās dinamikas prognozei valstī), tādējādi norādot uz pašvaldības ierobežotajām iespējām mazināt iedzīvotāju skaita samazināšanos pilsētā. Tāpat ir saprotams pozitīvās tendences uzstādījums pārējiem AR (rādītāji pozitīvi korelē ar labklājību, un tiem piemīt labvēlīga vēsturiskā tendence).</p> <p>Tomēr, uzstādot kvantitatīvus mērķus, skaidri jānorāda, uz kādu apsvērumu pamata tika noteikta attiecīgā rādītāja izmaiņu amplitūda. Pamatojumam jārada pārliecība par rādītāju mērķa vērtību atbilstību pašvaldības reālajām ietekmes spējām, kā arī būtu pietiekami ambiciozi, lai motivētu pašvaldību ar pieejamo resursu apjomu panākt pēc iespējas vērienīgāku rezultātu.</p>
4.	Sasniedzamo rādītāju vērtības netiek ņemts vērā konkurējošu teritoriju aspekts	<p>Tā kā Liepājas ilgtermiņa attīstības vīzija paredz orientēšanos uz pilnvērtīgas dzīves vides nodrošināšanu tās iedzīvotājiem, jāsaprot, ka Liepāja no indivīda skatpunkta ir tikai viena no daudzām dzīvesvietas alternatīvām Latvijā. Līdz ar to Liepāja atrodas pastāvīgas konkurences apstākļos par iedzīvotāju noturēšanu un piesaistīšanu ar citām dzīvesvietām.</p> <p>No tā izriet, ka Liepājas AR jāsalīdzina ar teritorijām, kuras Liepājai rada lielākas emigrācijas draudus, piemēram, pārējās Latvijas lielākās pilsētas, vai, šaurāk, tās valsts lielpilsētas, kurām ir tieša pieeja jūrai, piešķirts kūrorta statuss, funkcionē osta vai, kuras citādi līdzīgas Liepājai.</p>

Nr.	Nepilnība	Paskaidrojums
5.	Apšaubāma ir nepieciešamība pēc AR "Pakalpojumu sfērā strādājošo īpatsvars kopējā strādājošo skaitā"	<p>Saskaņā ar LP pārstāvju sacīto, šī rādītāja mērķis bija uzraudzīt pilsētas tautsaimniecības diversifikācijas (dažādības) pakāpi, kas ir viens no ekonomiskās stabilitātes priekšnoteikumiem. Tomēr šajā sakarā ir jāatzīmē vairāki kritiski aspekti.</p> <p>Pirmkārt, šis rādītājs pats par sevi neļauj spriest par reģionālās ekonomikas diversifikācijas pakāpi, ņemot vērā izraudzītās tautsaimniecības nozares (pakalpojumi un rūpniecība). Šim mērķim labāk noderētu detalizētāka saimnieciskās darbības veidu klasifikācijas sistēma, piemēram, Eiropas Kopienas saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija (NACE red. 2).</p> <p>Otrkārt, draudus ekonomiskajai stabilitātei galvenokārt rada eksportējošās nozares, kuras pakļautas augstiem pieprasījuma svārstību riskiem starptautiskajos tirgos, tāpēc šim diversifikācijas rādītājam būtu jāietver vienīgi šīs tirgojamās nozares.</p> <p>Treškārt, rādītāja specifiskais raksturs liek spriest, ka tas vairāk iederētos ekonomiskā segmenta rezultatīvo rādītāju kopā.</p> <p>Kopumā, ņemot vērā Liepājas pilsētas reģiona ekonomikas relatīvi nelielos apjomus Baltijas jūras metropoļu kontekstā, no ekonomiskās izaugsmes veicināšanas skatupunkta tai būtu vairāk jāfokussējas nevis uz tautsaimniecības diversifikāciju, bet gan uz resursu specializāciju tās konkurētspējīgākajās nozarēs, līdz ar to nav saprotams, kāpēc diversifikācija, iekļaujot AR, tiek vērtēta augstāk par specializāciju.</p>

Avots: Izvērtējuma autori

7.1.2 TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU PILNVEIDOŠANAS IETEIKUMI

Tabulā 7-1 apkopotie AR izvērtējuma rezultāti nodrošina informatīvo bāzi šīs rādītāju sistēmas pilnveidošanas priekšlikumu izstrādei. Turpmāk dots izstrādāto priekšlikumu apkopojums:

7.1.2.1 ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU UN STRATĒĢISKO MĒRĶU NODALĪŠANA

Sākotnēji LP pārstāvji izteica vajadzību pēc AR rādītāju pārstrādes un to semantiskās piesaistīšanas vidējā termiņa mērķiem. Tomēr izvērtējuma gaitā izvērtējuma autori atnāca pie atziņas, ka saskaņā ar VARAM konceptu AR ir paredzēti kā universāls indikatoru kopums, kas kalpo vispārējai jebkuras pašvaldības attīstības virzības uzraudzībai. Vadoties no tā, tika pieņemts lēmums atteikties no ieceres AR piesaistīt konkrētiem attīstības virzieniem, šo lomu atvēlot funkcionāli elastīgākajiem rezultatīvajiem rādītājiem.

7.1.2.2 ESOŠO ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJU AIZVIETOŠANA AR TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS INDEKSA (TAI) RĀDĪTĀJIEM

Runājot par iepriekš identificētajiem AP2020 AR trūkumiem, to vienlaicīgai risināšanai spēkā esošos AR ieteicams aizvietot ar VRAA uzturēto Teritorijas attīstības indeksa (TAI) indikatoru sistēmu (indeksa republikas pilsētu apakškategorijai). Šis Latvijas Statistikas institūta 2000. gadā izstrādātais indekss sastāv no 8 rādītājiem¹²:

- Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz., (svars – 0.25);
- Bezdarba līmenis, %, (svars – 0.15);
- Trūcīgo personu īpatsvars iedz. kopskaitā, %, (svars – 0.1);
- Kopējais noziedzīgo nodarījumu skaits uz 1000 iedz., (svars – 0.05);
- Dabiskās kustības saldo uz 1000 iedz., (svars – 0.1);
- Ilgtermiņa migrācijas saldo uz 1000 iedz., (svars – 0.1);
- Iedzīvotāju skaits virs darbības vecuma uz 1000 darbības vecuma iedz., (svars – 0.05);
- Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedz., EUR, (svars – 0.2).

Šie rādītāji funkcionāli raksturo vietējo māsasaimniecību iztikas potenciālu (rādītāji a, b, c), tautsaimniecības dzīvotspēju (g), pašvaldības finansiālo pašpietiekamību (h), sociālās vides labvēlību (d) un uzvedībā balstīto apmierinātību ar vispārējiem dzīves apstākļiem teritorijā (e, f).

Aplūkojot TAI potenciālu, iepriekš minēto AR nepilnību novēršanā, tad, kā redzams, izmantotie rādītāji ietver tikai relatīvus un dinamiskus sociāli-ekonomisko izmaiņu aspektus un rādītāju starpā nepastāv tieša kolinearitāte. TAI vērtības pēc vienotas metodoloģijas tiek apkopotas visām republikas pilsētām, tāpēc pastāv iespēja Liepājas rādītājus ērti salīdzināt ar pārējām republikas pilsētām. Papildus tam, ja vidējā termiņa sasniedzamo rādītāju mērķi nosaka attiecībā pret republikas pilsētu vidējo līmeni¹³, atkrīt vajadzība pēc laukietilpīgas rādītāju kvantitatīvo mērķa vērtību noteikšanas.

¹² Teritorijas attīstības indekss. Pieejams vietnē: http://www.vraa.gov.lv/lv/publikacijas/attistibas_indeks/

¹³ Līdzīgi kā rādītājam "IIN ieņēmumu apjoms uz 1 iedz." spēkā esošajā AP2020

Papildus iepriekš minēto nepilnību novēršanai – TAI iestrāde Liepājas attīstības programmas uzraudzības sistēmā sniegs papildu ieguvumus:

- Rādītāju sistēmas metodoloģiskā pamatotība;
- Pašvaldības resursu ietaupījums, uzticot AR izpildes datu apkopošanu, apstrādi, izmaiņu ieviešanu (piemēram, administratīvi-teritoriālās reformas rezultātā) VRAA;

Neraugoties uz minētajiem ieguvumiem, šī priekšlikuma ieviešana ir saistīta arī ar zināmiem apgrūtinājumiem, ko lielākoties rada atšķirības VRAA un LP izmantotajos datu avotos. VRAA TAI sastādīšanā izmanto reģionālās attīstības indikatoru moduļa (RAIM) datus, kuru vērtības pēc LP pārstāvju teiktā būtiski atšķiras no LP izmantotajiem CSP un pašvaldības iestāžu apkopotajiem datiem. Turklāt pastāv uzskats, ka CSP dati ir uzticamāki, respektīvi, precīzāk atspoguļo reālo situāciju. Tāpēc saprotamas ir LP speciālistu bažas par nesapratni, kas var rasties interesentiem salīdzinot, piemēram, ikgadējā budžeta likumprojekta pielikumā esošā sociāli-ekonomiskās situācijas apskata datus ar attīstības uzraudzības rādītāju datiem.

Šīs problēmas risināšanai Izvērtējuma autori piedāvā upurēt ieguvumus no datu apstrādei veltīto pašvaldības resursu ietaupījuma, un pagaidu risinājumam pašvaldībai patstāvīgi apkopot datus no uzticamiem avotiem tiem rādītājiem, kur RAIM informācija rada šaubas. Šim risinājumam iespējamas divas alternatīvas:

- Taupīgāka risinājuma alternatīva būtu patstāvīgi apkopot datus tikai par Liepāju, salīdzinājumam ar citām republikas pilsētām izmantojot VRAA sagatavotos indeksus, kas, lai arī ļauj veikt salīdzinājumu ar pārējām pilsētām, taču liedz lasītājam iepazīties ar indeksos ietvertu rādītāju izejas vērtībām (pirms sareizināšanas ar rādītāju svāriem).
- Kardinālāks risinājums būtu patstāvīgi apkopot datus par visām republikas pilsētām, kas no vienas puses prasītu papildu resursus, bet no otras puses dotu iespēju veikt detalizētāku rādītāju snieguma salīdzinošo analīzi ar visām republikas pilsētām.

Ilgtermiņā Liepājai sadarbībā ar pārējām ieinteresētajām lielo pilsētu pašvaldībām būtu nacionālā līmenī jāaktualizē nepieciešamība pēc unificētas datu bāzes sistēmas, ko ekspluatētu visas sabiedriskā sektorā institūcijas.

7.2 RĪCĪBPOLITIKU REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

Analizējot RR uzraudzības sistēmas kontekstā, esam nonākuši pie šādiem secinājumiem:

- RR novērtēšanu apgrūtina lielais rādītāju skaits vienas rīcībpolitikas ietvaros;
- Nākotnē ieteicams noteikt dažus galvenos rīcībpolitiku rādītājus katrai rīcībpolitikai, izvairoties no daudzu rādītāju lietošanas (piemēram, 18 rādītāji ir pārāk daudz vienai rīcībpolitikai). Ja arī ir nepieciešamība veidot vairākus RR vienai rīcībpolitikai, tad no tiem labāk ir veidot vienotu indeksu vai prioritizēt rādītājus;
- Kopumā RR objektīvi parāda mērķu sasniegšanas pakāpi un attīstības tendences dažādu rīcībpolitiku realizācijā;
- Ne visos gadījumos RR objektīvi atspoguļo attīstības mērķu sasniegšanas pakāpi neveiksmīgi izvēlētu RR dēļ (piemēram, RR 4.1.);
- Dažu rīcībpolitiku RR dublē viens otru, tas prasa daudz darba rezultātu apkopošanā un apgrūtina attīstības tendenču novērtēšanu;
- Dažos gadījumos dati par RR izpildi iegūti no dažādiem avotiem, līdz ar to tendences grūti nosakāmas (piemēram, rūpniecības uzņēmumu skaits);
- Dažiem RR trūkst datu objektīvam izvērtējumam, vai esošie dati nav kvantificējami (piemēram, iedzīvotāju aptaujas);
- Daži RR zaudējuši aktualitāti un būtu jāmaina (piemēram, LRTIB dalība tūrisma izstādēs);
- Izvēloties RR nākošajai attīstības programmai, rūpīgi jāizvērtē iegūtie rezultāti un jāizvēlas mazāks skaits precīzi izmērāmu RR, kas iespējami tieši norāda uz mērķu sasniegšanas pakāpi.

7.3 RĪCĪBU IZNĀKUMA RĀDĪTĀJI UN INVESTĪCIJU PLĀNS

LP Rīcību plāns satur gan rīcības, gan darbības, kas kopumā veido sadrumstalotu struktūru, 2018. gada rīcības plānā (kopā ar ierakstiem par izpildi 2017. gadā) ir apmēram 330 ieraksti. Nākotnē LP vēlas uzlabot rīcību plāna pārskatāmību un struktūru, lai atvieglotu rīcību uzraudzības procesu.

Analizējot RI, uzraudzības sistēmas kontekstā tika konstatēts sekojošais:

1. Rīcību plānā tiek faktiski atspoguļotas gan rīcības, gan apakšrīcības, un darbības, tādejādi veidojot grūti apstrādājamu un izsekojamu datu bāzi.

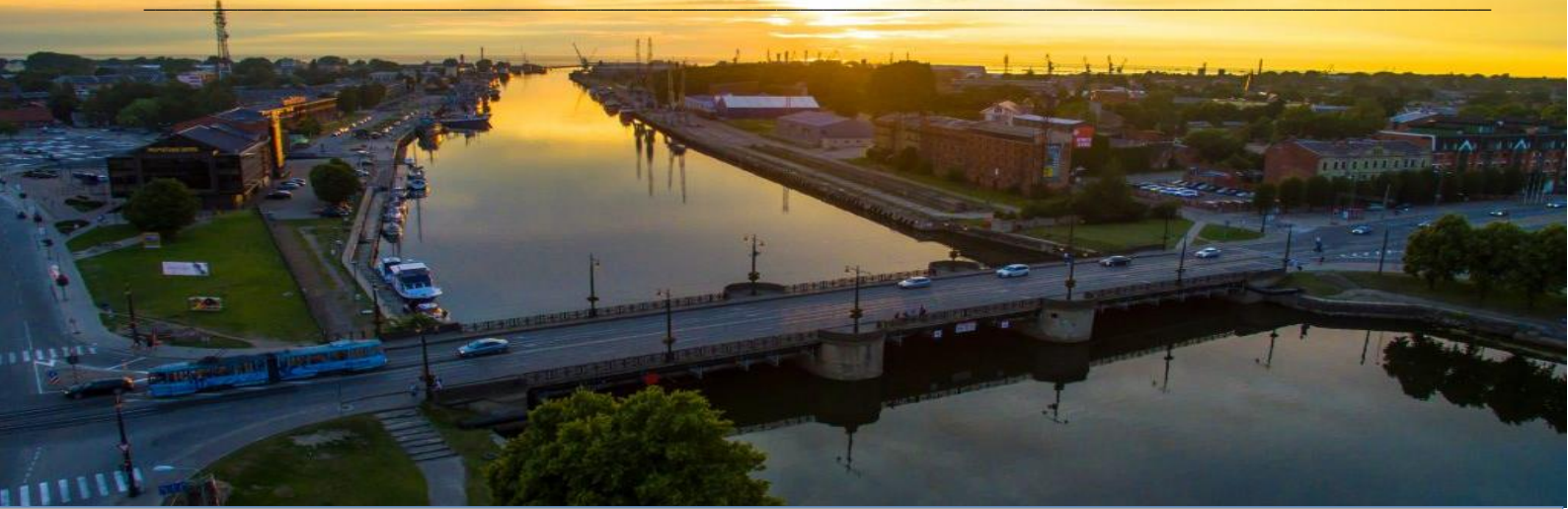
2. Ir konstatēti ieraksti, kas dublējas vai kuros pārklājas rīcības vai atsevišķas darbību daļas.
3. Ir konstatēti ieraksti, kuri vairāk norāda uz institūcijas ikdienas darbu, un mazāk uz attīstības funkciju.
4. Nākotnē ieteicams mainīt šo formu, nodalot rīcības ar RI no apakšrīcībām un darbībām.

Ieteikumi uzlabojumiem investīciju plāna gatavošanā un uzraudzībā:

1. Lai uzlabotu investīciju projektu plānošanas un uzraudzības darba efektivitāti, attiecīgajos domes dokumentos (t.sk., AP2027 ietvaros) būtu vēlams formulēt investīciju projekta definīciju un finansējuma sliekšni investīciju projektam (piemēram, investīciju projekts sākas no finansējuma apjoma 3000 EUR).

2. Lai atvieglotu investīciju plāna kontroli un analīzi, turpmāk būtu ieteicams ievērot vairākus priekšnoteikumus investīciju plāna MS Excel tabulas aizpildīšanā:

- Šūnās, kurās ievadāmi skaitļi (piemēram, finansējuma apjoms), formatējamas skaitļu formātā un tajās nedrīkst ievadīt tekstu (tai skaitā tukšumzīmes starp skaitļa daļām), pretējā gadījumā ailu kopsummas netiek korekti aprēķinātas;
- Šūnās, kurās ievadāma standartizēta informācija (piemēram, projekta statuss), nedrīkst ievadīt cita veida informāciju, lai varētu izmantot filtrus. Šim nolūkam izmantojama MS Excel funkcija "Data validation". Komentāriem un paskaidrojumiem var paredzēt atsevišķu kolonnu;
- Ja kādam no parametriem nepieciešams ievadīt vairākas vērtības (piemēram, gadskaitļus vai atsauces uz attīstības virzieniem), tam paredzamas vairākas kolonnas, katrā ievadot tikai vienu vērtību.
- Tādu pašu pieeju ieteicams veikt, lai pilnveidotu Rīcību plānu un tā izpildes kontroli.

8. PRIEKŠLIKUMI AP2027 IZSTRĀDEI

Šī nodaļa ir veidota, lai rosinātu priekšlikumu izstrādi AP2027 procesam; šos priekšlikumus ieteicams izvērtēt kopā ar domes un nozaru profesionāļiem AP2027 izstrādes darba gaitā.

Priekšlikumu izstrādē ņemti vērā VARAM 2019. gada 7. janvāra Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī

8.1 SATURISKAIS IETVARIS

Attīstības programma AP2027 balstīsies uz valstī noteikto aktuālo attīstības programmu izstrādes kārtību un metodiskajiem norādījumiem.

Lai izvērtētu, vai no saturiskā viedokļa ir nepieciešamas būtiskas izmaiņas AP2027 programmā, salīdzinot ar AP2020, Izvērtējuma autori apskatīja Eiropas Komisijas Kohēzijas politikas mērķus 2021.-2027. gadam, Latvijas NAP 2027 kodola piedāvājumu un ilgtermiņa stratēģiju Liepāja 2030.

8.1.1 ES KOHĒZIJAS UN REĢIONĀLĀS POLITIKAS PRIORITĀTES 2021.-2027. GADĀ

2021.–2027. gadā ES Kohēzijas un reģionālās politikas jomā investīcijām būs pieci galvenie mērķi¹⁴:

1. **Viedāka Eiropa** – to panākt palīdzēs inovācija, digitalizācija, ekonomikas pārkārtošana un atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem;
2. **Zaļāka bezoglekļa Eiropa** – to veicinās Parīzes nolīguma īstenošana un investēšana enerģētikas pārkārtošanā, atjaunojamos energoresursos un cīņā pret klimata pārmaiņām;
3. **Labāk savienota Eiropa** ar stratēģiskiem pārvadājumiem un digitālajiem tīkliem;
4. **Sociāli taisnīgāka Eiropa**, kurā tiks īstenots Eiropas sociālo tiesību pīlārs un kura atbalstīs kvalitatīvu nodarbinātību, izglītību, prasmes, sociālo iekļaušanu un vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei;
5. **Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa**, atbalstot vietējās attīstības stratēģijas un ilgtspējīgu pilsētu attīstību visā ES.

Šīm prioritātēm tiks piešķirti 65–85% ERAF un Kohēzijas fonda resursu atkarībā no dalībvalstu relatīvās labklājības.

Ieguldījumi reģionālajā attīstībā koncentrēsies uz **pirmo un otro mērķi**.

Kohēzijas politika **vairāk atbalsta vietējā līmenī iniciētas izaugsmes stratēģijas un vietējām iestādēm dod vairāk iespēju fondu pārvaldībā**. Tiek stiprināta arī kohēzijas politikas pilsētu dimensija: **6% ERAF līdzekļu ir paredzēti ilgtspējīgai pilsētattīstībai**, un ir izveidota jauna tīklu un spēju veidošanas programma pilsētu pašvaldībām – **Eiropas pilsētu iniciatīva**.

¹⁴ 2021.–2027. gadā ES Kohēzijas politika. Pieejama vietnē: https://ec.europa.eu/regional_policy/lv/2021_2027/

Šīs prioritātes un mērķi kopumā saskan ar Liepāja 2030 noteikto vīziju un attīstības virzieniem; attiecīgie uzsvāri un akcenti ir jāizstrādā AP2027 sagatavošanas darba gaitā.

8.1.2 LATVIJAS NAP2027 KODOLA PIEDĀVĀJUMS

Pārresoru koordinācijas centrs ir sagatavojis t.s. NAP2027 kodola piedāvājumu, kurā ir izvirzītas septiņas prioritātes¹⁵. Prioritāšu saistība ar Liepājas 2030 un NAP2020 attīstības virzieniem ir parādīta nākamajā tabulā 8-1.:

Tabula 8-1. NAP2027 prioritāšu sasaiste ar Liepāja 2030 un AP2020 mērķiem un attīstības virzieniem

NAP2027 kodola prioritātes	Liepāja 2030
STIPRAS ĢIMENES, VESELI UN AKTĪVI CILVĒKI raksturo cilvēka fizisko un emocionālo veselības stāvokli, dzīves apstākļus, vēlmī radīt atvases un dzīvot ilgu un aktīvu mūžu	Attīstības virziens "Liepājnieks"
ZINĀŠANAS UN PRASMES PERSONĪBAS UN VALSTS IZAUGSMEI atbild par radošu cilvēku izaugsmi, zināšanu un prasmju iegūvi, to pielietošanu un radīšanu	Attīstības virziens "Liepājnieks"
UZŅĒMUMU KONKURĒTSPĒJA UN MATERIĀLĀ LABKLĀJĪBA aug, ja uzņēmumi un to darbinieki spēj būt efektīvi, inovatīvi, tiecas radīt augstāku pievienoto vērtību	Attīstības virziens "Ekonomika"; un/ vai attīstības virziens "Sasniedzamība, atpazīstamība"
KVALITĀTĪVA DZĪVES VIDE UN TERITORIJU ATTĪSTĪBA raksturo svarīgāko pakalpojumu (transports, mājoklis, elektroenerģija, digitālie pakalpojumi) kvalitāti un pieejamību un apkārtējās vides kvalitāti un tīrību	Attīstības virziens "Dzīves vide" vai attīstības virziens "Sasniedzamība, atpazīstamība"
KULTŪRA UN SPORTS AKTĪVAI UN PILNVĒRTĪGAI DZĪVEI aktivitāšu kopums, kas vērsts uz labsajūtu, spēku atjaunošanu un intelektuālā potenciāla atraisīšanu, kultūras vērtību saglabāšanu un jaunradi	Attīstības virziens "Liepājnieks"
VIENOTA, DROŠA UN ATVĒRTA SABIEDRĪBA ietver piederības sajūtu valstij, līdzdalību sabiedriskos procesos, iedzīvotāju savstarpēju uzticēšanos un pārliecību par savu drošību un tiesību aizsardzību	Attīstības virziens "Liepājnieks"

Avots: NAP2027, Liepāja 2030, AP2020

No tabulas 8-1. varam secināt, ka stratēģija Liepāja 2030, visticamāk, būs saskanīga ar NAP2027 piedāvājumu un pašreizējie Liepājas 2030 un AP2020 mērķi un attīstības virzieni uz vidusposma izvērtēšanas brīdi ir saskanīgi ar NAP2027 kodola piedāvājumu.

8.2 STRUKTURĀLIE PRIEKŠLIKUMI

AP2027 strukturālie priekšlikumi izstrādāti, ņemot vērā AP2020 analīzes gaitā gūtos secinājumus un priekšlikumus.

8.2.1 PRIEKŠLIKUMI AP2027 TEMATIKAS GRUPU IZSTRĀDEI

AP2020 ir 42 tematiku grupas. Veidojot jauno AP2027, pastāv iespējas izvēlēties saglabāt šāda veida grupējumu vai no tā atteikties. Ja AP2027 izstrādes gaitā tiek pieņemts lēmums saglabāt tematiku grupējumu, tad to ir nepieciešams samazināt. Izvērtējuma autori piedāvā savu priekšlikumu tematiku grupējumam.

Priekšlikums tematikas grupām sagatavots, balstoties uz VARAM 2019. gada 7. janvāra Metodiskajos ieteikumos attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī ietverto rekomendēto tematiku sarakstu, kā arī papildināts, ņemot vērā AP2027 jau definētās tematikas.

¹⁵ NAP2027 prioritātes. Pieejama vietnē: <http://www.pkc.gov.lv/lv/nap-2027/atbalsti-prioritates>

Tabula 8-2. Priekšlikums tematikas grupu izstrādei AP2027

AP2020 tematikas	Priekšlikums tematikas grupām AP2027	Tematikas Nr.
T 1.1.1. - Kvalitatīva pirmsskolas izglītība un vietu nodrošinājums pirmsskolas izglītības iestādēs	Vispārējā izglītība (pirmsskolas, pamata un vidējā izglītība)	1
T 1.1.2. - Skolēnu prasmju attīstīšana un karjeras plānošana vispārīgajās skolās, uzlabojot jauniešu nodarbinātības iespējas nākotnē	Vispārējā izglītība (pirmsskolas, pamata un vidējā izglītība)	
T 1.1.3. - Efektīvs Liepājas vispārīgajās skolu tīkls un konkurētspējīga materiāltehniskā bāze (tai skaitā ģimnāzija)	Vispārējā izglītība (pirmsskolas, pamata un vidējā izglītība)	
T 1.1.4. - Sporta infrastruktūras nodrošinājums vispārīgajās izglītības iestādēs un fizisko aktivitāšu pieaugums skolēnu vidū	Vispārējā izglītība (pirmsskolas, pamata un vidējā izglītība)	
T 1.1.5. - Kvalificēti pedagogi (pirmsskolas, vispārīgajās iestādēs)	Vispārējā izglītība (pirmsskolas, pamata un vidējā izglītība)	
T 1.1.6. - Darba tirgū pieprasītu, kvalificētu speciālistu sagatavošana Liepājas profesionālās izglītības iestādēs, palielinot darba tirgus nozīmi izglītības procesā	Profesionālā izglītība	
T 1.1.7. - Starptautiski konkurētspējīga augstākā izglītība, attīstīta pētniecība un tās rezultātu komercializācija	Augstākā izglītība	3
T 1.1.8. - Pieaugušo mūžizglītība un nodarbinātības veicināšana	Pieaugušo izglītība	4
T 1.2.1. - Aktīva un veselīga dzīvesveida popularizēšana un veselības veicināšana	Veselības aprūpe un veselības veicināšana	5
T 1.2.2. - Veselības aprūpes nodrošinājums	Veselības aprūpe un veselības veicināšana	
T 1.2.3. - Sociālā drošības sajūta	Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība	6
T 1.2.4. - Nodarbinātības veicināšana bezdarbnieku vidū, īpaši jauniešu	Nodarbinātība	7
T 1.3.1. - Saistoša interešu izglītība bērniem un jauniešiem, veicinot saturīgu brīvā laika pavadīšanu	Kultūra (kultūras centri, bibliotēkas, muzeji), izglītības iestādes vai interešu izglītība	8
T 1.3.2. - Kultūras tradīciju saglabāšana un iedzīvotāju pašizpauze brīvā laikā	Kultūra (kultūras centri, bibliotēkas, muzeji), izglītības iestādes vai interešu izglītība	
T 1.3.3. - Profesionālās kultūras izcilības veicināšana un konkurētspējīgs kultūrizglītības piedāvājums	Kultūra (kultūras centri, bibliotēkas, muzeji), izglītības iestādes vai interešu izglītība	
T 1.3.4. - Attīstīts augstu sasniegumu sports	Sports	
T 1.3.5. - Piederības sajūtas stiprināšana Liepājai un sabiedrības integrācija	Piederības sajūtas stiprināšana Liepājai un sabiedrības integrācija	10
T 1.4.1. - Efektīva funkciju pārvaldība	Efektīva funkciju pārvaldība	11
T 1.4.2. - Iedzīvotāju līdzdalība	Efektīva funkciju pārvaldība	
T 2.1.1. - Vides komunikācija un "zaļa" dzīvesveida popularizēšana	Vides aizsardzība	12
T 2.1.2. - Pilsētas teritoriju apsaimniekošana (pludmale, ūdensmala, ezera dabas teritorijas)	Pilsētas teritoriju apsaimniekošana un attīstība	13
T 2.1.3. - Degradēto teritoriju revitalizācija	Pilsētas teritoriju apsaimniekošana un attīstība	
T 2.1.4. - Mājokļi un labiekārtota apkārtējā vide	Mājokļi un dzīves vide	14
T 2.1.5. - Enerģētika un energoefektivitāte	Enerģētika un energoefektivitāte	15
T 2.1.6. - Komunālā infrastruktūra	Pilsētas teritoriju apsaimniekošana un attīstība	13

AP2020 tematikas	Priekšlikums tematikas grupām AP2027	Tematikas Nr.
T 2.1.7. - Ērta, droša un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā	Transports un sakari	14
T 2.1.8. - Tūristiem ērta pilsētvide	Pilsētas teritoriju apsaimniekošana un attīstība	13
T 2.1.9. - Drošība pilsētvidē un uz ūdeņiem	Sabiedriskā kārtība un drošība	16
T 2.2.1. - Liepājas kultūrvēsturiskā vide, pilsētas atpazīstamības enkurobjekti, tūrisma piedāvājums	Tūrisms un rekreācija	17
T 2.2.2. - Liepājas pludmales pievilcība	Tūrisms un rekreācija	
T 2.2.3. - Atpūtas iespējas pilsētas ūdens malās un zaļajās teritorijās (parkos, skvēros)	Pilsētas teritoriju apsaimniekošana un attīstība	13
T 2.2.4. - Aktīvā tūrisma iespējas	Tūrisms un rekreācija	18
T 3.1.1. - Aktīva uzņēmējdarbības vide	Uzņēmējdarbības attīstība	19
T 3.1.2. - Investoru un investīciju piesaiste pilsētai	Uzņēmējdarbības attīstība	
T 3.1.3. - Inovatīvi risinājumi Liepājas uzņēmumos	Uzņēmējdarbības attīstība	
T 3.1.4. - Uzņēmējdarbības teritoriju infrastruktūras attīstība	Uzņēmējdarbības attīstība	
T 3.1.5. - Ostas attīstība un infrastruktūras pilnveidošana	Uzņēmējdarbības attīstība	
T 3.2.1. - Tūrisma piedāvājuma un infrastruktūras attīstība	Tūrisms un rekreācija	17
T 3.2.2. - Attīstīt radošās industrijas	Jaunu ekonomikas nozaru attīstība	20
T 3.2.3. - Atbalsts enerģētikas nozarei	Jaunu ekonomikas nozaru attīstība	
T 3.2.4. - Atbalsts informāciju un komunikāciju nozarei	Jaunu ekonomikas nozaru attīstība	
T 4.1.1. - Savstarpēji saistītas transporta infrastruktūras attīstība Liepājā un tās integrācija Eiropas un starptautiskajos transporta tīklos	Transports un sakari	14
T 4.1.2. - Vienots pilsētas tēls, ārējais mārketingu un pilsētas atpazīstamības veicināšana	Vienots pilsētas tēls, ārējais mārketingu un pilsētas atpazīstamības veicināšana	21

Avots: Izvērtējuma autori

8.2.2 PRIEKŠLIKUMI RĪCĪBPOLITIKU REZULTATĪVO RĀDĪTĀJU IZVĒLEI

Veicot rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju izvērtējumu, Izvērtējuma autori secināja, ka AP2020 iekļautais rezultatīvo rādītāju skaits ir pārāk liels, turklāt daļai no tiem nav pieejami dati to objektīvam izvērtējumam. Domājot par AP2027 iekļaujamajiem rezultatīvajiem rādītājiem, piedāvājam apsvērt to skaita samazināšanu līdz vidēji 5 (± 2) rādītājiem katrai rīcībpolitikai, apvienojot līdzīgus rādītājus vienā, atsakoties no nebūtiskajiem, kā arī tiem, kuriem nav pieejami izmērāmi dati ikgadējam izvērtējumam.

Nākamajā tabulā apkopoti mūsu komentāri par rezultatīvajiem rādītājiem un ieteikumi to turpmākai izmantošanai. Jāņem vērā, ka šis ir subjektīvs vērtējums, kas balstīts uz ierobežotu informācijas apjomu, kas bija mūsu rīcībā. Katrā atsevišķā gadījumā pirms lēmuma pieņemšanas par rādītāja saglabāšanu/izslēgšanu vēlams konsultēties ar attiecīgās nozares profesionāļiem un atbildīgo iestāžu darbiniekiem.

Tabula 8-3. Ieteikumi rīcībpolitiku rezultatīvo rādītāju pilnveidošanai

Attīstības virzieni/ Rīcībpolitikas	Nr.	Rezultatīvie rādītāji	Komentāri
(1) Liepājnieki un viņu labklājība			
1.1. Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības paplašināšana iespēju	1	Dzimušo skaits	Saglabāt
	2	Pirmsskolas vecuma bērnu īpatsvars, kas apmeklē PII (t.sk. privātās PII)	Saglabāt
	3	Pirmsskolas vecuma bērnu skaits, kuri reģistrējušies rindā uz PII	Iespējams izslēgt
	4	Izglītojamie, kuri pēc 9. klases beigšanas iegūst apliecību par pamatzglītību	Saglabāt
	5	Integrēto izglītojamo skaita ar speciālajām vajadzībām īpatsvars vispārizglītojošās izglītības iestādēs no kopējā izglītojamo skaita	Pārveidot rādītāju, ņemot vērā esošās tendences, vai izslēgt
	6	Obligātās izglītības vecumā esošo bērnu, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē īpatsvars	Pilnveidot uzskaiti vai izslēgt
	7	Obligāto stundu skaits nedēļā mācību priekšmetā 'Sports' pamatzglītības iestādēs	Iespējams izslēgt
	8	Renovēto, rekonstruēto Liepājas vispārizglītojošo izglītības iestāžu sporta bāzu skaits	Iespējams izslēgt
	9	PIKC Liepājas Valsts tehnikums audzēkņu īpatsvars, kas apguvuši darba vidē balstītas mācības un 1. un 2.kursā izgājuši mācību praksi uzņēmumā sadarbības līguma ar uzņēmumu ietvaros	Saglabāt vienu būtiskāko rādītāju
	10	PIKC Liepājas Valsts tehnikuma sākotnējā profesionālajā izglītībā iesaistīto audzēkņu, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs, īpatsvars no visiem audzēkņiem	
	11	PIKC Liepājas Valsts tehnikuma profesionālās izglītības pedagogu/speciālistu īpatsvars, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs	
	12	Ārvalstu mācībspēku skaita īpatsvars no kopējā akadēmiskā personāla skaita Liepājas Universitātē	Saglabāt vienu būtiskāko rādītāju
	13	Studentu skaits Liepājas Universitātē	
	14	Ārvalstu studentu skaits Liepājas Universitātē	
	15	Mūžizglītības jeb pieaugušo izglītībā iesaistīto personu skaits	Saglabāt
1.2. Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki	16	Ārstu skaits uz 1000 iedz.	Saglabāt
	17	Zīdaiņu mirstība uz 1000 dzimušajiem	Saglabāt
	18	Piesaistītie jaunie medicīnas speciālisti	Iespējams izslēgt
	19	Iedzīvotāju vērtējums par veselības aprūpes kvalitāti pilsētā	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	20	Iedzīvotāju pašvērtējums par veselības stāvokli	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	21	Īstenoto informatīvi izglītojošo kampaņu un pasākumu par fizisko aktivitāšu nozīmi veselības saglabāšanā un veicināšanā skaits	Iespējams izslēgt

LIEPĀJAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2015.-2020.GADAM / VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMS, Gala variants

Attīstības virzieni/ Rīcībpolitikas	Nr.	Rezultatīvie rādītāji	Komentāri
	22	Iedzīvotāju īpatsvars, kas nodarbojas ar fiziskām vai sportiskām aktivitātēm vienu vai divas reizes nedēļā un biežāk	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	23	Publisko sporta pasākumu skaits Liepājā	Saglabāt vienu būtiskāko rādītāju
	24	Publisko sporta pasākumos iesaistīto personu skaits	
	25	Sociālo pabalstu saņēmēju īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā	Saglabāt
	26	Sadarbības līgumu ar NVO skaits (atbalstot NVO aktivitātes)	Iespējams izslēgt
	27	Iedzīvotājiem pieejamie sociālie pakalpojumi (saskaņā ar saistošiem noteikumiem)	Saglabāt
	28	Sociālā dienesta darbinieku kvalifikācijas celšana	Iespējams izslēgt
	29	Jauniešu bezdarbnieku īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā	Iespējams izslēgt
	30	Ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā	Iespējams izslēgt
	31	Iedzīvotāju vērtējums par sociālo palīdzību un pakalpojumiem	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	32	Realizētie projektu konkursi sporta pasākumu organizēšanai	Pārveidot par "piešķirtais finansējums sporta pasākumiem"
	1.3. Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, tai skaitā - mūsdienīga un kvalitatīva kultūrizglītība, atpazīstami sasniegumi kultūrā, sportā un piederības sajūtas stiprināšana	33	Interese izglītībā, tai skaitā sporta programmās, iesaistīto bērnu skaits
34		Pašvaldības finansējums kultūrai uz vienu iedzīvotāju (neskaitot valsts mērķdotāciju)	Saglabāt
35		Liepājnieku skaits amatierkolektīvos	Saglabāt
36		Pašvaldības rīkoto un līdzfinansēto pasākumu apmeklētāju skaits	Iespējams, izveidot vienu rādītāju "kultūras pasākumu apmeklētāju skaits"
37		Teātra apmeklētāju skaits (Liepājas teātris un Leļļu teātris)	
38		Liepājas simfoniskā orķestra apmeklētāju skaits	Saglabāt vienu būtiskāko rādītāju
39		Koncertzāles "Lielais dzintars" pasākumu skaits	
40		Koncertzāles "Lielais dzintars" apmeklētāju skaits	
41		Liepājas bibliotēku apmeklētāju skaits	Saglabāt vienu būtiskāko rādītāju
42		Liepājas bibliotēkas lasītāju skaits	
43		Iedzīvotāju vērtējums par kultūras pasākumiem Liepājā	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
44		Liepājas muzeju apmeklētāju skaits	Saglabāt
45		Pasākumu skaits Dārza ielas radošajā kvartālā	Iespējams izslēgt
46		Pasākumu skaits Kungu ielas kvartālā	Iespējams izslēgt
47		Profesionālās ievirzes sporta programmās iesaistīto bērnu, jauniešu skaits	Apvienot ar #33
48		Eiropas un pasaules līmeņa starptautiskās sporta sacensības, kurās piedalās Liepāju pārstāvošie sportisti (gadā)	Iespējams izslēgt

LIEPĀJAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2015.-2020.GADAM / VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMS, Gala variants

Attīstības virzieni/ Rīcībpolitikas	Nr.	Rezultatīvie rādītāji	Komentāri
	49	Liepājā sarīkoto starptautisko sporta sacensību skaits (gadā)	Saglabāt
	50	Iedzīvotāju vērtējums par sporta aktivitātēm Liepājā	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
1.4. Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem	51	Pašvaldības administrācijas darbinieku apmeklēto kursu skaits (gadā)	Saglabāt
	52	Pašvaldības piedāvāto e-pakalpojumu skaits	Saglabāt
	53	Iedzīvotāju aktivitāte pašvaldību vēlēšanās	Izslēgt, jo nav ikgadēji izmērāms
	54	Iedzīvotāju vērtējums par pašvaldības darbu	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
(2) Dzīves vide Liepājā			
2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids	55	Informēšanas pasākumu un kampaņu skaits par videi draudzīgu dzīvesveidu un tā saistīti ar vides kvalitāti	Iespējams izslēgt
	56	Peldūdeņu kvalitāte (trīs peldvietās)	Iespējams izslēgt
	57	Gaisa kvalitāte PM 10 (pieļaujami pārsniegumi līdz 35 reizes gadā)	Saglabāt
	58	Rekreācijai piemērotas teritorijas Liepājas ezera piekrastē	Iespējams izslēgt
	59	Elektroenerģijas patēriņš ielu apgaismojumam	Iespējams izslēgt
	60	Iedzīvotāju apmierinātība ar atkritumu apsaimniekošanu	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	61	Dalītās atkritumu vākšanas punktu skaits	Saglabāt
	62	Iedzīvotāju vērtējums par ielu, ceļu stāvokli	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	63	Iedzīvotāju vērtējums par sabiedrisko transportu pilsētā	Izveidot precīzi kvantificējamu ikgadēju aptauju vai izslēgt
	64	Veloceliņi	Ieteicams aizstāt ar "no jauna uzbūvēti veloceliņi"
	65	Dzīvnieku pastaigu laukumi	Iespējams izslēgt
	66	Energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās	Precizēt uzskaites metodiku
	67	Pilsētas sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits	Saglabāt
2.2. Iedzīvotājiem un tūristiem interesantas, draudzīgas publiskās telpas infrastruktūras uzlabošana	68	Liepājā nakšņojošo tūristu skaits	Izvēlēties #68 vai #69
	69	Tūrista vidējais uzturēšanās ilgums	Izvēlēties #68 vai #69
	70	Liepājas tūrisma informācijas biroja apmeklētāju skaits	Iespējams izslēgt
	71	Gultas vietu skaits Liepājas tūristu mītnēs	Saglabāt
	72	Noziegumu skaits	Saglabāt
	73	Ceļu satiksmes negadījumu skaits	Saglabāt

Attīstības virzieni/ Rīcībpolitikas	Nr.	Rezultatīvie rādītāji	Komentāri
(3) Liepājas ekonomikas attīstība un jaunas darba vietas			
3.1. Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgās nozarēs	74	No jauna reģistrēto uzņēmumu skaits (gada laikā)	Izvēlēties #74 vai #76
	75	Bezdarba līmenis	Saglabāt
	76	Ekonomiski aktīvie uzņēmumi	Izvēlēties #74 vai #76
	77	Ražošanas teritoriju nodrošinājums ar nepieciešamo infrastruktūru	Iespējams izslēgt
	78	Piesaistītās ārvalstu investīcijas t.sk.	Saglabāt vienu būtiskāko investīciju rādītāju
	79	Ārvalstu investīcijas uzņēmumu pamatkapitālā	
	80	SEZ uzņēmumu piesaistītās investīcijas	
	81	Ostas kravu apgrozījums	Saglabāt
	82	Apstrādes rūpniecības izlaides apjoms	Saglabāt vienu būtiskāko rūpniecības rādītāju
	83	Strādājošo skaits rūpniecībā	
	84	Uzņēmumu skaits rūpniecības nozarē	
3.2. Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstība	85	Kurortoloģijas nozaru uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā	Precīzi formulēt katrā no nozarēm iekļaujamo uzņēmumu NACE kodus
	86	Radošo industriju nozares uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā	
	87	Radošo industriju nozarēs strādājošo īpatsvars	
	88	Enerģētikas nozares uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā	
	89	IT nozares uzņēmumu īpatsvars ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitā	
(4) Liepājas sasniedzamība un pilsētas atpazīstamība			
4.1. Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība	90	Starptautiskie avioreisi	Ieteicams mainīt uz "visi avioreisi"
	91	Prāmju reisu skaits	Precizēt jēdzienu "reiss"
	92	Ar dzelzceļu pārvadāto pasažieru skaits	Saglabāt
	93	Autokravu apgrozījums	Saglabāt
	94	LRTIB dalība starptautiskās tūrisma izstādēs	Ieteicams aizstāt ar plašāku marketinga aktivitāšu rādītāju

Avots: Izvērtējuma autori

8.2.3 PRIEKŠLIKUMI STRUKTURĀLIEM UZLABOJUMIEM AP2027

Priekšlikumi uzlabojumiem visos AP2020 un AP2027 līmeņos apkopoti tabulā 8-4.:

Tabula 8-4. Priekšlikumu kopsavilkums strukturālajiem uzlabojumiem AP2020 un AP2027

Struktūras daļa	Esošā AP2020	Ieteicamie uzlabojumi AP2020	Ieteicamie uzlabojumi AP2027	Priekšlikuma pamatojums
Virsmērķis	Stiprināt Liepājas lomu un atpazīstamību starptautiskā mērogā, piesaistot pilsētai zinošus un radošus cilvēkus, investīcijas, tūristus	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Atbilstoši AP2027 izstrādes kārtībai
Attīstības virzieni/mērķi	<i>Mērķis</i> (M1-2020) Liepāja ir nacionālas nozīmes attīstības centrs un pilnvērtīga dzīves un darba vieta	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Atbilstoši AP2027 izstrādes kārtībai
	<i>Mērķis</i> (M2-2020) Liepājā ir saglabātas un atjaunotas dabas vērtības un kultūrvēsturiskais mantojums, pilsētas apsaimniekošana ir ilgtspējīga	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Atbilstoši AP2027 izstrādes kārtībai
	<i>Mērķis</i> (M3-2020) Liepājā ir stabila mazo, vidējo uzņēmumu darbība un modernizētas tradicionālās ražošanas nozares	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Atbilstoši AP2027 izstrādes kārtībai
	<i>Mērķis</i> (M4-2020) Liepāja ir daudzveidīgi sasniedzama Baltijas jūras reģionā	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā. Ieteicams pārdomāt, kādu mērogu norādīt sasniedzamībai un atpazīstamībai – starptautisku, Baltijas jūras reģiona vai nacionālu.	Pārdomāt, vai Baltijas jūras reģiona izcelšana mērķī nerada ierobežojumus nacionāla vai starptautiska mēroga prioritāšu un projektu attīstībai.
Rīcībpolitikas	1.1. Konkurētspējīga izglītība, prasmju attīstīšana un nodarbinātības iespēju paplašināšana	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver izglītības jomu. Ir pamatoti.
	1.2. Aktīvi, veseli un sociāli aizsargāti liepājnieki	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver sociālo un veselības jomu. Ir pamatoti.
	1.3. Pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, tai skaitā mūsdienīga un kvalitatīva kultūrizglītība, atpazīstami sasniegumi kultūrā, sportā un piederības sajūtas stiprināšana	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver kultūras un sporta jomu. Ir pamatoti.
	1.4. Efektīva pilsētas pārvaldība, līdzdarbojoties pilsētas iedzīvotājiem	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver pilsētas pārvaldības jomu. Ir pamatoti.
	2.1. Videi draudzīga pilsētas saimniekošana un dzīvesveids	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver pilsētvides jomu. Ir pamatoti.
	2.2. Liepājas iedzīvotājiem un viesiem pievilcīgas publiskās infrastruktūras attīstība	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver pilsētvides jomu. Ir pamatoti.
	3.1. Pilsētas ekonomikas konkurētspējas uzlabošana tradicionālajās nozarēs un vietējai nodarbinātībai svarīgajās nozarēs	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver ekonomikas jomu. Ir pamatoti.
	3.2. Liepājas perspektīvie ekonomikas virzieni un to potenciāla attīstīšana	Saglabāt	AP2027 izstrādes laikā	Aptver ekonomikas jomu. Ir pamatoti.

LIEPĀJAS PILSĒTAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2015.-2020.GADAM / VIDUSPOSMA IZVĒRTĒJUMS, Gala variants

Struktūras daļa	Esošā AP2020	Ieteicamie uzlabojumi AP2020	Ieteicamie uzlabojumi AP2027	Priekšlikuma pamatojums
	4.1. Liepājas starptautiskā sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība	Saglabāt	Liepājas sasniedzamība, pilsētas tēls un atpazīstamība	Aptver sakaru, atpazīstamības, transporta un loģistikas jomu. Ir pamatoti.
Rīcības	Ap 200 rīcībām	Saglabāt un pilnveidot uzraudzības sistēmu un datu bāzi	Samazināt vismaz par 20-30%. Iesakām nodalīt rīcības no stratēģiskās daļas	Iespējas samazināt rīcību skaitu balstās uz sekojošiem apsvērumiem: 1) nodalot ikdienas darbu no attīstības funkcijas; 2) uzlabojot Rīcības plāna datu bāzi un tās pārvaldību; Daļu no mazsvarīgākajām rīcībām pārnest uz darbību līmeni. Piemēram, AV "Liepājnieks" ir 114 rīcības, kuras daudz fokusējas uz izglītības jomu – šeit ir iespējas daļu no rīcībām pārnest uz darbību līmeni. Rīcību iekļaušana stratēģiskajā daļā apgrūtina izmaiņu veikšanu rīcībās, ja tas nepieciešams attīstības programmas realizācijas laikā.
Investīciju projekti	Ap 260 projektiem	Saglabāt, pilnveidot uzraudzības sistēmu un datu bāzi	Samazināt.	Iespējas samazināt investīciju projektu skaitu balstās uz sekojošiem apsvērumiem: 1) Investīciju projekta definēšana; 2) Ikdienas darbības rakstura projektus izņemt no Investīciju plāna. Priekšlikumus investīciju projektu pārvaldībai skatīt 7.3. nodaļā.
Tematikas	42 tematikas	Saglabāt	Samazināt skaitu līdz 20-25 tematikām	Skatīt priekšlikumu tabulā 8-3. (21 tematika)
Attīstības rādītāji	8 AR	Saglabāt	Mainīt	Skatīt priekšlikumu 7.1. nodaļā
Rīcībpolitiku rezultatīvie rādītāji	92 RR	Saglabāt	Mainīt, optimāli apmēram 50 rādītāji	Skatīt priekšlikumus 7.2. nodaļā. Ne vairāk kā 7 rādītāji vienai rīcībpolitikai.
Rīcību iznākuma rādītāji	Piesaistīti rīcību skaitam	Saglabāt	Saglabāt un uzlabot.	Definēt precīzāk, uzlabot pierakstu veikšanas formu, skatīt 7.3. nodaļu. Automatizēt uzraudzības sistēmas uzturēšanu.

Avots: NAP2027, Liepāja 2030, AP2020

8.2.4 PRIEKŠLIKUMU APKOPOJUMS

1. Nepieciešamība mainīt AP2020 vai Liepāja 2030 stratēģisko daļu nav identificēta. Pamatā tas ir saistīts ar AP2020 realizācijas termiņa beigām, jo nepieciešams saglabāt izsekojamību un pēctecību; kā arī ar to, ka AP2020 mērķi un attīstības virzieni ir noteikti pamatoti, ieskaitot atbilstību NAP2020, LIAS2030, Liepāja 2030 un, visticamāk, nākotnē arī NAP2027.
2. Esošajā AP2020 uzlabojumus var sākt realizēt Rīcību un Investīciju plāna pārvaldībā, uzlabojot izmantotās MS Excel datnes un veicot investīciju un rīcību pierakstu inventarizāciju nepilnību novēršanas nolūkā, nemainot stratēģisko daļu.
3. Veiksmīgākai AP2027 īstenošanai vēlams mainīt uzraudzības rādītāju sistēmu, kuras priekšlikumi detalizēti ir aprakstīti attiecīgajās nodaļās.
4. Labākai investīciju projektu pārvaldībai ieteicams ieviest investīciju projekta definīciju.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Latvijas Republikas normatīvie akti
 - 1.1. Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem". Pieejams vietnē: <https://likumi.lv/doc.php?id=269842>.
 - 1.2. Ministru kabineta 2014. gada 2. decembra noteikumi Nr.737 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi". Pieejams vietnē: <https://likumi.lv/doc.php?id=270934>.
 - 1.3. Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra rīkojums Nr.709 "Par integrēto teritoriālo investīciju specifisko atbalsta mērķu finansējuma kopējo apjomu katram nacionālas nozīmes attīstības centram un kopējiem rezultatīvajiem rādītājiem nacionālas nozīmes attīstības centru grupai". Pieejams vietnē: <https://likumi.lv/ta/id/277740-par-integreto-teritorialo-investiciju-specifisko-atbalsta-merku-finansejuma-kopejo-apjomu-katram-nacionalas-nozimes-attistibas>.
2. Attīstības plānošanas dokumenti
 - 2.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam.
 - 2.2. Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019. gadam.
 - 2.3. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam.
 - 2.4. Nacionālā attīstības plāna projekts 2021.-2027. gadam.
3. Latvijas Republikas valsts tiešās pārvaldes iestāžu normatīvie akti un dokumenti
 - 3.1. Finanšu ministrijas 2013. gada 26. novembra "Vadlīnijas, kas nosaka ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda Darbības programmā iekļaujamo rādītāju izveides principus" (2.versija). Pieejamas vietnē: https://www.esfondi.lv/upload/14-20_gads/20131126_VI_Vadlinijas_raditaji_clean.pdf.
 - 3.2. Valsts kancelejas 2017. gada 22. augusta "Nozarēs veikto ieguldījumu efektivitātes analīzes metodika". Pieejama vietnē: <https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/metodika.docx>.
 - 3.3. VARAM 2019. gada 7. janvāra "Metodiskie ieteikumi attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī". Pieejami vietnē: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/reg_att/metodika/.
 - 3.4. VARAM aktuālās 2019. gada janvāra redakcijas "Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām (nozaru politiku vadlīnijas, kas būtu jāņem vērā, izstrādājot pašvaldības attīstības programmu)". Pieejami vietnē: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/reg_att/metodika/.
4. Liepājas pašvaldības normatīvie akti un dokumenti
 - 4.1. Liepājas pašvaldības 2018. gada metodiskie norādījumi par 2019. gada budžeta projekta izstrādes un ieviešanas kārtību.
5. Interneta (tīmekļa) vietnes
 - 5.1. Eiropas Savienības Kohēzijas politikas 2014.-2020. gadam Integrētās pilsētu ilgtspējīgās attīstības koncepta faktu lapa (2014). Pieejama vietnē: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/urban_lv.pdf.
 - 5.2. Teritorijas attīstības indekss (2014). Pieejams vietnē: http://www.vraa.gov.lv/lv/publikacijas/attistibas_indekss/.
 - 5.3. Centrālās statistikas pārvaldes 2014. gada statistikas gadagrāmata (2015). Pieejama vietnē: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/ekonomika/ikp/meklet-tema/176-latvijas-statistikas-gadagramata-2014>.
 - 5.4. Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs 2009.–2018. gadā (2018). Pieejama vietnē: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/2019-05/SSERiga_%C4%92nu_ekoomika_indekss_2018.pdf.
 - 5.5. Liepājas pašvaldības publiskie pārskati (2018). Pieejami vietnē: <https://www.liepaja.lv/gada-publiskais-parskats/?q=publiskais%20p%C4%81rsk>.
 - 5.6. NAP2027 prioritātes (2018). Pieejami vietnē: <http://www.pkc.gov.lv/lv/nap-2027/atbalsti-prioritates>
 - 5.7. 2021.–2027. gadā ES Kohēzijas politika (2018). Pieejama vietnē: https://ec.europa.eu/regional_policy/lv/2021_2027/.
 - 5.8. Liepājas pašvaldības aktualizētie rīcību un investīciju plāni (2019). Pieejami vietnē: <https://www.liepaja.lv/pasvaldibas-aktualizetie-ricibu-un-investiciju-plani/>.